

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Ana Erjavec

Individualna projektna skupina v rejništvu z vidika vseh
udeleženi

Magistrsko delo

Ljubljana, 2024

ZAHVALA

Mami – za v zibelko položen poklic in brezpogojno ljubezen

Očetu – za vztrajnost in vero v moč študija

Lani, Špeli in Vidu – za domačnost izven doma

»*Maxima debetur puero reverentia.*«

(Z otrokom je treba ravnati z največjo spoštljivostjo.)

- Juvenal

PODATKI O MAGISTRSKI NALOGI

Ime in priimek: Ana Erjavec

Naslov naloge: Individualna projektna skupina v rejništvu z vidika vseh udeležениh

Kraj: Ljubljana

Leto: 2024

Mentorica: doc. dr. Tadeja Kodele

Povzetek: V magistrskem delu raziskujem kako izvajanje in delo individualne skupine, v sklopu rejništva, doživljajo vsi sodelujoči v njej. Individualna projektna skupina je namenjena sodelovalnemu srečanju otroka v rejništvu, njegove matične družine, rejniške družine v kateri biva in socialne delavke, zaposlene na področju rejništva. Po potrebi se lahko skupina razširi še na ostale pomembne akterje v življenju otroka in ostalih udeležениh. Na dano temo sem izvedla kvalitativno raziskavo, podatke za katero sem zbrala s pomočjo delno standardiziranega odprtega intervjuja. Intervjuje sem opravila s štirimi otroki z izkušnjo rejništva, štirimi rejnicami, tremi predstavniki matične družine in štirimi socialnimi delavkami, ki so zaposlene na področju rejništva. V raziskavi me je zanimalo, kako vsak izmed udeležениh v IPS doživlja proces sodelovanja v njej, s kakšnimi izzivi se pri tem sodelovanju sooča in kako jih rešuje, kakšne spremembe prinašajo dogovori, sklenjeni znotraj IPS za življenje in delo vseh udeležениh, s katerimi znanji si socialne delavke pomagajo pri vodenju skupine in kako spremljajo napredek, ter kako bi lahko delovanje skupine še izboljšali. Raziskava je pokazala, da so pogosta in strokovno vodena srečanja individualne projektne skupine dobro sprejeta s strani vseh udeležениh in pomembna za spremljanje otrokove rasti in razvoja v rejništvu. Izzive, ki se pojavljajo, člani razrešujejo z odprto komunikacijo in iskanjem skupnih rešitev. Pri nadaljnjem sodelovanju pa si želijo sistemskih sprememb, ki bi omogočale dodatno podporo vsem udeležениm v procesu rejništva.

Ključne besede: individualna projektna skupina, rejništvo, otrok v rejništvu, matična družina, rejniška družina, socialno delo

MASTER'S THESIS INFORMATION

Name and Surname: Ana Erjavec

Title of the Graduation Thesis: The individual project group in foster care from the perspective of all involved

Mentor: doc. dr. Tadeja Kodele

Place: Ljubljana

Year: 2024

Summary: This master's thesis examines the implementation and functioning of the Individual Project Group (IPG) within the context of foster care, focusing on the experiences of all participants involved. The IPG is designed to integrate the child in foster care, their biological family, their foster family, and the social worker overseeing the placement. Additionally, the group may be extended to include other relevant participants in the child's life. The research employed a qualitative methodology, utilizing semi-standardized open-ended interviews to collect data. Interviews were conducted with four foster children, four foster caregivers, three representatives of biological families, and four social workers specializing in foster care. The study aimed to explore the participants' experiences with the IPG process, the challenges they encounter and their strategies for addressing these challenges, the impact of IPG agreements on the lives and work of all participants, the skills social workers utilize to manage the group, and the methods employed to monitor progress and improve group functioning. The findings indicate that regular, professionally facilitated IPG meetings are positively received by all participants and are deemed essential for monitoring the child's development in foster care. Challenges that arise within the group are typically resolved through open communication and collaborative problem-solving. Participants expressed a desire for systemic changes to provide additional support to all involved in the foster care process.

Keywords: individual project group, foster care, foster care children, biological families, foster families, social work

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	TEORETIČNI UVOD.....	2
2.1	SISTEM REJNIŠTVA V SLOVENIJI.....	2
2.2	MATICNA DRUŽINA	3
2.2.1	Družine s številnimi izzivi.....	3
2.2.2	Odvzem otroka	5
2.3	REJNIŠKA DRUŽINA	7
2.3.1	Izvajanje rejniške dejavnosti	7
2.3.2	Inkluzivno in ekskluzivno rejništvo	8
2.3.3	Izzivi rejniške dejavnosti	9
2.3.4	Sodelovanje matične in rejniške družine	10
2.4	OTROK V REJNIŠTVU	13
2.4.1	Otrok z dvema družinama.....	13
2.4.2	Otrok s predhodno izkušnjo zlorabe in zanemarjanja	14
2.4.3	Otrok z izkušnjo travme	15
2.5	SOCIALNO DELO NA PODROČJU REJNIŠTVA	17
2.5.1	Socialno delo z družino	18
2.5.2	Sodelovanje CSD in matične družine.....	19
2.5.3	Sodelovanje CSD in rejniške družine.....	22
2.5.4	Sodelovanje CSD z otrokom v rejništvu	24
2.5.5	Krepitev odpornosti otroka in obeh družin.....	26
2.6	Individualna projektna skupina	28
2.6.1	Zakonska ureditev.....	28
2.6.2	Delo individualne projektne skupine.....	29
2.6.3	Znanje pomembno pri vodenju individualna projektna skupina	31
3	FORMULACIJA PROBLEMA	33
3.1	Raziskovalna vprašanja	34
4	METODOLOGIJA.....	35

4.1	Vrsta raziskave	35
4.2	Merski instrument in viri podatkov	35
4.3	Populacija in vzorčenje.....	35
4.4	Zbiranje podatkov	36
4.5	Obdelava in analiza podatkov	36
5	REZULTATI.....	39
5.1	Proces sodelovanja	39
5.2	Izzivi	47
5.3	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh.....	49
5.4	Uporabna znanja in spremljanje napredka sodelovanja	54
5.5	Izboljšave.....	55
6	RAZPRAVA.....	59
6.1	Prispevek in omejitve raziskave	67
7	SKLEPI	68
8	PREDLOGI.....	70
9	UPORABLJENA LITERATURA	71
10	PRILOGE.....	79
10.1	Vodila za intervju	79
10.1.1	MATIČNA DRUŽINA	79
10.1.2	REJNIŠKA DRUŽINA	79
10.1.3	OTROK V REJNIŠTVU	80
10.1.4	SOCIALNE DELAVKE	80
10.2	Intervjuji	81
10.3	Odprto kodiranje.....	114
10.4	Osno kodiranje.....	162

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primer odprtega kodiranja	37
---	----

1 UVOD

Področje rejništva je moje zanimanje pritegnilo že v začetku študija na Fakulteti za socialno delo, zato sem veliko raziskovalnih nalog in ur prakse tekom študija posvetila podrobnejšemu spoznavanju področja. Vso pridobljeno znanje sem naprej povezala v svoji diplomski nalogi, za dodatno raziskovanje rejništva pa sem se odločila tudi ob izboru teme za magistrsko delo. Želela sem si raziskati, kako proces rejništva doživljajo vsi, ki so vanj neposredno vključeni; otroci v rejništvu, matične družine, rejniške družine in socialne delavke, zaposlene na področju rejništva. Ker je individualna projektna skupina tista, ki vse te pomembne akterje združuje v skupnem sodelovanju, sem se odločila, da to sodelovanje dodatno raziščem.

Teoretični del pričnem s predstavitvijo sistema rejništva v Sloveniji. Nadaljujem s predstavitvijo matične družine, rejniške družine in otroka v rejništvu, ter vseh posebnosti, s katerimi se vsak izmed njih v procesu rejništva sooča. Nadaljnje predstavim socialno delo na področju rejništva, ki je socialno delo tako z otrokom, kot tudi z matično družino in rejniško družino. Teoretični del pa zaključim s predstavitvijo individualne projektne skupine, njene zakonske ureditve, njenega dela in znanja, ki je pri vodenju individualne projektne skupine pomembno. Za tem opišem uporabljeno metodologijo, predstavim rezultate izvedene raziskave in jih v razpravi povežem s teoretičnimi izhodišči. Magistrsko delo zaključim s sklepi in predlogi, formuliranimi tekom nastanka naloge.

2 TEORETIČNI UVOD

2.1 SISTEM REJNIŠTVA V SLOVENIJI

Sistem rejništva v Sloveniji urejajo Družinski zakonik (2017), Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (2002) in Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje rejniške dejavnosti (2019). Ta zakonodaja rejništvo definira kot eno izmed možnih oblik podpore in pomoči, ki jo otroku in njegovi družini zagotavlja država, kot začasen ukrep institucionalne skrbi za otroka, ki v določenem obdobju v svoji družini nima ustreznih pogojev za življenje. Z namestitvijo otroka k osebam, ki niso njegovi starši, se otroku omogoči varne pogoje za rast in razvoj, ter se poskrbi za njegovo vzgojo, izobraževanje, celostni osebni razvoj in pripravo na samostojno življenje.

Ker je že sama namestitev otroka v rejniško družino definirana kot začasen ukrep, se sočasno z namestitvijo otroka začne projekt podpore in pomoči otrokovi matični družini, da spremeni, omili ali premaga tiste okoliščine, ki so privedle do namestitve otroka v rejniško družino. Tako se stika z matično družino ne prekinja, temveč se varuje in krepi otroka, ki je s pripadnostjo dvema družinama v posebnem položaju. Delo v rejništvu je zato sodelovalni projekt s sistemom, ki zajame vse udeležene v rejništvu: otroka, matično družino, rejniško družino in strokovne delavke centra za socialno delo, ki so odgovorne za varovanje rejniškega projekta otroka¹ (Čačinovič Vogrinčič, Mešl, 2019, str. 135).

Za vzpostavitev sodelovanja med vsemi udeleženi v rejništvu je stroka socialnega dela vzpostavila individualno projektno skupino², s katero je napredovala iz dojemanja rejništva kot splošne skrbi za otroka, ki družine nima, ali pa ta zanj ne more srbeti, k skupnemu raziskovanju dobrih izidov v korist otroka in iskanje virov pri matični družini in krepitev njene moči. Rejniške družine in socialne delavke se pri tem odrečejo moči tistega, ki zna in namesto tega postanejo soustvarjalke in sodelavke v projektu pomoči matični družini in otroku (Sitar Surić, 2014, str. 112).

¹ izraz strokovne delavke ali socialne delavke se v magistrski nalogi uporablja kot spolno nevtralen

² V nadaljevanju IPS

Avtorica Sitar Surić postmodernemu konceptu rejništva predlaga novo ime – »soskrbništvo«, saj ta izraz, po njenem mnenju, bolje opiše sodelovanje in vlogo socialnih delavk, rejniških družin, matične družine in otroka v projektu pomoči. Meni, da izraz soskrbništvo bolje poudari definicijo rejništva - kot soskrbstvo za otroka, ki se, v sklopu IPS, začasno deli med starše, rejnice, center za socialno delo in druge, otroku pomembne osebe (Sitar Surić, 2014, str. 113).

2.2 MATIČNA DRUŽINA

2.2.1 Družine s številnimi izzivi

V družini se najprej naučimo kdo smo, komu pripadamo in kam spadamo. Družina nas uči kako se spopadamo s svetom in drugimi ljudmi v njem (Schatz idr., 1992, str. 9). Družine s številnimi izzivi, imenovane tudi družine v posebni stiski ali družine v številnih problemskih okoliščinah (Tausendfreunf, Knot-Dickscheit, Schulze, Knorth in Grietens, 2015), so družine, ki se sočasno srečujejo z različnimi težavami. Te zadevajo dva ali več članov družine in različna področja družinskega življenja. To so družine, ki se največkrat soočajo z revščino, neustreznimi življenjskimi razmerami, slabimi partnerskimi odnosi, nemočjo pri varstvu in vzgoji otrok, zlorabo substanc in pomanjkanjem podpornih sistemov (Casado, Riera in Cardona, 2020, str. 2).

Družine s številnimi izzivi se vsakodnevno spopadajo s številnimi notranjimi in zunanjimi stresorji, ki so pogosto povezani s težavnimi življenjskimi razmerami, ki družino destabilizirajo. Mnoge med njimi ne zmorejo zadovoljiti niti osnovnih potreb in se nenehno srečujejo z različnimi izzivi, kot so revščina, iskanje službe z majhnimi možnostmi za zaposlitev, dolgovi, enostarševske družine, težave s koriščenjem pravic iz javnih sredstev, zdravstvene težave, nasilje v družini, težave z odvisnostjo, samomorilna nagnjenja in učne in vzgojne težave otrok. Ti kompleksni problemi so pogosto razlog za šibko socialno mrežo družine, slabe medsebojne odnose in preobremenjenost družinskih članov (Čacinović Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 130).

Starši, ki imajo otroke v rejništvu (matični starši) so pogosto, na različne načine, marginalizirani. Večina je mater samohranilk s šibko socialno mrežo in nestabilnim socialnim in ekonomskim položajem. Veliko teh mater je imelo težko otroštvo z izkušnjami ločitve, zlorabe in zanemarjanja (Höjer, 2009, str. 162). Veliko otrok, ki vstopijo v rejništvo, prihaja iz družin, v katerih so skrbniki in glavni vzorniki v njihovem življenju posamezniki, ki zlorablajo snovi in so zasvojeni. Življenje z odvisnim družinskim članom (ali člani) je težko. Ta izkušnja je morda mnogim rejniškim družinam neznana, vendar je za otroke, ki so nameščeni v rejništvo, ta sklop življenjskih vzorcev tisto, kar je bilo "normalno", ne glede na to, koliko let je bil otrok vzgajan v njihovem domu (Schatz idr., 1992, str. 3). V družinah, kjer starši zlorablajo alkohol ali druge substance, prihaja do neskladij v medosebnih odnosih in pri vzgoji otrok, kar ne zagotavlja zdravega in optimalnega razvojnega okolja za otroka. Mnogi otroci so v teh družinah izpostavljeni fizičnemu in psihičnemu nasilju, pa tudi različnim oblikam zlorabe in zanemarjanja, ki lahko na njih pustijo trajne travmatične sledi (Simončič in Osewska, 2023, str. 63).

Velik dejavnik tveganja za zanemarjanje ali zlorabo otrok so tudi težave v duševnem zdravju pri enem ali obeh starših. Psihopatologija staršev je povezana z večjo verjetnostjo uporabe strogih metod discipliniranja, depresija starša z večjo agresivnostjo in manjšo toplino do otroka, anksioznost starša pa z zavračanjem in pretiranim nadzorom nad otrokovim življenjem (Dumessa, 2015, str. 8).

Različni družinski stresorji, kot je splošni stres povezan s starševstvom, socialno-ekonomskim statusom, brezposelnostjo in enostarševsko družino, prav tako povečujejo tveganje, da bodo starši svoje otroke zanemarjali ali zlorabljali. Starši, ki doživljajo višjo raven stresa bolj negativno ocenjujejo vedenje svojih otrok in se nanje neustrezno odzivajo. Verjetnost zanemarjanja in zlorabe otroka je večja v družinah, kjer so starši nezaposleni ali se spopadajo s socialno-ekonomskimi težavami (Dumessa, 2015, str. 9).

Družinam, ki se soočajo s številnimi izzivi, je pogosto skupno to, da lahko prejmejo pomoč različnih strokovnjakov, vendar ta pomoč običajno obravnava le posamezna področja (npr. finančne težave, stanovanjske težave, ločitev, rejništvo, nasilje). Čeprav je

lahko izkušnja specializirane, poglobljene pomoči na enem področju za ljudi, ki se spopadajo s številnimi stresi, koristna, se v praksi pogosto zgodi, da je pomoč preveč razdrobljena. Posledica tega je, da je družina preobremenjena z različnimi oblikami pomoči, dejanskih sprememb pa ni, saj je vsak strokovnjak osredotočen predvsem na reševanje specifičnega problema, zaradi katerega je vključen v sodelovanje z družino (Čacinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 130). Pomankanje posvetovanj, skupne vizije in preglednosti, ter konkurenčni interesi povzročijo, da so si strokovne strani pri procesih pomoči pogosto trn v peti. Namesto razvijanja sodelovanja v korist družine, vsaka brani interese svojega strokovnega področja, pri tem pa popolnoma spregleda, da se njihova področja dela znotraj družine prepletajo in bi jih bilo torej najbolje obravnavati v njihovi medsebojni povezavi (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 302)

2.2.2 Odvzem otroka

Pravica do starševstva je urejena že z ustavo, ki v 54. členu določa, da imajo starši pravico in dolžnost vzdrževati svoje otroke, kar se jim lahko odvzame ali omeji le iz razlogov, ki jih zaradi varovanja otrokovih koristi določa zakon (Ustava Republike Slovenije, 1991).

Odvzem otroka staršem je eden izmed najstrožjih ukrepov omejitve starševske skrbi. Sodišče staršem otroka odvzame in ga namesti k drugi osebi, v rejništvo ali v zavod, če ugotovi, da je otrok ogrožen in je njegove koristi v zadostni meri možno zavarovati le z odvzemom. Ukrep odvzema otroka je začasen, traja največ tri leta, saj naj bi že ob izreku ukrepa okoliščine primera kazale, da bodo starši po določenem času lahko ponovno prevzeli skrb za njegovo vzgojo in varstvo. Ob odvzemu otroka lahko sodišče enemu ali obema staršema tudi omeji ali odvzame pravico do stikov z otrokom (Družinski zakonik, 2017, člen 174.)

Največ otrok, odvzetih iz primarne družine in nameščenih v rejništvo, je žrtev zlorabe in zanemarjanja. Z zanemarjanjem so povezani številni zunanji dejavniki, kot so huda revščina, enostarševska gospodinjstva in nizka izobrazba staršev. Kot najpogostejši dejavniki, ki prispevajo k zanemarjanju otrok pa so zloraba alkohola in drugih substanc, težave v duševnem zdravju, nasilje v družini, revščina in nezmožnost staršev pri

spoprijemanju z vedenjem otroka. Ostali razlogi za odvzem otroka staršem in namestitve v rejništvo pa vključujejo prestajanje zaporne kazni enega ali obeh staršev, prostovoljno namestitev s strani staršev, ki ne zmorejo zagotoviti ustrezne oskrbe za otroka, vedenjske težave otrok ali smrt starša oz. skrbnika (Chahine, 2014, str. 3).

Tudi v Sloveniji so razlogi za odvzem otroka in namestitev v rejniško družino različni. Najpogostejši so nasilje v družini, alkoholizem, odvisnost od drog, revščina, zanemarjanje, zloraba, smrt enega ali obeh staršev in drugi (Boljka, Boški, Čacinovič Vogrinčič, idr., 2010). Glavni cilj sistema zaščite otrok je zaščititi otroke, ki so doživeli oz. doživljajo kakršnokoli obliko zlorabe ali zanemarjanja in v največji možni meri preprečiti, da bi se to ponovilo. Odločitev o vključitvi centra za socialni delo v družino, ki v najhujših primerih privede do odvzema otroka iz matične družine, predstavlja velik izziv za socialne delavke, zaposlene na področju varstva otrok in družine. Ugotavljanje, ali je v družinah prišlo do slabega ravnanja z otrokom, je zahteven postopek, saj so informacije, ki jih podajo starši in otroci večkrat nezadostne ali celo nasprotujoče. Ključna odločitev o tem, ali lahko otrok ostane v svojem domu, je sprejeta na podlagi neposredne ogroženosti otrokove varnosti in ocene sposobnosti družine, da otroka pred nevarnostmi zaščiti. Odvzem otroka ni prvi ukrep za zaščito otroka v primeru njegove ogroženosti, sistem zaščite otrok si namreč prizadeva ohraniti nedotakljivost družin in spodbuja stalnost, tako da družini najprej pomaga pri soočenju s težavami, zaradi katerih je otrok ogrožen. Velika dilema pri odvzemu otroka, s katero se socialne delavke in drugi udeleženi v primeru soočajo je, ali odvzem otroka iz doma, le tega zaščiti pred poznejšimi negativnimi posledicami, povezanimi z zlorabo in zanemarjanjem ali pa se ga s tem izpostavi večjemu tveganju za druge negativne vedenjske vzorce in psihološke posledice ločitve od primarnih skrbnikov (Dumessa, 2015, str. 12).

Starši, ki so jim službe za zaščito otrok zakonsko odvzele otroka so ranljiva in marginalizirana skupina. Pred odvzemom otroka so pogosto izpostavljeni sodelovanju s službami za zaščito otrok in sodnim sistemom, ki njihovo travmo ob ločitvi od otroka še dodatno poglobijo. Ti starši se pogosto soočajo z visoko stopnjo posttravmatske stresne motnje, z zapleteno žalostjo, s težavami v duševnem zdravju in povišanimi samomorilnimi nagnjenji (Pravin, Steffensen in Hadland, 2023).

2.3 REJNIŠKA DRUŽINA

2.3.1 Izvajanje rejniške dejavnosti

Rejniška družina je družina v kateri se izvaja rejniška dejavnost in jo sestavljajo rejnik ali rejnica in vse osebe, ki živijo z njim/njo. Delo rejnika, lahko opravlja tudi otrokov sorodnik, če sodišče ugotovi, da je to v korist otroka. Za izvajanje rejniške dejavnosti rejniki potrebujejo dovoljenje, ki ga izda Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ko rejnik pridobi dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, sklene pogodbo s centrom za socialno delo, ki je odgovoren za nadzor izvajanja rejništva. Rejništvo je odplačno razmerje, rejnik za svoje delo od države prejeme zakonsko določeno plačilo, imenovano rejnina. Rejniki lahko rejniško dejavnost opravljajo tudi kot poklic, pri čemer je pogoj, da imajo v rejništvu najmanj tri otroke oz. so potrebe nastanjenega otroka specifične: otrok je hudo bolan, ima motnje v telesnem ali duševnem razvoju (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002).

Osnovne dolžnosti rejnika oz. rejnice so, da sebe in družino pripravi na prihod otroka, se trudi, da se otrok čim hitreje prilagodi na življenje v njegovem domu in novem okolju in skrbi za ustrezno ravnanje vseh članov družine z otrokom. Otroka mora primerno vzgajati, negovati, mu nuditi primerno nastanitev, prehrano, obleko, obutev, šolske in osnovne potrebščine, primerne igrače, športne pripomočke in druge pripomočke za različne aktivnosti. Skrbeti mora za krepitev in ohranjanje zdravja otroka, ter mu priskrbeti ustrezno zdravstveno oskrbo. Pridobivati mora informacije in sprejemati odločitve, ki so povezane z otrokovim vsakdanjim življenjem, skrbeti za otrokov odnos do učenja, mu privzgojiti delovne navade in skrbeti za razvijanje in izoblikovanje otrokove pozitivne samopodobe. Ob zaključku rejništva pa je dolžan otroka pripraviti na odhod iz rejniške družine. Prav tako je rejnik dolžan omogočati in spodbujati stike med otrokom in starši, če ti niso omejeni ali prepovedani s strani pristojnega organa, ter sodelovati v IPS, v okviru katere skupaj z otrokovo matično družino in centrom za socialno delo sporazumno ureja vsa pomembnejša vprašanja glede otrokove vzgoje in oskrbe (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002, 25.-27. člen).

Prav tako se je oseba, ki izvaja rejniško dejavnost dolžna usposablјati in izobraževati, tako na usposablјanjih, ki jih predpiše ministrstvo, kot tistih, v organizaciji centra za socialno delo (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002, člen 28). Usposablјanj, ki jih predpiše ministrstvo in izvaja Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, v časovnem obsegu 20 – 25 ur se morajo rejniki in rejnice udeležiti najmanj enkrat v petih letih, tiste, ki jih organizirajo krajevno pristojni centri za socialno delo pa vsakoletno (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, b.d.).

Vendar izvajanje rejniške dejavnosti obsega mnogo več, kot le nudenje doma otroku, ki je bil zaradi različnih vzrokov umaknjen iz svoje družine. Večina otrok, ki se je v svoji matični družini soočala z izkušnjo travme, zanemarjanja, zlorabe ali izgube staršev, se v rejniški družini prvič znajde v okolju, kjer so ljubljene in sprejeti, razumljeni in zaželeni. Zagotavljanje takšnega okolja otroku pa predstavlja velik izziv za rejniško družino. Rejniki do otrok čutijo naklonjenost, hkrati pa se soočajo s strahom in nemočjo pri razumevanju, kako so pretekle izkušnje vplivale na otroka in njegove odnose znotraj rejniške družine (Kompan Erzar, Rožič in Simonič, 2011, str. 103-104).

2.3.2 Inkluzivno in ekskluzivno rejništvo

Konceptualno rejništvo ločujemo na ekskluzivno ali izključevalno in inkluzivno oz. vključevalno rejništvo. Pri ekskluzivnem rejništvu rejniška družina z matično družino ne sodeluje, do nje čuti odpor in otroku stikov z njo ne omogoča, saj meni, da je to za otroka najbolj varno. Otroka sprejme kot svojega, sebe vidi kot otrokovo družino, z namenom zaščite otroka pa o življenju otroka pred vstopom v rejništvo ne govori in izključuje kakršnekoli vplive matične družine na življenje otroka. Koncept inkluzivnega rejništva pa je sodobnejši koncept, ki spodbuja sodelovanje med matično in rejniško družino v skupni skrbi za otroka. Rejniška družina otroku omogoča stik z matično družino, pomaga mu pri raziskovanju in predelavi preteklih izkušenj. S tem, ko se otroku omogoči stik in seznanitev s matično družino in izkušnjo življenja v njej, otrok razvija občutek lastne identitete, ki mu pomaga pri integraciji v rejniško družino in sprejemanju posebne situacije članstva v obeh družinah (Holman, 1980, str. 75-78). Kufeldt (2002, str. 136) k

temu dodaja, da ohranitev družine ni odvisna od kohabitacije, temveč obstaja s skupno in sodelujočo skrbjo za otroka.

Da je rejništvo resnično uspešno v skrbi za otroka mora biti inkluzivno. Potrebno je, da otroci v rejništvu razvijejo dokaj jasen pogled na težave svoje matične družine, a hkrati ohranijo stik z njo. Socialne delavke in rejniške družine se morajo zavedati, da inkluzivno rejništvo vodi v kompleksno mrežo odnosov, med vsemi udeleženi v otrokovem življenju. Za razvoj dobrega odnosa med otrokom in rejniško družino, ter ohranitev primarne navezanosti na matično družino je potrebno vsem članom nuditi veliko podpore in spodbujati jasno komunikacijo med njimi. To je bistvenega pomena za zadovoljite otrokove potrebe po čustveni vključenosti (Kufeldt, Armstrong in Dorosh, 1995, str. 713).

Koncept inkluzivnega rejništva velik pomen pripisuje odgovornosti stroke za varnost in stalnost otrokovega življenja v rejniški družini in vzdrževanje stikov z matično družino. Tako delo je težavna, zahtevna in kompleksna naloga, ki od socialnih delavk zahteva veliko časa in znanja konceptov socialnega dela in razvoja družin, ter družinske dinamike. Potrebna je vzpostavitev sodelovanja med vsemi udeleženi in oblikovanje delovnega odnosa, ki omogoča soustvarjanje sprememb in podporo otroku, tako da vsak član prispeva svoj delež k skupnemu cilju, ki je soustvarjanje pogojev za boljše sodelovanje in življenje vseh v rejniškem sistemu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 136 – 137).

2.3.3 Izzivi rejniške dejavnosti

Otroci, ki so bili žrtve zlorabe in/ali zanemarjanja ter so nameščeni v rejniško družino, se v njej pogosto srečujejo z različnimi težavami, kot so vedenjski problemi, težave v šoli in zdravstvene težave, še posebej pogoste pa so težave v duševnem zdravju. Raziskovalci ugotavljajo, da se ti otroci lažje vključijo v delovanje rejniške družine in sprejmejo ponujeno pomoč, če jih rejnice, rejniki in strokovni sodelavci vključijo v proces sprejemanja odločitev o njihovem življenju, jih poslušajo, nagovorijo njihove pretekle izkušnje in želje za prihodnost. Odrasli čutijo potrebo, da otroke, ki so preživeli zanemarjanje in zlorabo, še dodatno zaščitijo, pri tem pa se pogosto zgodi, da z lastnim zavzemanjem za otroka prezrejo njegov vidik. Rejniške družine se morajo tega problema

zavedati in se naučiti poslušati in slišati otrokov glas, saj on edini razume svoje pretekle izkušnje in nam tako lahko poda pomembne informacije o tem, kaj je zanj in za njegov nadaljnji razvoj najbolj pomembno (Steenbakkens, Ellingsen, van der Steen in Grietens, 2018, str. 813).

Usklajevanje komunikacije in stikov z matično družino in otrokom je eden izmed izzivov rejništva, s katerim se rejniki srečujejo pri vsakodnevnem delu. Opozarjajo na pomankanje informacij o otroku, njegovi zgodovini, potrebah in izkušnjah, saj nimajo vpogleda v dokumentacijo, ki jo o otroku vodi center za socialno delo. Rejniki se z izzivi soočajo tudi pri sodelovanju s socialnimi delavkami na centrih za socialno delo, predvsem opozarjajo na pogosto menjavo kadra, ki otežuje njihovo sodelovanje. Velik izziv jim predstavlja urejanje vsakodnevnih stvari za otroka, saj morajo neprestano dokazovati svoje razmerje do otroka, za ureditev dokumentov, kot je osebna izkaznica otroka, pa se zanašati na sodelovanje in privolitev matične družine. Še poseben izziv pa jim predstavlja udeležba na narokih na sodiščih, kjer so popolnoma sami, brez možnosti brezplačne pravne podpore in zaščite. Vsi ti izzivi negativno vplivajo na rejnike, ki se vse bolj pogosto spopadajo z izgorevanjem, kar privede do zmanjševanja števila rejniških družin in zavira odločitve mlajših generacij, za opravljanje rejniškega poklica (Zajc, 2022, str. 83 - 86).

Izzivi, o katerih rejnice poročajo pri svojem delu so tudi dolge čakalne vrste pri psihologih in pedopsihiatrih, kar jih še posebej ovira pri zagotavljanju potrebne oskrbe ob rejništvu otroka z izkušnjo travme, zlorabe ali zanemarjanja (Erjavec, 2022, str. 41).

2.3.4 Sodelovanje matične in rejniške družine

Omogočanje in spremljanje stikov med otrokom v rejništvu in njegovo matično družino predstavlja pomemben del naloge rejniške dejavnosti. Kljub potencialnim koristim sodelovanja med starši in rejniki, rejniki pogosto opisujejo svoj odnos s starši kot enega največjih izzivov pri izvajanju rejniške dejavnosti (Spielfogel, 2022, str. 646).

Nekateri rejniki starše otrok dojemajo kot nezanesljive in nevarne. Celo izkušeni rejniki poročajo o negotovosti, kako naj na stikih sodelujejo z otrokovimi starši. Kot verjeten vzrok za te negotovosti so razlike v družinskih kulturah in življenjskih slogih med matično in rejniško družino, ter v vzpodbudah za rejništvo – rejniki se namreč običajno odločijo za rejništvo, ker uživajo v starševstvu, kar pomeni, da so bolj usmerjeni k vzgoji in razvoju otroka, kot sodelovanju z njegovimi starši. Mnogi rejniki pa poročajo tudi o tesnih odnosih z otroki, ki so pri njih nameščeni v rejništvu in strahu, da bi jih izgubili, če ali ko bi se ponovno združili s svojimi starši (Höjer, 2009, str. 162).

Ponovna združitev družine je glavni cilj številnih namestitev otrok v rejništvo, zato je treba v času, ko so otroci ločeni od staršev, ohraniti in razvijati močne odnose med njimi. Vzdrževanje stikov s starši je ključno za ohranjanje teh odnosov. Vendar raziskave kažejo, da so lahko obiski, zlasti odhodi, čustveno zapleteni in problematični tako za starše kot za otroke. Odhajanje ob koncu stikov je pogosto zahtevno, saj starši in otroci ob ločitvi doživljajo žalost in stisko. Starši se lahko težko spopadajo s čustvenim bremenom ločitve, kar vpliva na njihovo sposobnost pozitivnega sodelovanja na stikih. Doživljajo lahko stres in travmo zaradi ločitve od otrok, ki se jim pridružijo še občutki žalosti, depresije in nemoči. Majhni otroci pa lahko kažejo znake stiske, kot sta jok ali stiskanje k staršu, kar še dodatno otežuje proces odhoda. Omejeni stiki z rejniškimi družinami lahko matični družini ovirajo zmožnost učinkovite podpore svojim otrokom (Haight idr., 2005, str. 460).

Matične družine poročajo, da si želijo sodelovati pri organizaciji stikov s svojimi otroki in raje vidijo, da stiki potekajo na njihovem domu ali na nevtralnem kraju, kot na domu rejniške družine. Same sebe, kljub odvzemu otroka, še vedno dojemajo kot starše in si želijo po svojih najboljših močeh sodelovati v življenju svojih otrok, ter starševsko znanje o svojih otrocih deliti z rejniško družino in socialnimi delavkami. Kar jih pri delitvi starševske skrbi ovira, je nepripravljenost rejnikov, da bi njihovo sodelovanje in starševske zmožnosti priznavali. Dejstvo, da so jim bili otroci odvzeti, jih je uvrstilo v kategorijo slabih staršev, ta stigmatizacija pa jim odreka pravico do vključevanja in delitve skrbi za otroke z rejniško družino (Höjer, 2009, str. 167).

Kadar so odnosi med starši in rejniki nesodelovalni, otroci v rejništvu doživljajo višjo stopnjo stiske, ter čustvenih in vedenjskih težav. Na sodelovanje med matično in rejniško družino oz. pomanjkanje le tega, vpliva več dejavnikov. Rejniške družine imajo običajno več sredstev in bolj tradicionalne družinske strukture kot biološke družine. V idealnem primeru bi ti viri omogočili, da bi rejniški starši zagotovili pozitivno skrb za otroke in hkrati podpirali odnose med starši in otroki. Vendar jih lahko prepričanje, da je njihova glavna vloga biti nadomestni starš otroku, privede do tega, da se osredotočijo na vzdrževanje meja svoje družine, da bi zaščitili otroka, svojo družino in svojo vlogo staršev. Vključevanje otrokovih staršev v podsistem starševstva pa ji je nepoznana družinska struktura. Rejniki se lahko počutijo preobremenjene s socialnimi stiskami, s katerimi se soočajo starši in te stiske dojemajo kot grožnjo blaginji svoje družine, kar lahko privede do zaostrovanja meja in omejevanja stikov med matično družino in otrokom (Spielfogel, 2022, str. 647).

Matična družina v sistem rejništva stopi ranljiva in v večini primerov brez strukturne podpore za skupno starševstvo. Tako imajo rejniške družine osrednjo vlogo pri vzpostavljanju in vzdrževanju odnosa, dovoljevanju ali omejevanju stikov. Na zaznane grožnje otroku ali rejniški družini, se rejniki pogosto odzovejo s togimi mejami, ki omejujejo komunikacijo in druge stike matične družine in otroka, otrokovo starši pa ob tem doživljajo čustva izgube in jeze. Kadar pa je rejniška družina sodelujoča in odprta do priznavanja pomembnosti matične družine za otrokovo rast in razvoj, jo matična družina dojema kot ključnega partnerja v vzgojnem podsistemu. Družini si delita informacije o otrokovih potrebah in starševskih strategijah, matična družina se opre na podporo rejniške, nekateri rejniki pa celo postanejo močni zagovorniki otrokove matične družine znotraj sistema socialnega varstva (Spielfogel, 2022, str. 653).

Čeprav je rejništvo, že po definiciji začasna dejavnost, izkušnje iz prakse kažejo, da je rejništvo v večini primerov dolgotrajno. To pomeni, da vrnitev otroka v matično družino ni vedno možen izid rejništva. Dober in želen izid je lahko tudi dobro sodelovanje matične in rejniške družine, premagovanje ali obvladanje ovir v matični družini, ki so privedle do namestitve otroka v rejništvo in krepitev sposobnosti matične družine za varovanje otroka. To sodelovanje je dobrodošlo in pozitivno vpliva na krepitev moči otroka, ki mu

je dana možnost, da se razvije v kompetentnega mladega človeka, je uspešen v šoli, ter razvija svoje talente, sposobnosti, socialne veščine in sposobnosti za reševanje problemov, ki jih prinaša življenje (Čacinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 136).

2.4 OTROK V REJNIŠTVU

2.4.1 Otrok z dvema družinama

Motnje v navezanosti, povzročene z ločitvijo otrok od staršev in skrbnikov, ter nestabilnimi bivanjskimi razmerami povečujejo tveganje za fizične in psihične težave otrok. Otroci nameščeni v rejniške družine in socialnovarstvene ustanove imajo več težav s telesnim zdravjem, vedenjskih težav, diagnoz motenj v duševnem zdravju in slabšo kontinuiteto zdravstvene oskrbe, kot njihovi vrstniki (Villodas, Litrownik, Newton in Davis, 2016, str. 1).

Kakovost odnosa med starši in otrokom pomembno vpliva na zdrav razvoj otroka, njegovo samopodobo, vedenje, uravnavanje čustev in socialno kompetentnost. Nizka kakovost odnosa med starši in otrokom v zgodnjem otroštvu lahko privede do agresije in vedenjskih težav pozneje v življenju. Ko se v času otrokove stiske starši nanjo ne odzivajo, se otroku krši občutek varnosti in udobja, kar vpliva na razvoj čustvene regulacije in spretnosti vzpostavljanja zdravih medsebojnih odnosov pri otroku (Crabtree, 2024, str. 26-27).

Otroci, ki so nameščeni v rejniške družine, se pogosto počutijo zapuščene s strani svojih bioloških staršev in si običajno želijo stikov z njimi, tudi če so bili s strani staršev zlorabljeni ali zanemarjeni. Ponovno povezovanje rejniških otrok z njihovimi biološkimi starši lahko pripomore k zmanjšanju občutka zapuščenosti, žalosti in depresije, ki običajno spremljata namestitev otrok izven doma. Ker stiki s starši pozitivno vplivajo na večino otrok v rejništvu, se običajno spodbujajo, tako pri otrocih v dolgotrajnem, kot tudi v začasnem rejništvu. Stik med matično družino in otrokom se obravnava kot ključna sestavina sistema rejništva za vse rejniške otroke, razen za tiste, ki bi jim tak stik lahko škodil (Sanchirico in Jablonka, 2000, str. 188).

Da otrok ohrani občutek lastne vrednosti in lastne identitete znotraj rejniške družine, je pomembno, da ob prehodu v rejniško družino ohrani stik s starši in drugimi člani matične družine, ter ostalimi ljudmi, ki so v preteklosti zanj skrbeli in bili z njim povezani. Otroka ni mogoče prisiliti, da v novi družini preneha govoriti in razmišljati o svoji preteklosti, zato mora rejniška družina otroku omogočiti stik z njegovo preteklostjo. Poznavanje matične družine in stik z njo (če je za otroka to varno) ima zanj terapevtsko vrednost in manjša njegovo stisko ob ločitvi (Kufeldt, 2002, str. 41).

Otroci od svoje rejniške družine potrebujejo enako, kot od matične – varnost, zaščito, podporo in meje (Škotska vlada, 2008, str.11)

2.4.2 Otroci s predhodno izkušnjo zlorabe in zanemarjanja

Otroci pogosto doživljajo zanemarjanje in nasilje v odnosih, ki naj bi bili zanje najbolj varni. Zanemarjanje in zloraba otrok vključuje fizično nasilje, psihično nasilje, spolno nasilje, ekonomsko nasilje, zanemarjanje, neodgovorno ravnanje in izkoriščanje otroka. Otroci so lahko žrtve več različnih oblik zlorabe in zanemarjanja hkrati, otrok pa je žrtev nasilja tudi, kadar je priča nasilju enega starša nad drugim (Aničić, Hrovat Svetičić, Hrovat in Sušnik, 2015, str. 16).

Otrok je lahko žrtev nasilja v različnih situacijah, kot so lahko različni tudi povzročitelji nasilja. Nasilju je lahko izpostavljen v družini, vrtcu, šoli, lokalnem okolju, povzročitelji pa so lahko starši ali skrbniki, učitelji, vrstniki in druge otroku znane ali neznane osebe. Vsako srečanje z nasilnim dejanjem je za otroka stresna izkušnja, še veliko bolj travmatično zanj pa je, kadar je žrtev nasilja otrok sam. Stisko zanj lahko predstavlja nasilno dejanje samo, breme odločitve, ali naj za nasilje komu pove – to je še posebej veliko, kadar je povzročitelj starš ali oseba, ki za otroka skrbi. Ko za nasilje izvedo drugi se otrok sooča z občutki strahu, sramu in krivde. O nasilnem dogodku se mora nadaljnje pogovarjati z različnimi, njemu pogosto neznanimi osebami, kot so socialne delavke, policisti in sodišče, v zanj tujem okolju. Ne ve, kaj mora povedati, kako naj to pove in kakšne bodo posledice njegove izpovedi (Filipič, 2019, str. 37).

Zloraba in zanemarjanje otroka lahko imata zanj doživljenjske posledice. Čeprav se fizične rane zacelijo, izkušnja zlorabe in zanemarjanja pusti na razvoju otroka in njegovem odraslem življenju težak pečat. Otroci, ki so bili zlorabljeni, so med bolj drugim izpostavljeni tveganju za kognitivne zaostanke in čustvene težave, kar lahko vpliva na številne vidike njihovega življenja, vključno z učnimi rezultati in razvojem socialnih veščin. Doživljanje slabega ravnanja v otroštvu je tudi dejavnik tveganja za depresijo, anksioznost in druge duševne motnje. Vendar imajo otroci tudi sposobnost, da se, v varnem in ljubečem okolju, spopadejo s svojimi preteklimi izkušnjami, jih prebolijo in premagajo. To sposobnost otroka imenujemo odpornost (Child Welfare Information Gateway, 2019, str. 7).

Ena izmed temeljnih potreb človeka je potreba po pripadnosti. To potrebo zadovoljujemo z grajenjem odnosov: najprej z družino, nato z vrstniki in širšo skupnostjo. Odnosi, ki jih zgradimo nam predstavljajo socialno podporo, vir moči in obrambe pred stresnimi dejavniki iz okolja. Podporne socialne mreže okrepijo občutek stabilnosti in lastne vrednosti. Prikrajšanost zadovoljevanja potreb po pripadnosti pa lahko pri posameznikih povzroči veliko stisko in povečuje tveganje posameznika za neprilagojen interpersonalni in psihološki razvoj. Raziskave kažejo, da lahko visoka raven kakovostne podpore pomembno pozitivno vpliva na duševno zdravje pri otrocih z izkušnjo zlorabe in zanemarjanja in potencialno preprečuje prenos problematičnega vedenja zaradi zlorabe na naslednjo generacijo (Crabtree, 2024, str. 24-25).

2.4.3 Otrok z izkušnjo travme

Travmatični dogodki so dogodki, ki v ljudeh izzovejo intenziven, neobvladljiv strah, ki odpravi posameznikov občutek varnosti in gotovosti in pusti sledi na posameznikovem umu, telesu in možganih. Postopki zaščite otrok so neizbežno povezani s travmatičnimi izkušnjami. Zlorabe ali zanemarjanje, nasilje nad otroki in dolgotrajni postopki sodelovanja s strokovnimi službami so lahko s travmami povezane izkušnje. Travmatična je tudi ločitev otroka od staršev, čeprav je za otrokovo dobrobit nujno potrebna (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 202 in 205).

Odraščanje v okolju, kjer otrok doživlja zlorabo ali zanemarjanje, negativno vpliva na razvoj njegovih možganov, saj takšno okolje ovira razvoj nevronov, potrebnih za doživljanje pozitivnih izkušenj. Te spremembe v možganih lahko na dolgi rok povzročijo nestabilno regulacijo čustev, nezmožnost oblikovanja socialnih vezi, zmanjšanje nadzora nad impulzi in upočasnjeno kognitivno procesiranje. Kadar so otroci izpostavljeni večkratnim travmam in stresnim situacijam, se tveganje za negativne posledice v nadaljnjem razvoju poveča. Kronični stres spreminja otrokove možgane, povzroča strah in težave pri obdelavi strašljivih spominov, kar lahko privede do anksioznega vedenja in duševnih ter telesnih motenj, vpliva na otrokov telesni odziv na stres in upočasni njegov razvoj. Vendar se vpliv travme na razvoj razlikuje od otroka do otroka (Green, 2022, str. 25-26).

Travma v otroštvu je vedno povzročena od zunaj, nikoli je ne povzroči otrok sam. Otroci imajo manj razvite kognitivne in socialne sposobnosti, ki blažijo psihološki vpliv stresnih dogodkov. To pomeni, da se pri otrocih simptomi travme pojavijo že po manj stresnih dogodkih, kot pri odraslih osebah. Te travmatične izkušnje v otroštvu pa so povezane s psihološkimi, zdravstvenimi in socialnimi posledicami v odrasli dobi (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 206).

Študije kažejo, da obstaja povezava med obremenjujočimi izkušnjami v otroštvu in povečanim tveganjem za razvoj srčno-žilnih bolezni, sladkorne bolezni, bolezni pljuč in jeter, astme ter raka. Pri odraslih, ki so doživeli razvojno kompleksno travmo, je opaziti slabšo kakovost življenja, večjo dovzetnost za bolezni in krajšo pričakovano življenjsko dobo - do 20 let krajšo kot pri njihovih vrstnikih, ki takšnih izkušenj niso imeli. Poleg tega imajo težave pri vzpostavljanju in ohranjanju trdnih ter zdravih odnosov z drugimi, kar se lahko kaže v nesoglasjih v šoli, na delovnem mestu in v skupnosti (Fratto, 2016, str. 141).

Za zagotavljanje ustrezne pomoči otrokom v postopkih zaščite je treba travmo prepoznati in se nanjo ustrezno odzvati. Otroci z izkušnjo travme se največkrat spopadajo z ustavljanjem neprijetnih misli, pretiranim vznemirjanjem, paničnimi napadi in težavami s spanjem. So pretirano pozorni na nevarnost iz okolice, izogibajoči in začnejo nazadovati

v razvoju. Razvojna kompleksna travma pogosto ostaja spregledana, saj se pozornost usmerja predvsem v vedenjske težave otrok ali druge manifestacije njihovih stisk. Vendar lahko otroku nudimo ustrezno pomoč le, če razumemo, da so zaradi razvojne travme pogosto prekinjeni razvojni procesi in da so otrokovi bližnji odnosi pogosto zaznamovani s strahom. Raziskave so pokazale, da zgodnje nameščanje otrok v rejniške družine vpliva na izboljšanje razvoja bele substance v možganih, ki je odgovorna za čustveni in kognitivni razvoj. To potrjuje pomen zgodnjih intervencij v postopkih zaščite otrok, ki temeljijo na zagotavljanju varnega in ne zlorablajočega družinskega okolja (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 210 - 212).

Mnogi otroci, ki so preživeli zlorabo, zanemarjanje in neprimerne navezanosti, kažejo izjemne psihične napredke, ko so dani v rejništvo ali posvojitev. Tam dobijo izkušnjo zdrave, ljubeče družine, ki poudarja pomen rahločutnega in stabilnega starševstva. Kljub življenju v bolj varnem okolju se veliko teh otrok še vedno spopada z resnimi psihosocialnimi motnjami in težavami pri vzpostavljanju varne navezanosti z rejniki ali posvojitelji. Od rejnikov se pričakuje, da bodo odigrali ključno vlogo v življenju teh otrok, jih podpirali pri soočanju z bolečino izgube primarne družine, razvijanju pozitivne samopodobe in samospoštovanja, jim nudili model pozitivnih odnosov, ter jim omogočili, da se nanje varno navežejo. Za zagotavljanje tega pa je ključno, da znajo rejniki prisluhniti otrokom, ko ti spregovorijo o svojih travmah (Kompan Erzar, Rožič in Simonič, 2011, str. 107). Potrebno pa se je zavedati, da so otroci lahko travmatizirani tudi v sistemu zaščite otrok in znotraj rejniške družine. Otrok lahko tudi v življenju v rejniški družini doživi zlorabo ali zanemarjanje. Ta lahko še dodatno ogrozi telesno in duševno zdravje že tako ranljivih otrok, ki so v svojem odrasčanju pogosto prikrajšani za občutek doma, ljubezni in skrbi s strani odrasle osebe (Trivedi, 2019, str. 542).

2.5 SOCIALNO DELO NA PODROČJU REJNIŠTVA

Socialno delo na področju rejništva se izvaja v skladu z doktrino socialnega dela na tem področju oz. z uporabo sodobnih teoretskih konceptov socialnega dela. Znotraj teh konceptov, socialne delavke uporabljajo različne metode, tehnike in spretnosti uspešnega in učinkovitega socialnega dela, kot so individualno delo (svetovalni pogovori), terensko

delo (obiski v družini), projektno, skupinsko in skupnostno delo. Poudarek je na spontanem nabiranju dobrih socialnih izkušenj, ki omogočajo ustreznejši odziv posameznika na težave v življenju, sodelovanju in soustvarjanju vseh udeleženi, izkustvenemu učenju razvijanja dobrih odnosov in iskanju spontanosti. Pri sodelovanju s vsemi udeleženi se delo usmerja v sedanost, v odkrivanje koristnih in uporabnih rešitev, ter v male, konkretne, uresničljive cilje in načrtovanje njihove izpeljave (Tomec, 2012, str. 21).

2.5.1 Socialno delo z družino

Varstvo otrok in družine je področje socialnega dela, pri katerem si socialne delavke prizadevajo zagotavljati varnost in dobro počutje otrok in družine, kjer otrok biva, ter jih podpirati. Prav tako so socialne delavke, zaposlene na tem področju, dolžne zagotavljati storitve stroke socialnega dela za zaščito ranljivih mladostnikov pred starši, ki ne morejo ali nočejo poskrbeti za svoje otroke. Če socialne delavke v procesu sodelovanja z družino ugotovijo ali utemeljijo zlorabo ali zanemarjanje otroka lahko pride do namestitve otroka v rejništvo (Green, 2022, str. 1)

Uporabniki storitev socialnega varstva otrok in družine poročajo o visoki stopnji zadovoljstva s socialnimi delavkami, kadar si te prizadevajo opolnomočiti uporabnike, jim izkazujejo spoštovanje in razumevanje, prisluhnejo njihovim stališčem, ter so do njih prijazne in empatične. Kot spretnosti dobre socialne delavke poudarjajo spoštovanje uporabnikovih vrednot, jasno definiranje ciljev, nalog in pričakovanj, pripravo uporabnika na sodelovanje, aktivno poslušanje njegovih skrbi, vključitev uporabnika v procese odločanja in spoštovanje njegovega kulturnega ozadja (Kapp in Vela, 2003, str. 205).

Socialne delavke, zaposlene na področju socialnega varstva otrok in družine se zavedajo pomena navezanosti in potrebe po stikih otroka z matično družino. Kljub temu znanju pa zaradi preobremenjujočih zahtev prakse, na področju socialnega varstva, ta načela, v procesu odločanja, pogosto niso v ospredju. Socialne delavke poročajo, da različne birokratske zahteve, zlasti priprave in udeležbe na sodnih obravnavah, zavzamejo večino

njihovega delovnega časa, zato se otroku, njegovi matični in rejniški družini uspejo posvetiti le v času kriznih situacij (Kufeld, 2002, str. 45).

Krepitev moči članov družine, da bi lahko v prihodnosti, neodvisno od strokovnih služb, oblikovali svojo pot zelenih izidov, je cilj sodelovanja z družino v socialnem delu. Socialne delavke morajo družine videti kot odporne in kot veliko več od problemov, s katerimi se spoprijemajo. Cilj njihovega dela ni varovanje družine, ampak oblikovanje boljših razmer za posameznika znotraj družine in podpora družine kot skupnosti. Sodobno socialno delo z družino je tudi delo z družino v skupnosti. To pomeni, da socialna delavka sodeluje z družino in vsemi potencialnimi viri, ki bi lahko družini pomagali pri uresničevanju sprememb (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 129 - 132).

2.5.2 Sodelovanje CSD in matične družine

V preteklosti stroka socialnega dela na področju rejništva ni sodelovala z matičnimi družinami, oziroma je bilo sodelovanje z njimi zelo slabo. O matičnih družinah se je govorilo kot o problematičnih družinah, ob odvzemu otroka in njegovi nastanitvi v rejniško družino se ni sestavil načrt dela za izboljšanje razmer v matični družini. Niti centri, niti rejniške družine niso imele interesa, želje in znanja, da vzpostavijo in razvijajo sodelovanje z matično družino. To je pomenilo, da so bile matične družine pri vzpostavitvi sodelovanja prepuščene same sebi, kar je pogosto vodilo v konfliktno situacijo in otroku v rejništvu izjemno otežilo življenje. Z razvojem koncepta inkluzivnega rejništva pa se je vse skupaj spremenilo. Ta koncept rejništva opredeljuje kot skrbno načrtovan sistem sodelovanja, kjer nihče od udeležencev ne ostane sam in ne dela ničesar brez podpore. Od prvega koraka dalje poveže matično družino, otroka, rejniško družino in strokovnjake v jasen model sodelovanja (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 137 - 138).

Razumevanje osebne zgodovine staršev, kakovosti odnosa med staršem in otrokom in socialne podpore, ki jo imajo starši, pa je bistvena za oblikovanje bolj odpornih starševskih praks (Crabtree, 2024, str. 3)

Ob začetku sodelovanja z matično družino se je potrebno zavedati prvega sinergetičnega načela, ki se nanaša na ustvarjanje okoliščin za stabilnost. Prva točka pri procesu spreminjanja navad je namreč ustvarjanje okoliščin za stabilnost, saj sogovornik, če je v stiski zaradi občutka nevarnosti in nemoči, svoje energije ne more posvetiti projektom osebnostnih sprememb. Ko se družina spopada z nestabilnimi življenjskimi razmerami na ekološkem, ekonomskem, političnem, socialnem, delovnem, zdravstvenem, partnerskem, osebni ali katerem drugem področju, vso razpoložljivo energijo porabi za stabiliziranje teh razmer. Prvi korak sodelovanja mora biti stabiliziranje teh razmer, saj lahko družina le na stabilnih, varnih tleh zbere motivacijo za spreminjanje vzorcev in vedenj, ki bodo privedle k uspešnemu sodelovanju v projektu rejništva (Šugman Bohinc, 2011, str. 43).

Naslavljanje in razumevanje dejavnikov, ki prispevajo k ciklom disfunkcionalnih odnosov med staršem in otrokom, je ključno za prekinitev prenosa problematičnih vedenj zlorabe. Evalvacija kakovosti odnosa med staršem in otrokom lahko socialnim delavkam prinese uvid v strategije za zmanjševanje dolgotrajne škode, povezane z slabimi odnosi (Crabtree, 2024, str. 26-27).

Matične družine so nemalokrat družine s številnimi izzivi, ki s socialnimi delavkami in drugimi strokovnjaki v procesih pomoči sodelujejo več let, včasih celo več generacij. Te družine so pogosto uporabniki tudi drugih psihosocialnih in zdravstvenih storitev, ki so po področjih delovanja organizirane vsaka s svojimi pooblastili in pravili, kar lahko privede do nasprotujočih si sporočil in podvajanja postopkov dela. Tako dolgotrajno sodelovanje lahko povzroča občutke obupa in brezupnosti, ki ne vpliva le na družinske člane, ampak tudi na strokovnjake, ki z njimi sodelujejo (Casado, Riera in Cardona, 2020, str. 2).

Matične družine se v sistemu rejništva pogosto počutijo zmedene, nezadovoljne in spregledane. Poročajo o težavah s komunikacijo, pomanjkanju spoštovanja in občutku, da niso vključene v procese odločanja. Vključevanje stališč matične družine v izvajanje storitev je v skladu z družinsko usmerjenim pristopom k rejništvu. Z obravnavo matične družine, kot pomembnih udeležencev v procesu načrtovanja in izvajanja storitev, lahko

socialne delavke povečajo učinkovitost sodelovanja in podpirajo starše pri njihovem napredku (Alpert, 2005, str. 364)

Casado, Riera in Cardona (2020, str. 15) ugotavljajo, da so se sodelovalne prakse izkazale kot najbolj učinkovit pristop pri delu z družinami s številnimi izzivi. Sodelovalne prakse temeljijo na aktivnem vključevanju, tako družinskega sistema, kot tudi strokovnjakov, v projekt podpore in pomoči družini v stiski. Socialne delavke, zaposlene na področju dela z matičnimi družinami se sicer zavedajo pomena implementacije sodelovalnih praks v svoje delo, a jim izvajanje teh praks pri vsakodnevnem delu otežujejo velike delovne obremenitve, pomanjkanje supervizije in neuspešno pridobivanje povratnih informacij od uporabnikov.

Matične družine imajo pogosto posebne potrebe in izzive, kot sta nezaupanje v sistem in nizka samoučinkovitost, zaradi česar morajo socialne delavke pri sodelovanju z njimi veliko časa nameniti krepitvi njihove samozvesti in vzpostavljanju medsebojnega zaupanja. Za učinkovitejše delo, ki bo izboljšalo življenje družine, kot tudi delo socialnih delavk, nekateri avtorji predlagajo zmanjšanje delovnih obremenitev, spodbujanje interdisciplinarnega sodelovanja in zagotavljanje redne supervizije (Casado, Riera in Cardona, 2020, str. 16).

Številne matične družine poročajo o stigmatizaciji njihove podobe, kot podobe slabe družine in slabih staršev. Ta stigmatizacija vpliva na njihovo samopodobo in jim povzroča občutke negotovosti, krivde in sramu, ki jim preprečujejo tako sodelovanje pri skrbi za svoje otroke, kot tudi z rejniško družino in socialnimi delavkami. Posledično njihovo znanje in starševske zmožnosti, ki bi lahko pozitivno vplivale na položaj njihovih otrok, niso ustrezno naslovljene in uporabljene. Socialne delavke se morajo pri delu z matično družino zavedati, kako lahko stigmatizacija in dožemanje staršev kot deviantnih, vpliva na sposobnost le teh, da aktivno sodelujejo pri skrbi za svoje otroke, ki so nameščeni v rejništvo. Da bi se stigmatizaciji lahko izognili je pomembno, da socialne delavke sodelujejo z matično družino na način, ki ji omogoča, da izrazijo svoje izkušnje in mnenja v zvezi z namestitvijo otrok. Te informacije in znanje o izzivih, s katerimi se

matična družina sooča morajo v nadaljnje posredovati rejniški družini, saj jih potrebuje za uspešno interakcijo z matično družino (Höjer, 2009, str. 166 - 167).

Matične družine poročajo o večjem nezadovoljstvu z delom socialnih delavk, kadar je cilj njihovega sodelovanja za njihovo življenje ključen, kot je na primer vrnitev otroka v matično družino. Razlaga, ki jo za to večje nezadovoljstvo podajata Kapp in Vela (2003) je, da so prav te socialne delavke pogosto tiste, ki so sodelovale pri prvotnem odvzemu otroka iz doma in njegovi namestitvi v rejniški družino. Matične družine do teh socialnih delavk pogosto čutijo odpor, k zmanjšanju katerega pa ne pripomore dejstvo, da je socialna delavka običajno tudi tista, ki ima vlogo komunikacijske povezave med sodiščem, rejniško družino, matično družino in ostalimi pomembnimi akterji v življenju otroka v rejništvu (Kapp in Vela, 2003, str. 204-205).

Delo z matično družino zajema mobilizacijo vseh razpoložljivih možnosti pomoči. Če želimo, da se otrok čim prej vrne v matično družino je potrebno storiti vse, da bo ta korak čim prej možen. To pomeni poseči ven iz družine, v skupnost in socialne mreže družin, ter poiskati odrasle ljudi v socialni skupini matične družine, ki bi lahko podprli njihova prizadevanja (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 150 - 151).

2.5.3 Sodelovanje CSD in rejniške družine

Naloga socialnega dela je vztrajanje pri visoko kvalificiranih standardih dela v rejniškem sistemu. Center za socialno delo za doseg teh standardov potrebuje sodelavce, rejnike, ki so visoko kvalificirani in usposobljeni za opravljanje svojega poslanstva (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 139).

Tako rejniki in rejnice, kot tudi socialne delavke, se morajo zavedati, da se otroci ob vstopu v rejniško družino na nek način čutijo odgovorne za to, kar se je zgodilo v njihovih družinah. Ta občutek samoobtoževanja je globok in za otroke izredno boleč. Prav tako morajo prepoznati disfunkcionalne vloge in družinske vzorce, ki jih otroci prinesejo iz matične družine, ter se nanje pravilno odzvati. Ko se te vzorce in vloge naučimo prepoznavati smo namreč bolj sposobni sočustvovati z otrokovo bolečino, ki se skozi

izraža. Šele ko te vzorce raziščemo in razumemo lahko začnemo razmišljati o ustvarjalnih strategijah, ki jih lahko uporabimo za spodbujanje sprememb v teh disfunkcionalnih vlogah in vzorcih (Schatz idr., 1992, str. 37).

Rejniki in socialni delavci so sodelavci v projektu rejništva. To pomeni, da je naloga socialnega dela, da rejnikom zagotovi izobraževanje, ki obsega znanja o delu z otroki, družinskih dinamikah, sodelovanju v socialnem delu in prispevku k IPS. Rejniški sistem namreč potrebuje odlično izobražene rejnike, saj lahko le oni zagotovijo pogoje za rejništvo, ki bo varovalo otroka in mu omogočilo, da razvije svoje zmožnosti in doseže svoje sanje. Rejniška družina mora znati podpreti otrokov razvoj in sodelovati z matično družino. Stroka socialnega dela mora rejnikom omogočiti nove, relevantne teme izobraževanja, s katerimi bi zagotovile prostor za otrokov glas in njegovo vlogo kot soustvarjalca v IPS (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 147).

Usposabljanje, zaposlitev in družbeni vtis so ključni elementi socialnega dela, pri zagotavljanju kakovostnega rejništva. Posebej je treba poudariti pridobivanje in usposabljanje novih rejniških družin, saj je njihova prisotnost ključnega pomena za vzdrževanje rejništva. Pomembno je tudi stalno izobraževanje rejniških družin o otroku, družini in specifičnih potrebah otroka. Izrednega pomena je tudi skupinsko delo z rejnicami in rejniki, ki omogoča učenje iz izkušenj, medsebojno podporo in oblikovanje skupine za samopomoč. Poleg tega morajo socialne delavke poskrbeti tudi za skupinsko delo z rejenci, zlasti je v obdobju pubertete pomembno druženje v skupini, kjer imajo možnost povezovanja, identifikacije in potrditve s sebi enakimi (Žiberna, 1998, str. 380).

Delo, ki ga opravljajo rejniške družine, ni zgolj enostavno, ampak občasno zelo stresno. Pred prihodom otroka v družino je ključno, da se rejnicam in rejnikom posreduje čim več informacij o otroku in njegovih potrebah, ter nagovori morebitne strahove in vprašanja, ki se pojavijo v rejniški družini. Pomembno je, da jim omogočimo dovolj časa za odločitve o sprejetju otroka v svojo družino. Od rejniških družin se pričakuje več kot od povprečnih družin, saj so jim dodeljene dodatne naloge in obveznosti, za katere potrebujejo veliko moči, energije, znanja in sposobnosti. Ključno je, da pri izvajanju teh nalog ne ostanejo same, temveč imajo možnost biti slišane, pri čemer se njihova stališča

in predlogi upoštevajo. Pri delu z rejniškimi družinami je ključno zagotoviti konkretno pomoč pri reševanju različnih življenjskih težav, s katerimi se srečujejo. Pomembno je, da imajo na voljo različne vire pomoči, kot so druge rejniške družine, ki se srečujejo s podobnimi težavami, dodatna izobraževanja o temah, s katerimi se v svojem delovanju srečujejo, ter supervizija za vprašanja, ki se pojavijo pri njihovem delu (Tomec & Hudobivnik, 2012, str. 77 - 79)

2.5.4 Sodelovanje CSD z otrokom v rejništvu

Potrebe otroka, ki morajo biti zadovoljene v družini so potreba po preživetju (hrana, voda, obleka, obutev, ustrezen dom, skrb za zdravje), potreba po ljubezni in pripadnosti (otroku je pomembno občutiti in biti prepričan v ljubezen ter popolno sprejetost s strani staršev), potreba po svobodi (otrok mora imeti možnost svobodnega izražanja lastnega mišljenja, brezskrbnega spoznavanja sveta, ki ga obdaja, in pridobivanja novih izkušenj), potreba po zabavi in igri (starši morajo otroku omogočiti razmere za nemoteno in varno igro ter v njej tudi sodelovati) in potreba po moči (učenje o obvladovanju spretnosti, za katere dobi priznanje in podporo staršev). Znotraj osnovnih potreb pa imajo otroci tudi specifične potrebe, ki so odvisne od npr. njihove bolezni. V situacijah ko ostanejo otrok, njegove potrebe in čustvene reakcije spregledane, je ključnega pomena, da to prepoznajo strokovnjaki, s katerimi otrok stopa v stik v vrtcu, šoli ali na centru za socialno delo (Čizman, 2019, str. 63 – 64).

Otroci imajo pravico do pozitivnega starševstva in zdravega razvoja. Večina jih to pridobi v okviru družine. Zato je cilj služb za varstvo otrok ohranjati in podpirati družine. Kadar to ni mogoče, se otrokom zagotovi nadomestna družina v obliki rejništva, kjer mora biti v ospredju otrokova korist in njegova pravica do trajnih odnosov s tistimi, s katerimi je povezan (Kufeldt, 2002, str. 136). Ob tem Kufeldt (2002, str. 41. poudarja, da otrokom, ki so bili odvzeti staršem, nismo odvzeli le staršev, ampak tudi sosesko, šolo, prijatelje, znance in celo sorojence (Kufeldt, 2002, str. 41).

Otrok težko obvladuje ločitev od staršev in izgubo vsega, na kar je bil navajen, navezan, kar je poznal. Otroku bo morda iskal bližino z rejniškimi starši tako, kot je bil navajen v

svoji matični družini, a v rejniški družini tak način ni sprejet. Pri lajšanju otrokovega prehoda iz ene družine v drugo pomaga dialog med obema družinama, ki omogoči izražanje teh razlik in podporo obeh družin otroku, da bo znal in zmogel. Otrok potrebuje stalnost in gotovost, kdaj in kako se bo stik s starši nadaljeval in to je gotovo še ena skupna tema za delo v IPS. Za otroka so pomembni obiski v matični družini in soustvarjanje prehodov, podpora, da svoje izkušnje deli v obeh družinah, da dobi pomoč pri reševanju konfliktov in pomoč pri učenju za življenje v rejništvu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 149).

Vsakemu otroku je ob namestitvi v rejništvo dodeljena socialna delavka. Otrok mora imeti priložnost vzpostaviti tesen odnos s socialno delavko, ki mora temeljiti na celostni skrbi in podpori otroku med njegovim bivanjem v rejništvu. Pomembno je, da je otrok seznanjen s strokovno vlogo delavke in da se mu omogoči izražanje lastnih želja, pričakovanj in mnenj glede njegove obravnave. Ključnega pomena je odprta in jasna komunikacija, ki omogoča razumevanje pravil in pričakovanj, ter zagotavlja empatične odgovore na otrokove potrebe. Vzpostavitev takšnega odnosa omogoča otroku čustveno podporo, ki je ključnega pomena za njegov čustveni in socialni razvoj v času bivanja v rejništvu. S tem se ustvarja okolje, kjer se otrok počuti varnega, razumljenega in sprejetega, kar je ključno za njegovo dobrobit in napredek v rejništvu (Tomec in Hudobivnik, 2012, str. 71).

Pri sodelovanju z otrokom se je potrebno zavedati, da se otroci v interakcijah z odraslimi manj zanašajo na besede in njihove različne pomene, zanje ima večji smisel to kako svet primejo, čutijo in doživljajo. Tudi dogodke interpretirajo drugače od odraslih, zato je pri interakciji z njimi več pozornosti potrebno nameniti ustvarjanju dialogičnega prostora, v katerem socialna delavka izhaja iz pozicije ne-vedočega, radovednega in ne-ekspertnega, spodbujanju različnih perspektiv, ponujanju primerno nenavadnih komentarjev, ki vzbudijo otrokovo zanimanje in uporabi različnih ustreznih alternativ za besedno sporazumevanje (lutke, igrače risbe, glasbo idr.) (Čižman, 2019, str. 68).

Pomemben poudarek pri sodelovanju socialne delavke z otrokom mora biti ustvarjanje prostora za otrokov glas. Otrokov glas je ključen za soustvarjanje razumevanja in

ozaveščenosti. Ustvarjanje prostora, v katerem je otrok slišan, njegov glas pa upoštevan, predstavlja zahtevno nalogo, ki pa so jo odrasli dolžni dobro opraviti. Čeprav odrasli znamo komunicirati z otrokom, je ključno, da se naučimo, kako to storiti na način, ki otroku omogoča, da se mu pridružimo, ga razumemo, da govorimo z otrokom in ne otroku. Odrasli moramo otroku pomagati razumeti, kaj se dogaja, to ubesediti in ga naučiti spretnosti vedenja, empatije in skrbi. Zavedati se moramo, da se otrok tega ne more naučiti sam od sebe, pa tudi od nas, v enosmernem poučevanju ne. Najboljši način, da se to nauči, je skupno učenje z nami, zato je otrokov glas potreben, da nam pove, kaj potrebuje, kaj bi bilo zanj smiselno za rešitev problema in kaj zanj pomeni uspešna komunikacija (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 103 -104).

2.5.5 Krepitev odpornosti otroka in obeh družin

Rejniški sistem potrebuje institucijo, kot je center za socialno delo, ki zagotavlja kakovost in razmere za sodelovanje vseh udeležениh v rejniškem sistemu in ekipe strokovnjakov, ki s tem sistemom sodelujejo v procesih pomoči in podpore (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 139).

Socialne delavke morajo zagotoviti, da se odnosi, ki jih imajo otroci v rejništvu s svojimi biološkimi starši, sorojenci in razširjeno družino, med rejništvom prednostno obravnavajo in negujejo. Kadar ti odnosi niso deležni ustrezne pozornosti, ostanejo prekinjeni tudi v odrasli dobi. Zaradi pretrganih odnosov z družino in razširjeno družino ostanejo otroci v rejništvu brez pomembnih družinskih vezi, ki bi lahko oblikovale njihov podporni sistem v odrasli dobi in spodbujale njihov uspešni razvoj tudi po zaključenem rejništvu (Green, 2022, str. 129).

Spodbujanje in ohranjanje stikov med rejniškimi otroci in njihovimi starši je ključnega pomena za dobro počutje in stabilnost otroka, a je za rejniške starše pogosto zelo zahtevna. Naloga socialnega dela je, da z zagotavljanjem specializiranega usposabljanja in stalne podpore rejniškim družinam rejnike podpre in vzpodbuja njihovo vključenost k ohranjanju vezi med otrokom in matično družino. Ker je rejništvo začasna oblika skrbi za

otroka, s primarnim ciljem ponovne združitve otroka z matično družino, je rejnikom že na usposabljanju potrebno pojasniti, zakaj so stiki med otrokom in matično družino pomembni, jih seznaniti z njihovimi odgovornostmi na tem področju, ter jih opremiti z veščinami in načini ravnanja, potrebnimi za opravljanje teh odgovornosti. Te veščine in znanja vključujejo veliko število različnih področij, kot so pogajanja in usklajevanje načrtov obiskov, opredelitev različnih vrst stikov, sodelovanje z matično družino in odzivanje na otrokove reakcije ob kontaktu z matično družino (Sanchirico in Jablonka, 2000, str. 200-201).

Starši pogosto ne zaupajo sistemu in osebam, ki so sodelovale pri odvzemu njihovih otrok. Obstoje drugega (rejniškega) starša je lahko zanje še posebej ogrožajoč in v njih zbuja občutke jeze in strahu. Socialne delavke se morajo zavedati teh občutkov staršev otroka, ter skupaj z matično družino raziskovati in se pogajati o družinskih mejah in sprejemanju ne-tradicionalnega starševskega podsistema. Upoštevati morajo neravnovesja v virih rejniške in matične družine in se zavedati, kako ti pripomorejo k razvijanju odnosov znotraj obeh družin (Spielfogel, 2022, str. 647).

Razumevanje in sposobnost timskega dela sta ključnega pomena za socialne delavke, ki so zaposlene na področju rejništva. Odnos socialne delavke (tako osebni kot poklicni) vpliva na uspešnost sodelovanja z vsemi akterji v rejništvu. Dobro sodelovanje med matično družino, rejniško družino in otrokom je cilj vsakega rejniškega sistema. Vendar je vzpostavitev in ohranitev skupnega starševstva obeh otrokovih družin trdo delo. Zahteva nenehno namensko komunikacijo in načrtovanje okoli otroka, ki ima pogosto visoke in kompleksne potrebe in se osredotoča na njegove potrebe in želje, ter potrebe in želje njegove matične družine. Kakovostno rejništvo zahteva določeno raven skupnega starševstva in namensko komunikacijo med matično družino, rejniško družino, vrtcem ali šolo, zdravstvom in vsemi ostalimi, ki sodelujejo pri vzgoji otroka. Za doseg in ohranitev kakovostnega rejništva pa je nujno sistematično spremljanje in poročanje o zastavljenih ciljih in dogovorjenih rezultatih, kar je v prvi vrsti naloga socialne delavke (Fulcher in McGladdery, 2011, str. 36).

2.6 Individualna projektna skupina

2.6.1 Zakonska ureditev

IPS je v zakonodaji urejena kot naloga centrov za socialno delo (v nadaljevanju CSD) pri izvajanju rejništva. CSD mora po namestitvi otroka v rejniško družino sestaviti IPS, člani katere so strokovni delavec CSD otroka, strokovni delavec CSD rejnika, rejnik, starši in otrok. Otrok srečanju ne rabi prisostvovati, če CSD oceni, da udeležba glede na okoliščine zanj ne bi bila koristna. Če se pojavi potreba, se lahko IPS razširi. Delo IPS koordinira strokovni delavec CSD otroka (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002, člen 35).

IPS načrtuje in predlaga ustrezno ravnanje in strokovno obravnavo otroka v rejniški družini, ter neposredno spremlja njegovo namestitev in življenje v njej. Za vsakega otroka pripravi individualni načrt, ki mora biti zastavljen tako, da je prilagojen otrokovi starosti, njegovim potrebam in zagotavlja celostno obravnavo in spremljanje otroka. Biti mora v pisni obliki in vsebovati razumno načrtovane cilje, po potrebi pa ga je potrebno dopolnjevati in spreminjati. Skupina se sestaja v skladu z individualnim načrtom in konkretnimi dogovori, najmanj enkrat letno pa more CSD otroka predložiti pisno poročilo, v katerem predlaga nadaljnje ukrepe v zvezi z otrokom. Poleg IPS in dejavnosti znotraj nje pa CSD otroka spremlja z obiski na domu, pogovori na CSD, obiski v šoli in sodelovanjem z drugimi institucijami (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002, člen 36 – 38).

IPS, ki jo sestavi CSD za otroka je odgovorna za izdelavo individualnega načrta izvajanja rejništva, spremljanje izvajanja rejništva ter načrtovanje prenehanja rejništva. Njen glavni namen je spremljanje čustvenega razvoja, vedenja, zdravja otroka, odnosov v rejniški družini, odnosov z matično družino in odnosov z vrstniki, ter izobraževanja ali poklicnega usposabljanja otroka. Skupina se sestane prvič v čim krajšem času po namestitvi otroka v rejniško družino in določi okvirni načrt izvajanja rejništva, ki ga prilagaja glede na potrebe otroka. Strokovni delavec CSD otroka skrbi za to, da so vsi sodelujoči seznanjeni z relevantnimi informacijami in ob pomembnih odločitvah za otroka skliče sestanek IPS. Srečanja lahko potekajo v različnih okoljih, kot so rejniška družina, matična družina, CSD

ali druge ustanove, glede na objektivne možnosti in obveznosti vseh udeležениh (Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje rejniške dejavnosti, člen 33 – 37).

IPS mora poleg otrokove namestitve v rejniški družini in sodelovanja z matično družino spremljati otrokovo zdravje, šolanje, čustveni razvoj, vedenje, odnose z družinama in vrstniki, njegovo identiteto, skrb zase in družbeni vtis. Skupina se pogosteje sestaja v začetku namestitve pozneje pa po potrebi in v skladu s konkretnimi dogovori, enkrat do dvakrat na leto. Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvaja CSD srečanjem skupno namenijo 240 minut časa. V okviru dela IPS se ustvari individualni načrt, ki mora vsebovati razumno načrtovane cilje, kaj je treba doseči oz. storiti v določenem obdobju, dogovore o konkretnih nalogah za krajše obdobje in ga je treba sprotно dopolnjevati in spreminjati (Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, 2008, str. 55 – 57).

2.6.2 Delo individualne projektne skupine

Stroka socialnega dela je, kot temeljni model ravnanja v rejništvu, razvila IPS. IPS je sistem, ki vzpostavlja sodelovanje med vsemi udeležениmi v rejništvu in se individualno sestavi za vsakega otroka posebej. Jedro IPS sestavljajo otrok v rejništvu, njegovi starši, rejnik ali rejnika in strokovna delavka CSD, ki vodi projekt za posameznega otroka. Sama skupina pa je zasnovana tako, da je odprta za vse, katerih prispevek k izvirnim delovnim projektom potrebujemo. To so lahko otrokov zdravnik, psiholog ali psihiater, lahko je razredničarka ali ravnatelj, družinska terapevtka ali celo sošolci in prijatelji (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 141).

Skrb za otroka je prizadevanje, ki si ga delijo številni ljudje. Tako se pojem družine iz jedrnega sistema razširi na razširjeno družino, ki vključuje mešanico sorodnikov, strokovnjakov in paraprofesionalcev. Rejniki, v sodelovanju s socialnimi delavci zagotavljajo osnovno družinsko okolje znotraj sistema, ki je odprt in vključuje otrokovo matično družino, kolikor je to mogoče (Kufeldt, 2002, str. 137). Kadar sta matična in rejniška družina opolnomočeni za sprejemanje skupnih odločitev se poveča število obiskov med otrokom in matično družino, otrokovi starši dobijo priložnost za učenje in

implementacijo zdravega starševstva, zadovoljstvo otroka z bivanjem v obeh družinah pa se izboljša (Kufeldt, 2002, str. 46).

Socialne delavke, zaposlene na področju rejništva, vzpostavljajo pomembne odnose z otrokom, njegovo matično in rejniško družino. Skozi te odnose socialna delavka prispeva k zahtevni in zapleteni nalogi vsakodnevnega skupnega starševstva otroka, saj deluje kot vezivo, ki povezuje načrt otrokove zdrave rasti in razvoja. Socialna delavka je vodilna strokovnjakinja v okviru IPS in ima osrednjo vlogo pri zagotavljanju, da so vsi pomembni akterji v otrokovem življenju osredotočeni na njegove potrebe in učinkovito prispevajo k načrtovanju in izvedbi ciljev, zastavljenih v sklopu IPS (Škotska vlada, 2008, str. 33).

Vodenje IPS je dolgotrajno in naporno delo, vendar je to delo izrednega pomena za proces rejništva. Delo znotraj skupine mora temeljiti na delovnem odnosu soustvarjanja. Socialna delavka mora biti pri vodenju spoštljiva in odgovorna zaveznica ostalim članom skupine, kar pomeni, da je zaveznica pri krepitvi otrokove moči, soustvarjanju rešitev in dobrih izidov. Delati mora s perspektive moči, spodbujati razvoj kompetenc, sposobnosti in virov posameznika, hkrati pa razvijati odpornost otroka, da bo zmožel sprejeti rejništvo in najti prostor znotraj svoje unikatne vloge življenja med obema družinama. Vsakemu članu IPS mora zagotoviti, da je viden in slišan. Še posebno občutljiva mora biti na glas otroka, varovati prostor za njegove besede in ga potrpežljivo podpreti pri iskanju le teh. IPS ni in ne sme biti prostor za potiskanje otroka v stiske opredeljevanja in lojalnosti eni ali drugi družini, temveč ga podpreti pri življenju z obema in zagotoviti dobre izkušnje sodelovanja, dogovarjanja in razreševanja napetosti (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 142).

Za uspešno delo IPS je ključna vloga CSD, saj imajo le ti pooblastila, da skličejo sestanke IPS, izdelajo individualni delovni projekt pomoči in zagotovijo sredstva in prostore za delo, ter angažirajo dodatne strokovnjake za sodelovanje v ekipi. CSD so nosilci procesa dela IPS in odgovorni za to, da zagotovijo, da se sodelovanje znotraj tega zgodi in vzdržuje (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 144).

Socialna delavka prevzema pomembno vlogo pri usklajevanju IPS in vzpostavljanju dialoga med vsemi udeleženci, kar je ključno za učinkovito izvajanje rejniške dejavnosti. IPS omogoča sistematično obravnavo otrokovega primera in zagotavlja, da se vsi deležniki zavežejo k izvajanju dogovorjenih nalog in odgovornosti. Pomembno je, da so naloge konkretizirane, časovno določene in zapisane, ter da se spremljajo dosežki, učinki in izidi dogovorjenega dela. Redna srečanja skupine so ključnega pomena za vzdrževanje tega sodelovanja, pri čemer je pomembno, da se skupina sestane ob namestitvi otroka, ter nato vsaj enkrat mesečno v prvih mesecih. Kasneje, ko se sodelovanje vzpostavi, so srečanja potrebna večkrat letno (Škerlj, 2012, str. 122). Otrok za rast in razvoj v rejništvu potrebuje živo in delujočo IPS, znotraj katere soustvarja spremembe za svoje življenje. To ne more biti IPS, ki se srečuje enkrat letno, saj se socialno delo, ki temelji na soustvarjanju sprememb in rešitev znotraj tako širokega časovnega okvirja ne more zgoditi (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 146).

Naloga skupine je tudi priprava otroka na morebiten odhod iz rejniške družine IN zagotavljanje podpore in pomoči pri prehodu v novo okolje. To vključuje tudi dogovor o stikih z rejniško družino po odhodu in sodelovanje pri urejanju otrokovega življenja po odhodu iz rejniške družine (Škerlj, 2012, str. 122).

2.6.3 Znanje pomembno pri vodenju individualna projektna skupina

Pri vodenju IPS je pomembno, da socialna delavka zna in zmore vzpostaviti in varovati delovni odnos, v katerem ima vsak udeleženi prostor, da razišče kakšen je lahko njegov delež k skupnemu cilju (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 141).

Socialna delavka mora poznati družbene razmere in pluralnost družinskih oblik, zakonske in institucionalne oblike pomoči in načine ravnanja v procesu pomoči in sodelovanja. Vnaprej se mora odpovedati sodbi o tem, kakšna bi družina morala biti, njena naloga je da skupaj z družino razišče ali in kako lahko zagotovi dobre razmere za življenje vseh. Družini se pridruži takšni kot je, kot vidi sebe, če je izpolnjen pogoj, da s tem nikogar ne ogroža (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 151 - 152).

Vsaka namestitvev otroka v rejniško družino je travmatična tako za otroka, kot za njegovo matično družino, ki je pogosto tudi sama žrtev travm, ki se prenašajo skozi generacije. Za sodelovanje z njimi je potrebno znanje o razumevanju travme in uporaba pristopa, utemeljenega na razumevanju travme. Pristop poudarja telesno, psihološko in čustveno varnost, tako za posameznike z izkušnjo travme, kot tudi za vse, ki z njimi sodelujejo. Pomembno je, da vsi, ki so vključeni v obravnavo oseb z izkušnjo travme - družinski člani, rejniki, učitelji, strokovni delavci - delujejo skladno s tem pristopom. Kljub temu pa pristop ne izključuje drugih vidikov in problematik, ki niso povezani s travmo. Namen je razumeti vpliv travmatičnih izkušenj na aktualne izzive posameznika, potrditi in normalizirati njegove izkušnje, ter mu pomagati pri razumevanju vpliva preteklosti na sedanjost, pri čemer poudarjamo možnosti za krepitev njegovega zmožnega obvladovanja sedanje situacije. Pri razvijanju pristopa, osredotočenega na razumevanje travme pri postopkih zaščite otrok, je ključno ustvariti sistem, ki omogoča večjo stabilnost, zdravljenje in okrevanje otrok. Pristop mora temeljiti na spoštovanju, sočutju, transparentnosti, razvijanju in ohranjanju zdravih odnosov v sodelovanju z družino, ne le na osredotočanju na otrokovo izkušnjo travme, kar bi lahko prispevalo k nadaljnjemu prenosu travmatičnih vzorcev v prihodnje generacije (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 2015 – 217).

Pri sodelovanju v IPS je posebno pozornost potrebno nameniti tudi teoriji navezanosti. Navezanost opredeljujemo kot čustveno vez med ljudmi in je ena od ključnih vezi v odnosih med otrokom in starši. Prav zato ima izkušnja travme nanjo velik vliv. Teorija navezanosti opredeljuje kako otrokovi zgodnji odnosi prispevajo k njegovemu razvoju in sposobnosti oblikovanja prihodnjih odnosov. Teorija predpostavlja, da prisotnost odzivnega, doslednega in ljubečega skrbnika otroku pomaga pri prepoznavanju lastnih čustev in vedenj, mu omogoča, da išče tolažbo pri drugih, s čimer se krepi njegov občutek varnosti, socialne kompetence in čustvene inteligence (Fratto, 2016, str. 444).

3 FORMULACIJA PROBLEMA

Področje rejništva je moje zanimanje pritegnilo že tekom študija, zato sem se odločila to področje najprej podrobneje raziskati v svoji diplomski nalogi, svoje znanje pa nadgraditi še z magistrskim delom. V diplomski nalogi sem se posvetila predvsem raziskovanju rejništva z vidika rejnic, v magistrskem delu pa sem si področje raziskovanja želela razširiti na ostale udeležene v procesu rejništva.

V otrokovo korist je, da pri namestitvi v rejništvo sodelujejo vse strani. To najbolj uspe, če je matična družina v proces vključena že od samega začetka in sodeluje pri namestitvi otroka, ohranja stik z njim, ter ostaja zanj odgovorna. To se bo doseglo le z intenzivnim in spoštljivim sodelovanjem med otrokom, matično družino, rejniško družino, v kateri otrok prebiva in socialnimi delavkami (Bouwkamp in Bouwkamp, 214, str. 249)

Analiza diplomskih in magistrskih del na Fakulteti za socialno delo na temo rejništva, je pokazala, da študentke v svojih delih največkrat raziskujejo vidik vsakega udeleženega posebej v sistemu rejništva (z najmanj fokusa na matične družine). Nobena izmed izvedenih raziskav se ni osredotočila na delovanje individualnih projektnih skupin, tega sodelovanja pa so se njihove raziskave dotaknile v raziskovanje drugih tem na področju rejništva (Mešl, Kodele & Rape Žiberna, b.d.).

Ker je IPS že po definiciji sistem, ki vzpostavlja in vzdržuje sodelovanje med matično družino, rejniško družino, strokovnimi delavci na centru za socialno delo in otrokom (Besednjak socialnega dela, b.d.), želim v magistrskem delu raziskati, kako vsak izmed udeleženih vidi svojo vlogo znotraj tega sodelovanja, ter kakšne dobre prakse in izzive to sodelovanje prinaša. Magistrska naloga bo zaposlenim na področju rejništva dala vpogled v izkušnje procesa sodelovanja vseh udeleženih v IPS, izzive, ki jim jih to sodelovanje prinaša in predloge za izboljšavo prihodnjega dela.

3.1 Raziskovalna vprašanja

- Kako udeleženi (rejniki in rejnice, otrok v rejništvu, matične družine, socialne delavke) v IPS doživljajo proces sodelovanja v tej skupini?
- Kakšni izzivi se pojavljajo pri izvajanju IPS in kako se jih rešuje?
- Kakšne spremembe prinašajo dogovori, sklenjeni znotraj IPS, za življenje in delo vseh udeležениh?
- S katerimi znanji si socialne delavke pomagajo pri vodenju IPS? Kako spremljajo napredek sodelovanja?
- Kako bi lahko delovanje individualnih projektnih skupin še izboljšali?

4 METODOLOGIJA

4.1 Vrsta raziskave

Raziskava, ki sem jo izvedla, je kvalitativna, eksplorativna oz. poizvedovalna in empirična. Kvalitativna, saj je njeno osnovno izkustveno gradivo sestavljeno iz besednih opisov oz. pripovedi, obdelano in analizirano na beseden način in brez uporabe merskih postopkov. Eksplorativna oz. poizvedovalna, saj je njen namen raziskovati in formulirati izbrani problem. Ker je izbrano izkustveno gradivo novo in zbrano neposredno s spraševanjem, je raziskava tudi empirična (Mesec, 2009, str. 80 - 86).

4.2 Merski instrument in viri podatkov

Podatke sem zbrala z metodo delno standardiziranega odprtega intervjuja. Kot merski instrument sem uporabila vodila za intervju, ki so vsebovala najpomembnejše teme raziskovanja. Vprašanja v njih so bila odprtega tipa in razvrščena po posameznih temah, ki so se skladale s temami raziskovalnih vprašanj (Mesec, 2009, str. 240 - 243). Za vsako izmed štirih populacij raziskovanja sem sestavila druga vodila za intervju. Ta so vsebovala med 11 in 14 vprašanj z dodanimi podvprašanji, ki sem jih tekom intervjuja umeščala glede na pripovedi sogovornikov.

4.3 Populacija in vzorčenje

Raziskavo sestavljajo štiri populacije. Prvo populacijo sestavljajo vse rejnice, ki imajo v času izvajanja raziskave pri sebi v rejništvu vsaj enega otroka. Drugo populacijo sestavljajo člani matičnih družin, otrok katerih je oz. je bil odvzet in nameščen v rejniško družino in so sodelovali na srečanjih IPS. Tretjo populacijo sestavljajo otroci, ki živijo oz. so živeli v rejniški družini. Četrto populacijo pa sestavljajo strokovne delavke, ki so bile v času izvajanja raziskave zaposlene na centru za socialno delo na področju rejništva.

Vzorec, sestavljen iz štirih članov vsake populacije je neslučajnostni in priročen. Vsaka enota populacije namreč ni imela enakih možnosti, da pride v vzorec, saj sem intervjuje izvedla z osebami, ki so mi bile najbolj dostopne (Mesec, 2009, str. 153). Vse rejnice, ki so sodelovale v raziskavi so imele v času zbiranja podatkov pri sebi nameščenega najmanj enega otroka. Prav tako so bile socialne delavke, v času zbiranja podatkov, zaposlene na področju rejništva. Dve izmed matičnih družin so imele v času izvajanja raziskave svoje otroke nameščene v rejniški družini, pri eni izmed družin pa se je otrok iz rejništva vrnil nazaj v matično družino. Dva izmed otrok, še vedno bivata v rejniški družini, pri dveh pa se je rejništvo, zaradi starosti in osamosvojitve otroka, že zaključilo.

4.4 Zbiranje podatkov

Podatke sem zbiral v marcu in aprilu 2024. Stopila sem v kontakt z rejnicami, ki so sodelovale že v raziskavi v okviru mojega diplomskega dela in socialnimi delavkami, s katerimi sem se spoznala skozi študijsko prakso. Te so mi potem pomagale vzpostaviti kontakt z otroki z izkušnjo rejništva in matičnimi družinami. Z največ težavami sem se soočala pri iskanju matičnih družin, ki bi bile pripravljene sodelovati v moji raziskavi, v času zbiranja podatkov sem uspela kontakt vzpostaviti le s tremi. Z udeleženci v raziskavi sem se srečala na različnih lokacijah, v prostorih centrov za socialno delo, na njihovih domovih in v lokalih, s tremi pa sem intervju opravila preko videoklica. Intervjuje sem, ob privolitvi sodelujočih, zvočno posnela na svoj telefon, ter jih kasneje pretipkala oz. si njihove odgovore sproti zapisovala. Intervjuji so trajali med 15 in 60 minut, vprašanja pa sem prilagajala glede na starost in razumevanje sodelujočih.

4.5 Obdelava in analiza podatkov

Zbrane podatke sem kvalitativno obdelala, tako da sem gradivo najprej pretipkala in označila s črkami od A do O, pri čemer so intervjuji z rejnicami označeni s črkami od A do D, intervjuji z matičnimi družinami s črkami od E do G, intervjuji z otroki z izkušnjo rejništva s črkami od H do K in intervjuji s socialnimi delavkami s črkami od L do O. Med tipkanjem intervjujev sem iz zbranega gradiva spustila dele, ki za mojo raziskavo

niso bili relevantni, ter zaradi zagotavljanja anonimnosti spremenila oz. zakrila omenjena lastna in krajevna imena, v slovnični jezik pa sem spremenila nekatere narečne in slengovske besede. V nadaljevanju sem pomembne dele intervjujev označila kot enote kodiranja, ter jih vpisala v tabelo. V procesu odprtega kodiranja sem vsaki izjavi določila pojem, kategorijo in temo, ki sem jih prav tako zapisala v tabelo. Odprtemu kodiranju je sledilo osno kodiranje, v sklopu katerega sem prikazala domnevne odnose in povezave med kategorijami. Celotna kvalitativna analiza podatkov se nahaja v prilogah (odprto kodiranje in osno kodiranje).

Tabela 1: Primer odprtega kodiranja

M6	<i>Da utiram pot za otroka, mladostnika k napredku in poskušam osvetliti vsem neko težavo ali problem s katerim se otrok sooča, ali pa kje bi lahko bili boljši</i>	Utiranje poti otroka k napredku	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
M7	<i>Biti v podporo tako matični, kot rejniški družini, predvsem pa ustvariti sodelovanje med njima</i>	Opora in vzpodbujanje sodelovanja med matično in rejniško družino	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
M8	<i>Na IPS ima vsak svoj prostor, da pove kako stvari vidi, doživlja, kaj misli, predlaga</i>	Prostor za besedo vsakega	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja

Primer osnega kodiranja:

PROCES SODELOVANJA

• Izkušnje sodelovanja na IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Dobre izkušnje s sodelovanjem (A1, A3, B1, C1)
- Občasna vroča debata (A2)
- Posredovanje socialne delavke ob prepirih (A4)
- Dogovor v korist otroka (B2)
- Brez težav in problemov (C2)
- Korektno sodelovanje (D1)
- Če si otrok ne želi na IPS, se socialna delavka predhodno z njim pogovori (D2)

MATIČNE DRUŽINE

- Dobro sodelovanje (E2, F2)
- Pogosta, včasih mesečna srečanja IPS (F1)
- Udeležba na IPS do trikrat letno (E1)
- Srečanja dvakrat letno (G1)

- Boleča izkušnja sodelovanja (F3)
- Hči zavrača sodelovanje z mamo (G2)
- Počasno vzpostavljanje stika s hčerko (G3)
- Stiska ob začetku rejništva (G4)
- Sprejetje rejništva (G5)

OTROK V REJNIŠTVU

- Pozitivne izkušnje sodelovanja (H1, K1)
- IPS dvakrat letno (I1)
- IPS na CSD ob prisotnosti rejnice in mame (J1)
- Prisotnost rejnice in občasno očeta (I2)
- Pogovor o celem letu (J2)
- Pregled težav v življenju otroka (I4)
- Pregled življenja otroka (I3)
- Izdelava plana za sodelovanje v prihodnosti (I5)
- Življenje v rejniški družini (J6)
- Aktivnosti (J4)
- Prostočasne dejavnosti (J7)
- Stiki (J5)
- Šola (J3)

5 REZULTATI

Rezultate, ki sem jih pridobila tekom raziskave bom predstavila v sklopu petih tem, na katera so se vezala zastavljena raziskovalna vprašanja. Različne populacije sodelujočih v raziskavi so pod posameznimi temami smiselno ločene po odstavkih. Nekatere izmed ugotovljenih rezultatov sem podprla z izjavami sodelujočih v raziskavi, te so zapisane z ležečo pisavo.

5.1 Proces sodelovanja

Izkušnje s sodelovanjem na IPS

Rejnice poročajo o dobrih izkušnjah s sodelovanjem na individualnih projektnih skupinah, v sklopu katerih s korektnim sodelovanjem dosežejo dogovore, ki so v korist otroka (B2: *»Vedno smo se na koncu nekako uspeli dogovoriti v korist otroka.«*). Občasno se v sklopu teh pojavijo konflikti ali prepiri, ob katerih posredujejo socialne delavke, ki stvari umirijo (A4: *»Če je bilo kaj narobe, kakšni prepiri, je socialna delavka posredovala in je preusmerila, da so se stvari malo pomirile.«*). Rejnice vidijo IPS kot pomembno orodje v pomoč otroku, saj ta z njo dobi izkušnjo, da mu CSD želi pomagati. Njihova izkušnja je, da je otrok v IPS slišan, upoštevan, da lahko pove kaj je tisto, kar ga muči in teži (B3: *»Da bi kakšna posebej izstopala ne. Vse kar smo se pogovarjali in dogovarjali na skupini je bilo v pomoč tistemu otroku, kateremu je bila skupina namenjena.«*; C6: *»Da lahko in individualno s socialno delavko in na skupini pove to kar ga muči, teži. Ko dobi ta občutek se stvari močno izboljšajo.«*). Kot dobre izkušnje sodelovanja izpostavljajo tudi pomembnost IPS pri urejanju stikov in držanju dogovorov, ki se sklenejo znotraj teh, ter prilagajanje skupine specifičnim potrebam in situacijam otroka (D3: *»Da se glede stikov uredi in dogovori tam, da potem starši vidijo, da se stikov ne da urejat kar po svoje, ampak se je treba držati urnika, ki se naredi na IPS.«*; A6: *»Zdaj v mojem zadnjem primeru, ko so bile težave pri sodelovanju z mamo in otrokom, med njima se je vzpostavil napet odnos, smo se potem dogovorili, da se srečujemo ločeno nekaj časa, dokler se situacija ni umirila. To je potem pomagalo in nam in otroku in mami, da smo se tisto obdobje uspešno dali skos.«*).

Tudi matične družine poročajo o dobrih izkušnjah na IPS (E2: *»Nimam kakšnih pripomb. Do zdaj smo še vedno dobro sodelovali.«*), ki so se jih udeleževale dvakrat ali trikrat letno, v primerih težav z otrokom pa tudi večkrat (F1: *»So bila bolj pogosto, skoraj vsak mesec včasih, odvisno kaj se je dogajalo v rejništvu.«*). Izkušnja sodelovanja in sprejetje, da je otrok v rejništvu, je bila zanje boleča izkušnja (G2: *»V začetku je bilo zelo hudo, ker hčerka ni hotela priti, ni se hotela z mano srečevati. To me je zelo prizadelo.«*). Še posebej težko jim je bilo ob upoštevanju želje otrok, ki se niso skladale z njihovimi (G4: *»Najbolj hudo mi je bilo, ko je socialna delavka od mene zahtevala, da hčerki ne očitam, da je želela v rejništvo.«*). Matične družine kot dobre izkušnje sodelovanja v IPS izpostavljajo korektno sodelovanje in držanje dogovorov, sprejetih na srečanjih. Na njih so se počutile slišane, z rejnico so uspele vzpostaviti dober kontakt, dobile pa so celosten vpogled v otrokovo življenje v rejniški družini (E3: *»Vedno je bilo vse korektno, karkoli smo se dogovorili je držalo.«*; G6: *»To, da sem dobila vse podatke o tem, kaj delajo v rejniški družini, kam gredo, kako gre hčerki v šoli, če je bila kaj bolna. Vse to sem zvedla na IPS, na stikih se to nismo vedno mogli pogovarjati.«*).

Otroci z izkušnjo rejništva so srečanja IPS večinoma doživljali kot pozitivna. Večinoma so se jih udeleževali z rejnicami, občasno so bili prisotni tudi člani matične družine (H1: *»Vredu. Grem z rejnico na center za socialno delo in tja potem včasih pride mama, ali pa še kdo drug, ter se pogovarjamo kako sem, pa o šoli, pa o obiskih pri mami.«*). Na srečanjih so naredili celosten pregled njihovega življenja v rejniški družini, njihovih težav in želja za prihodnost, ter izdelali načrt za nadaljnje sodelovanje (I5: *»IPS so mi bili všeč, ker smo šli za nazaj čez vse, kako je potekalo, potem pa smo si naredili plan za naprej, kako bomo naprej sodelovali in kako bi lahko neke stvari izboljšali. Ta srečanja so mi bila vredna, fajn.«*).

Izkušnje z izvajanjem IPS

Socialne delavke, zaposlene na področju rejništva so zadolžene za sklicevanje in vodenje individualnih projektnih skupin. Poročajo, da je število srečanj odvisno od primera, za vsakega otroka v rejništvu pa je srečanje IPS izvedeno vsaj enkrat do dvakrat letno (N7: *»Srečanja IPS sklicujemo vsaj dvakrat letno, ponavadi ob začetku in nekje proti koncu šolskega leta.«*; M2: *»Pri nekaterih otrocih in mladostnikih je potrebno IPS večkrat sklicati, pri nekaterih pa manjkrat.«*). IPS dojemajo kot orodje za kontinuirano

spremljanje rejništva, na katere so povabljeni vsi, ki so pomembni za otrokovo življenje in otrok sam. Srečanja trajajo od ure do dveh ali celo dveh ur in pol, na njih pa se sestavi in spremlja izvajanje načrta pomoči za otroka in njegovo vrnitev v matično družino (O7: *»Srečanja trajajo eno, dve, včasih tudi dve uri in pol, odvisno od tega kako in kdo sodeluje.«*; N4: *»Skupaj sprejememo načrt pomoči za otroka, pogoje za vrnitev otroka, v kolikor so bili starši predhodno z njimi že seznanjeni in so jih sprejeli, ter načrt za naprej.«*). Prvič se srečajo že v tednu dni po namestitvi otroka v rejniško družino, največ dela in dogovarjanja imajo namreč ob začetku otrokovega bivanja v rejniški družini in ob pojavljanju kakršnihkoli težav v življenju otroka (L4: *»Ko se pa kaj zakomplicira, ali pa se je rejništvo šele začelo, imamo pa na IPS veliko dela, dogovarjanja, postavljanja ciljev.«*). Socialne delavke tako z matično, kot tudi z rejniško družino in otrokom, redno sodelujejo tudi izven srečanj IPS (N9: *»Kljub temu pa, da se srečamo dvakrat letno, skozi celo leto sodelujemo tako z matično, kot z rejniško družino.«*). Prakticirajo, da se pred samim srečanjem z vsemi vabljenimi slišijo preko telefona, ali se srečajo na obisku na domu, kjer se dogovorijo o datumu IPS, ki ustreza vsem vabljenim, ter morebitnih težavam, o katerih se želijo pogovoriti na srečanju. IPS se večinoma izvajajo v prostorih CSD, v izrednih primerih ali na željo otroka pa se lahko izvedejo tudi na domu rejniške družine ali kakšni drugi lokaciji (L2: *»Rada pa naredim tudi, da grem pred IPS na teren, obiščem družino, tam se pogovorim z rejnicami in otrokom in s tem že dobim malo občutek in vpogled v to, kakšne teme bomo odpirali na srečanju IPS.«*; L5: *»Kadar je rejniška družina oddaljena od centra ali pa je kakšna posebna situacija, npr. da otroci v rejništvu nimajo več živečih staršev ali drugih članov matične družine, potem naredimo IPS tudi kar na domu rejniške družine.«*). Če otrok ne želi prisostvovati na srečanju, ali so tematike srečanja IPS takšne, da zanj niso primerne, socialne delavke z njim predhodno opravijo individualni pogovor in na srečanju IPS zastopajo njegove interese. Pri rejništvih, ki so že ustaljena, ne potrebujejo toliko srečanj IPS, vsebine na njih pa se ponavljajo iz leta v leto (O5: *»Kar nekaj je takih stabilnih rejništev, kjer se srečamo res enkrat letno, saj ni potrebno veliko urejati.«*). Kljub temu, pa socialne delavke opozarjajo, da je zakonsko določeno število srečanj za uspešno sodelovanje premalo (M3: *»Zakonsko je določeno najmanj enkrat letno, ampak to je sigurno premalo.«*).

Vloga in pomen IPS

Vlogo in pomen, ki jo ima IPS pri podpori otroku v rejništvu, rejnice vidijo kot možnost, dana otroku, da svoje želje in težave izrazi pred matično družino in socialnimi delavkami. Opažajo, da so otrokove želje in interesi slišani in bolj upoštevani, če so izraženi na IPS, kot pa individualno na stikih s starši (A7: *»Prav je, da se srečujemo, da lahko otrok tam, če ima kakšne probleme ali želje to tam pred vsemi pove in dogovori kako naprej.«*; C8: *»Če pove na IPS jih starši tudi bolj upoštevajo, kot če jim pove samo na stikih.«*; D4: *»Da staršu pove svoje želje, da je slišan s strani starša in da se staršu pokaže, da ima otrok pravico do svojega menja in da se njegove želje upoštevajo. Še posebej je bilo to pri nas v primeru, ko je starš omejeval stike otroka z drugimi sorodniki, otrok pa je imel željo po stikih z njimi«*). Poročajo tudi o vlogi, ki jo ima IPS pri otrokovem sprejemanju realne slike matične družine in pomenu, ki jo ima matična družina v življenju otroka (A9: *»Da se staršem prizna, da tudi, če je otrok v rejništvu, so oni zanj še pomembni, da niso odrinjeni.«*; A10: *»Tudi za otroka je koristno, da lažje sprejme realno sliko staršev, kako se včasih njihove zgodbe in pričevanja razlikujejo znotraj IPS-a, kot takrat, kadar so otroci na obisku pri njih. Da vidi tista dva obraza.«*).

Sodelovanje z drugimi člani IPS

Rejnice poročajo o dobrem sodelovanju z drugimi člani IPS. Še posebej dobre izkušnje imajo s sodelovanjem s socialnimi delavkami, ki jim nudijo podporo in skupaj z njimi delajo za isti cilj (C9: *»Z socialnimi delavkami ni težav.«*; A12: *»Socialna delavka mi je na voljo, mi stoji ob strani.«*; B9: *»S socialnimi delavkami pa imam dobre izkušnje, opažam, da z njimi delamo za isti cilj.«*). Pri sodelovanju z matično družino pride do občasnih nesoglasij in težav. Vzpostavitev sodelovalnega odnosa je namreč, po mnenju intervjuvanih rejnic, odvisna od sodelovanja staršev in njihovih prioritet. Rejnice poročajo, da na dobro vodenem srečanju IPS dogovori predstavljajo oporo pri sodelovanju z matično družino, saj ti dobijo v vednost svoje meje in dolžnosti (A13: *»Občasno se pojavijo kakšna nesoglasja, še posebej s starši, ampak smo vse razrešili.«*; B8: *»Imaš različne starše, eni gledajo samo na svoje potrebe, ne pa tudi na otrokove.«*; D8: *»Če socialne delavke znajo voditi IPS tudi starši dobijo v vednost, da imajo meje in dolžnosti, da morajo sodelovati in se dogovorov držati.«*).

Tudi matične družine poročajo o dobrem sodelovanju s socialnimi delavkami, čeprav jih včasih dojemajo kot stroge (F11: *»Sodelovanje z njimi je bilo vredno, še zdaj smo v dobrih odnosih. Ni bilo nikakršnih zamer.«*; E10: *»Včasih morajo biti socialne delavke malo stroge, da se stvari premaknejo.«*). Tudi sodelovanje z rejniškimi družinami ocenjujejo pozitivno, kljub občasnim nestrinjanjem, se rejnice zanimajo o interesih in navadah otroka, ki jih je imel pred vstopom v rejniško družino (E12: *»Tisto je pa odlično. Zelo dobro se razumemo, sodelujemo, si povemo vse kar je.«*; G14: *»Najprej sem se bala, da hčerka ne bo več imela rada in me zaničevala, ker je rejniška družina bolj bogata, bolj izobraženi, so študirani ljudje. Jaz pa nisem. Potem pa sem videla, da zelo lepo skrbijo za njo, da so do mene prijazni, sem lahko prišla k njim, so mi vse pokazali, me povabili na kosilo. So fajn družina, lepo so poskrbeli za hčerko, je fajn, da je bila v taki družini. Jaz sem veliko bolna.«*; F13: *»Bile so sicer kakšne borbe, nestrinjanja, ampak na splošno pa smo se razumeli in smo dobro komunicirali.«*; F14: *»Rejnica je bila z mano korektna, jo je zanimalo kakšne navade ima otrok, kakšne posebnosti, veliko sva se o njem pogovarjale.«*). Kadar je na srečanju IPS prisoten otrok imajo intervjuvanke občutek, da je le-ta upoštevan, ter poročajo o motiviranju, ki ga potrebuje, da pove svoje mnenje. Ena izmed intervjuvank je poročala, da se je otrok srečanj začel udeleževati na njeno zahtevo, druga pa, da jo je hči skozi srečanja IPS postopoma začela sprejemati nazaj v svoje življenje (F16: *»Njega se je upoštevalo, je videl to, da delamo v njegovo dobro in se je lahko potem tudi vrnil domov.«*; E13: *»Sin je vedno zraven. Malo je zadržan, ne upa vedno povedati, potem pa mu rečemo naj pove, pa se sprosti pa pove kako je njemu.«*; G15: *»Ko sem ji od začetka kaj rekla, je rekla da me noče slišati, da se o tem ne bo pogovarjala. Potem se je pa tudi ona bolj pogovarjala z mano in sinom, tako da je bilo potem boljše.«*).

Socialne delavke poročajo o dobrem sodelovanju z rejnicami, ki so na srečanjih IPS vedno prisotne. Opažajo pa, da sam proces sodelovanja s socialnimi delavkami težje sprejmejo sorodniške rejniške družine (L14: *»Imamo rejnice, ki dobro sodelujejo, so pripravljene izpostaviti težave in prisluhniti socialnim delavkam, ter iskreno povedo, kar jim ne ustreza.«*; O11: *»Rejniška družina je vedno udeležena, če ne spada pot krajevno pristojnost našega centra, potem z njimi pride še socialna delavka z njihovega CSD.«*). Nekateri otroci se srečanj IPS udeležujejo, nekateri pa ne. Še posebej nelagodno je sodelovanje mladostnikom. Mlajši otroci na IPS še ne sodelujejo, prav tako pa otrok ni

prisoten, kadar so teme IPS zanj neprimerne. V tem primeru socialne delavke z njim opravijo individualen pogovor (O12: *»Pri otroku je odvisno od njegove starosti, če se srečanj udeležuje, jaz jih, vsaj mladostnike, poskušam čim bolj motivirati, da pridejo zraven.«*; L21: *»S takimi otroci potem opravi tudi posebej individualne razgovore, kjer imajo možnost povedati svoje mnenje, svoj vidik.«*). Pri sodelovanju z matičnimi družinami socialne delavke opažajo, da te družine po izrečenem ukrepu odvzema otroka potrebujejo kar nekaj časa, da so pripravljene sodelovati na IPS. Na IPS sodelujejo v skladu s svojimi željami. Socialne delavke so omenjale tudi možnost vključitve socialne delavke, ki dela z matično družino, v srečanje IPS (L24: *»Smo pa potrebovali kar nekaj časa, da smo po izrečenem ukrepu vzpostavili kontakt z njimi, da so prišli na srečanja.«*; O16: *»Staršem, ne vsem, ni odvzeta starševska skrb, tako da imajo pravico in dolžnost skrbeti za otroka, je pa od njih odvisno, koliko želijo sodelovati. Ne moremo jih v nič prisiliti.«*; N15: *»Naš center ima posebej zaposleno socialno delavko, ki dela z matičnimi družinami. S sodelavko se potem me na rejništvu povezujemo in spremljamo, kako poteka življenje v obeh družinah. Nam se zdi to, da ima matična družina svojo socialno delavko izredno pomembno, saj imajo svojo osebo, na katero se lahko obračajo in tudi nimajo občutka pristranskosti s strani socialne delavke, ki sodeluje tako z njimi, kot tudi z rejniško družino. Prav tako socialna delavka za matično družino ne vodi postopkov na sodišču. Potem z njo skupaj delamo timsko.«*).

Vloga na srečanjih IPS

Rejnice svojo vlogo na srečanjih IPS definirajo kot poročanje o stanju znotraj družine, razvoju in počutju otroka, ter kot seznanjanje matične družine o vsem, kar se dogaja v življenju otroka. Otroku na srečanjih nudijo oporo pri izražanju želja, odločitvah, ki so mu v korist, so njegov glas in mu dajejo občutek, da jim zanj ni vseeno (D11: *»Da se skupaj pogovarjamo o vseh zdravstvenih težavah in o šoli. Da se starše seznani z vsem, kar se dogaja v življenju otroka.«*; B12: *»Da si tam za njega in ga podpreš pri njegovih odločitvah. Ne pri vseh odločitvah, ker otrok vsega še ne zna sam presoditi v svojo korist, ampak pri tistih, ki so zanj pomembne in mu bodo pomagale.«*).

Matične družine na srečanjih IPS poslušajo druge udeležene in poročila rejnic o otroku, ter upoštevajo nasvete socialnih delavk. Dana jim je možnost poročanja o dogajanju na stikih z otrokom, izražanje nestrinjanja in sodelovalnega pogovora, ter sodelovanja pri

sprejemanju dogovorov, glede na potrebe in želje otroka. Poročajo, da se na srečanjih počutijo slišane in upoštevane, sama srečanja pa jim dajo tudi možnost stika z otrokom (E6: »Povem kako je, ko je sin doma na stikih. Kaj delamo.«; F8: »Povedala sem, kako se mi zdijo stvari, če kaj ni bilo prav, potem smo se pa pogovarjali, da smo našli skupen jezik.«; G10: »Povedala sem lahko kaj mislim in čutim. Da imam hčerko rada in bi si želela, da bi živela z mano.«).

Otroci z izkušnjo rejništva svojo vlogo na srečanjih IPS definirajo kot zelo dejavno. Na srečanju morajo ravno oni največ govoriti, na pobudo socialne delavke pripovedujejo o svojem počutju v rejništvu in željah za prihodnost (I6: »Vedno sem bila tista, ki je mogla največ govorit.«; J11: »Socialna delavka me vpraša kako je, na različnih področjih, jaz pa moram povedati kako se imam, kaj si želim, če se strinjam s tem kako je ali pa bi kaj spremenil.«). Njihovo mnenje lahko na srečanjih predstavi tudi rejnica, ali pa socialna delavka že predhodno opravi pogovor z njimi. Poudarek srečanj ni samo na področjih, kjer je otrok uspešen, naslavlja tudi težave s katerimi se sooča in spremembe, ki jih želi (I8: »Bolj pa smo je bilo poudarka kaj bi želela spremeniti, kaj mi ni všeč, če sem kaj narobe naredila, kam bi se osredotočila.«).

Socialne delavke imajo na IPS vlogo organizatork srečanja in njegovo vodenje. Svojo vlogo vidijo v opori in spodbujanju sodelovanja med matično in rejniško družino, ustvarjanju socialno delovnega odnosa z vsemi udeleženi, odpiranju prostora za glas vsakega udeleženega, ter usmerjanje v dogovarjanje ciljev, ki so v korist otroka (M6: »Da utiram pot za otroka, mladostnika k napredku in poskušam osvetliti vsem neko težavo ali problem s katerim se otrok sooča, ali pa kje bi lahko bili boljši.«; N12: »poskrbim, da vsi prisotni pridejo do besede, da ne glede na to kar se pogovarjamo slišim in otroka, rejnika in starše.«; O10: »Vodim, usmerjam in poskušam doseči sodelovanje med vsemi.«).

Podpora prejeta znotraj IPS

Rejnice se znotraj IPS počutijo slišane in upoštevane, imajo možnost izražanja lastnega mnenja, pojasnitev svojega stališča in pogovora o stiskah in težavah, s katerimi se soočajo. Na IPS dobijo povratne informacije o svojem delu, nove ideje za delo v naprej, možnost iskanja skupnih rešitev v sodelovanju z vsemi udeleženi in skupno delovanje v korist otroka (A20: »Tudi, kadar so mi starši ali pa otroci kaj očitali, da narobe delam,

sem lahko pojasnila svoje stališče, svoje razloge za to dejanje.«; B14: »Če je kakšna težava pri sodelovanju s starši, ali pa da imajo otroci kakšen problem se pogovorimo, pa dobim podporo kako naprej.«; C17: »Včasih že to pomaga, da se pogovoriš, pojasniš težavo in dobiš nasvet ali podporo kako delati v nekem primeru.«; D17: »Kaj lahko skupaj spremenimo na boljše. Da je sodelovanje skupno, da skupaj delamo v smer, ki je za otroka najboljša.«).

Matične družine poročajo, da se znotraj IPS večinoma počutijo slišane in upoštevane. Poročajo o mirnosti, saj so seznanjene, da otrok biva v dobri družini in napreduje. Poročajo tudi o možnosti izražanja svojega mnenja in občutkov (E4: *»Meni pomaga. Jaz sem se pomirila, ker vem, da je pri dobri družini in mu nič ne manjka.«; G7: »Včasih mi je bilo hudo, pa sem na IPS tudi jokala. Mi je pomagalo to, da so me socialna delavka in rejnica pomirile in počakale, da sem se umirila.«; F10: »Tako da na koncu smo šli z roko v roki.«).*

Otroci z izkušnjo rejništva se na srečanjih IPS počutijo slišane in upoštevane. Prav tako jim je dana možnost izražanja lastnega mnenja. Lahko se pogovarjajo o težavah, s katerimi se soočajo in o željah, ki jih imajo (K3: *»Ko sem bila na srečanjih s socialno delavko sem lahko izražala svoje mnenje. Lahko sem povedala tudi kaj mi ni všeč.«; I2: »Vedno sem bila slišana s strani socialne delavke, to kar smo se zmenili, kar sem potrebovala, je vedno slišala in potem pomagala, da se je uresničilo.«).* IPS srečanja jim situacijo, v kateri so, pomagajo prikazati tudi iz druge luči, prav tako pa lahko na srečanja povabijo tudi osebe, ki jim lahko pri dani situaciji pomagajo (H7: *»Ali pa če imam kakšne težave v šoli, potem pride tudi učiteljica, pa tudi ona pove kako je v šoli.«).*

Vključevanje članov v proces odločanja

Socialne delavke se trudijo, da na srečanju IPS v proces odločanja vključujejo vse člane, prav zato na IPS vedno vabijo tudi matično družino (L28: *»Vsakemu dam besedo in možnost da pove kako on gleda na situacijo, kaj on potrebuje.«).* Največji poudarek pri svojem delu namenijo potrebam in željam otroka in omogočanju otroka, da razvija in ohrani dober odnos tako z rejniško, kot z matično družino (M14: *»Da da občutek vsem, da smo za res samo za tega otroka tu in da nismo na nekem tekmovanju kdo je boljši in kdo slabši.«).* Na srečanja IPS vabijo tudi zunanje osebe, ki so pomembni za življenje

otroka (N25: *»Včasih vabimo koga iz šole na srečanja IPS, zdravstvene delavce, imeli smo že tudi nogometnega trenerja, pač odvisno od primera otroka in njegovih potreb.«*). Z vsemi udeleženi se trudijo vzpostavljati sodelovalen odnos. Poročajo, da veliko dela zahteva sodelovanje z matično družino in spodbujanje le te, da sprejme situacijo in aktivno sodeluje pri iskanju rešitev v korist otroka (M17: *»Matična družina se pa včasih kar vda v usodo, ter izgublja stik z otrokom. Tega se ne sme dopustiti.«*; O19: *»Tam kjer matična družina sprejema situacijo, želi sodelovati in dela premike, tam se lahko veliko dogovarjamo in pogovarjamo.«*).

5.2 Izzivi

Izzivi pri sodelovanju v IPS in njihovo reševanje

Izzivi, s katerimi se rejnice soočajo znotraj IPS, so težko sprejemanje rejništva s strani otroka in njegova jeza nad reakcijami starša na IPS, zaradi katerih je vrnitev otroka v matično družino nemogoča (A36: *»Na sestankih je vedno pričakoval, da ga bodo odpeljali domov, potem pa je bil jezen, ker niso mogli razrešiti svojih težav, da bi se lahko vrnil.«*). Srečujejo se tudi z izbruhi in obtožbami s strani matične družine, njenimi previsokimi pričakovanji do otroka, s spori med staršema in prelaganjem odgovornosti (C27: *»Včasih pridejo kakšni izbruhi, obtožbe s strani staršev.«*; D30: *»Ko jima je naložena kakšna naloga, se potem spreta in obtožujeta drug drugega in prelagata odgovornost.«*).

Pri razreševanju teh izzivov ponavadi posredujejo socialne delavke (C29: *»Običajno strokovni delavec ob takšnih izbruhih posreduje in se pogovori s starši, jim pojasni določene stvari.«*). Rejnice so odkrite do otroka, kaj se bo na srečanjih IPS dogajalo, pomagajo mu razumeti težave njegove družine, staršem pa nudijo dodatno razlago (A37: *»Iskrena sem bila z njimi, vedno sem povedala, kako bo izgledalo srečanje, kaj se bomo pogovarjali in da ne bo možno iti domov.«*; C31: *»Potem jim je treba razložiti na miren, pravilen način, da tudi oni razumejo, zakaj neka stvar pač ne funkcionira.«*).

Tudi matične družine se soočajo z izzivom otrokove želje po vrnitvi v matično družino (E1: *»Morda edino, da si sin zelo želi, da bi se lahko vrnil domov, pa se zaenkrat še ne*

more.«). Poročajo tudi o konfliktech z rejniško družino, občutkih otroka, da se med njim in ostalimi otroci v rejniški družini delajo razlike in nestrinjanje z otrokovim partnerjem (F18: *»Sin je imel včasih občutek, da se delajo razlike med njim in drugimi otroci v rejniški družini, potem sem se pa mogla postaviti za njega.«*; G17: *»Ko je imela hčerka fanta pa je bila še mladoletna mi ni bilo všeč. Sem ji povedla, da more še malo počakat, prva je šola. Pa je rekla, da jaz ji to ne bom govorila, ker sem tudi imela bolj mlada njo.«*).

Izzive rešujejo skozi pogovor, z informiranjem otroka, zakaj je vrnitev v matično družino trenutno še nemogoča, in s pogostimi stiki, ter skrbjo za dobro počutje otroka na stikih (E15: *»Povemo mu zakaj še ne gre, kaj je treba spremeniti, da bo lahko prišel za skos domov.«*; F22: *»Skrbeli smo, da se je otrok dobro počutil na stikih.«*). Sodelujejo tudi s psihologinjo in dobijo dodatno razlago o dani situaciji (F20: *»Sem se bolj strogo postavila in borila za njega.«*; G18: *»Me je rejnica pomirila, da še ona dva nista tako resno skupaj, da še ne prihaja k njej spat, pa da so se tudi o spolnosti pogovarjali. Potem mi ga je pa hčerka predstavila, pa mi je bil še kr všeč.«*).

Otroci z izkušnjo rejništva se večinoma ne srečujejo z izzivi in prepiri znotraj IPS (J18: *»Zaenkrat še nismo imeli kakšnih konfliktov.«*). Eden izmed sodelujočih poroča o ločenih srečanjih IPS, zaradi prepira z mamo, druga pa o strahu pred priznanjem, da se v prvi rejniški družini zaradi odnosa rejnice ni počutila dobro (H16: *»Ko sem se skregal z mamo, ker ni hodila na obiske, tako kot smo se dogovorili, potem nisva skupaj hodila na skupino, dokler se nisva pobotala.«*; I20: *»Edino kar je bilo je, da se v prvi družini, kjer sem bila v rejništvu, res nisem dobro počutila, ampak tega nisem upala povedati.«*).

Reševanje izzivov je potekalo s premestitvijo otroka v drugo rejniško družino, obiskovanjem psihoterapije in držanjem dogovorjenih terminov stika, na katerih matična družina ni smela uživati alkohola (I25: *»Mi je socialna delavka potem poiskala drugo rejniško družino, kjer sem pa potem lahko prišla nazaj k sebi in so stvari začele funkcionirati naprej.«*; H18: *»Mama je začela hoditi na obiske takrat, kot smo se zmenili.«*. H19: *»Pa kadar sem jaz šel k njej na obisk ni pila alkohola.«*).

Izzivi pri vodenju IPS in njihovo reševanje

Socialne delavke se pri vodenju IPS srečujejo z različnimi izzivi. Izpostavile so težje vključevanje rejnikov sorodnikov v delovni proces in zavračanje sodelovanja matične družine, obdobje mladostništva pri otrocih, vzpostavljanje stika z njimi in nevarnosti spletnih aktivnosti in zlorab (O21: *»Da starši ne sodelujejo. Zapustijo srečanje ali ne želijo podpisati kakšnih dokumentov za otroka. Ne zmorejo sprejeti, da gredo otroci na počitnice z rejniško družino, še posebej ne v tujino. Ali pa želijo na IPS ukazovati kdo naj kaj dela, si vzamejo pozicijo nadrejenega.«*; M18: *»Izzivi se največkrat pojavijo, kadar pridejo otroci v obdobje mladostništva. Takrat se največkrat upirajo, nasprotujejo, so vzgojno bolj zahtevni in zavračajo sodelovanje z nami.«*). Prav tako jim je naporna strnjena sezona IPS srečanj, na katerih morajo držati rdečo nit in hkrati usklajevati različne poglede in mnenja vseh udeležениh za doseg dogovorov, ki so sprejemljivi za vse. Izziv jim predstavlja tudi obrazložitev dogovorov otroku, še posebej kadar so ti v nasprotju z njegovimi željami (N28: *»Na srečanju nas je vsaj 6, ali celo več, zato mi je vedno izziv kako srečanje IPS peljati, da držim neko rdečo nit pogovora, da ne zaidemo iz tem, zaradi katerih smo se zbrali.«*; N30: *»Ker včasih je treba dogovore sprejeti tudi takšne, da so v nasprotju z željo otroka. Če si otrok želi ves čas bivati v matični družini, ta pa še tega ni sposobna, kako to razložiti otroku, da bo razumel, da te možnosti ni in da se ne bo počutil spregledanega v svojih željah.«*).

Izzive rešujejo skozi pogovor, s sodelovanjem in grajenjem odnosa z vsemi člani IPS, ter postavljanjem meja in iskanjem skupnih rešitev (N33: *»V rejništvu najprej rabiš odnos z vsemi udeleženi, potem šele lahko sklepaš dogovore in sodeluješ z vsemi.«*). Trudijo se za mirno, dvosmerno komunikacijo, empatične, konkretne odzive in omilitev obrambne drža (L31: *»Mirna, dvosmerna komunikacija.«*). Krepijo moč rejniške in matične družine, jih motivirajo, poskrbijo za vključitev dodatne strokovne pomoči (M28: *»Hkrati pa krepitev rejniške družine in matične, da se to obdobje zdrži.«*). Na srečanjih IPS pa si ob napetih trenutkih vzamejo odmor. O23: *»Dam prostor, da se razburjenja pomirijo, si vzamemo 5 minut za sprehod, se nadihamo.«*).

5.3 Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh

Dogovori znotraj IPS

Rejnice navajajo, da se na srečanjih IPS dogovarja o stikih in dogajanjih na njih, šoli, počitnicah, zdravstvenih in drugih težavah, napredovanju otroka in pravilih znotraj rejniške družine (D18: *»Glede stikov s starši in drugimi sorodniki, kako bodo potekali, kdaj in kje.«*; B17: *»Kako je s šolskim delom.«*; A25: *»tudi o hišnih opravilih in kakšna so pravila pri nas.«*). Rešujejo se vse sprotne zadeve, ki so se zgodile med srečanji IPS, kaj je bilo dobro in kaj je potrebno spremeniti (C23: *»Vse kar je takrat aktualno.«*; B19: *»Kaj je dobro, kaj je treba spremeniti pri našem delu.«*).

Stiki, šola in življenje v rejniški družini so dogovori, sprejeti znotraj IPS, o katerih poročajo tudi matične družine, k čemur dodajo še dogovore v zvezi z vzgojo otroka (E17: *»Kako bo med počitnicah, kdaj bo pri meni, kdaj pa v rejniški družini ali pa če grejo oni kam na dopust, da kdaj ne bo stikov, pa bodo potem drugič.«*; G20: *»Kako je v šoli, kake ocene ima. Kam se bo naprej vpisala v srednjo šolo.«*).

Podobno poročajo tudi otroci z izkušnjo rejništva, o stikih, šoli in pravilih znotraj rejniške družine (H11: *»Pa enkrat smo naredili urnik, kaj moram doma delati, da moram sobo pospravljati in delati nalogo. Potem je pa tako bilo doma, da sem to delal in se nismo več kregali.«*). Dodajajo tudi, da jim IPS ne povzroča dodatnega stresa, prav tako pa ne sprejemajo dogovorov, ki bi drastično spremenili njihovo življenje (I13: *»Stvari, ki sem jih mogla spremeniti, popraviti sem potem naredila, tako kot smo se dogovorili na skupini.«*; J14: *»Nekih drastičnih sprememb se ne dogovarjamo. Če bi bilo kaj hudega, bi imel kakšne težave, potem bi se, ampak zaenkrat teče vse normalno.«*).

Dogovore o stvareh, ki so za otroke aktualne, kot je šola, življenje v rejniški družini, stikih, zdravstvene težave in počitnice, navajajo tudi socialne delavke (L41: *»Konkretni cilji, ki se razlikujejo glede na starost in potrebe otroka.«*; M39: *»V bistvu celo njegovo življenje z rejniško in matično družino in vsemi udeleženi, ki so vpeti v njegovo življenje.«*). Dogovarjajo se tudi o preživetnih, razrešujejo težave, dopolnjujejo in spreminjajo otrokov individualni načrt in usklajujejo specifične želje otroka (O39: *»V okviru IPS dopolnjujemo in spreminjamo otrokov individualni načrt, kaj se je naredilo, kaj bi se še morajo.«*; O37: *»Smo imeli že tudi spremembo osebnega imena.«*).

Sprejemanje dogovorov

Rejnice dogovore sklenejo glede na predloge in mnenje vsakega udeleženega in z refleksijo dogovorov prejšnjih srečanj. Sprejete dogovore nato zapišejo (C24: *»Na vsakem IPS se naredi zapisnik, zapišejo se stvari, predlogi. Na koncu se podpišemo, če se s predlogi strinjamo in teh stvari se moraš potem držati.«*; D25: *»Pri drugem srečanju IPS pa se potem to prebere in se pogovorimo, kaj smo v tem vmesnem času uresničili, kaj še moremo, kaj je bilo uspešno, kaj ne.«*).

Tudi matične družine poročajo o izkušnji skupnega sprejemanja dogovorov, ki se potem zapišejo, njihova izvedba pa se analizira na naslednjem srečanju IPS (E21: *»Potem pa se vsedemo na IPS skupaj in pogledamo kako je bilo pa kaj še moramo narediti«*. F27: *»Na naslednjem srečanju pa smo si potem povedali kako je bilo, kaj bi spremenili«*).

Tudi socialne delavke delajo v smeri skupnega sprejemanja dogovorov, ki so, glede na otrokove potrebe, sklenjeni v njegovo korist (L53: *»Mi se dogovarjamo za korist otroka, temu sledimo. Veliko velja otrokovo mnenje.«*; M41: *»Potem pa za v naprej vsak pove, glede vseh področij otrokovega življenja, če se mu zdi tako vrede, kaj bi lahko spremenili.«*). Skrbijo, da so dogovori čim bolj konkretni, z določenim časovnim okvirjem, ter znotraj sklepa sodišča (N48: *»Delamo na tem, da so čim bolj konkretni, da vsak ve točno, kaj je njegova naloga.«*; O40: *»Zapisnik sestavimo, če se vsi strinjamo to zapišemo, zapišemo kdo bo kaj naredil, do kdaj.«*; O41: *»Vse kar sestavljamo, je znotraj sklepa sodišča. Če pa se karkoli uradno spreminja, je pa potrebno dati predlog za spremembo na sodišče.«*).

Doprinos sklenjenih dogovorov k sodelovanju z drugimi udeleženi v IPS

Rejniške družine dojemajo dogovore, sklenjene na IPS, kot pomoč pri sodelovanju in oporo pri sodelovanju z matično družino (C26: *»Še posebej pri starših, ki se teh dogovorov nočejo držati imaš vsaj neko oporo, da je bilo to takrat dorečeno in ne odstopaš od teh dogovorov.«*). Z držanjem dogovorov s strani matične družine imajo različne izkušnje, otroci pa se, po njihovih izkušnjah, dogovorov držijo (A32: *»Bolj so bili starši, ki se niso držali dogovora. Na primer ure obiska. Ali pa, da je dogovor, da pridejo, potem jih pa ni.«*; B23: *»Posebej vidim, da pomaga pri starših, po navadi se*

starši teh dogovor kar držijo. Odvisno od staršev, ti, s katerimi jaz trenutno sodelujem se držijo dogovorov in nimamo nekih večjih težav.«). Dogovori, sklenjeni na IPS pa jim koristijo tudi pri dokazovanju posebnih potreb otroka pri sestankih z drugimi službami (D28: »Da lahko skličemo sestanek tudi z zdravnico, socialnimi delavkami, učitelji, da tudi ti vidijo, kakšne je situacija otroka in da ima tak otrok še posebej potrebo da je slišan in upoštevan.«).

Sklenjeni dogovori so matičnim družinam pomagali pri doseganju pozitivnih sprememb in izboljšanju življenja (E22: »Velike. Na dobro. Pri vseh. Lažje nam je vsem zdaj, tako kot imamo dogovorjeno.«). Prav tako so lahko vzpostavili odprto komunikacijo z rejniško družino, sprotno reševali probleme, v enem izmed primerov pa dosegli celo vrnitev otroka v matično družino (E23: »Točno vemo kdaj imamo stike pa kje se dobimo, ali pride sin k meni ali je v rejniški družini. Lahko se slišimo po telefonu pa se vse zmenimo.«; F30: »Potem pa smo rešili vse do te točke, da je lahko sin prišel nazaj domov. Kar sva si pa oba želela.«).

Otroci z izkušnjo rejništva vidijo IPS kot prostor za razrešitev sporov znotraj rejniške družine (I16: »Bolj v rejniški družini. Ko sem prišla v drugo rejniško družino sem se na začetku sprla z možem svoje rejnice. Tako da se dva meseca nisva niti pogovarjala. Potem smo pa šli na IPS, rejnica je povedala, da ne ve kaj je narobe in da midva ne znava tega rešit, potem je pa socialna delavka stopila zraven in vprašala kaj je, smo se o tem pogovorili, potem sva pa začela nazaj komunicirati.«). Prav tako so se stiki z matično družino prilagajali željam otroka (H12: »Ko sem se skregal z mamo in sem rekel socialni delavki, da nočem da hodi na srečanja, potem smo jih imeli nekaj časa samo z socialno delavko in rejnico, kadar je pa prišla mama pa jaz nisem rabil iti, sem samo prej povedal kaj bi želel socialni delavki.«; J16: »Mama se bolj drži kako se dogovorimo za stike.«). IPS pa je otrokom pomagala tudi pri krepitvi občutka zaželenosti v matični družini (K9: »V rejniški družini sem se počutila zaželeno, da me imajo radi.«).

Socialne delavke opažajo, da so spremembe v rejništvu dosežene, če sodelujejo vsi udeleženi, še posebej pa je pomembno sodelovanje matične družine (O42: »Odvisno od posameznika, predvsem matične družine. Če so pripravljeni kaj spreminjat, se lahko marsikaj izboljša, če pa niso pa nekih večjih sprememb ne dosežemo. Pri enih družinah je ogromno napredka. Če je dobra komunikacija, spoštljiva, potem je vse možno. Otrok

je lojalen staršem, pa tudi čuti se povezan z rejniško družino. Zato je potrebno, da je odnos med obema sodelovalen. Če pa ni napredkov pri starših, če rejništva ne sprejmejo, pa tudi napredka ni.«). Sodelovanje je zanje uspešno, če se med matično in rejniško družino vzpostavi sodelovalen odnos (N50: *»Če matična in rejniška družina zmoreta vzpostaviti sodelovalen odnos, potem stvar zelo dobro funkcionira.«).* Socialne delavke izpostavljajo sodelovanje z mladostniki z izzivi v odraščanju kot primer, kjer imajo več težav s sodelovanjem znotraj IPS (M45: *»Razen v ekstremnih primerih, ko so mladostniki skrenili s poti, je bilo težje. Če zapadejo v kakšno slabo družbo ali pa kakšna punca pade pod vpliv fanta, ki ni najboljši za njen razvoj. V takih primerih pa sem potem veliko v kontaktu tako z rejnico, kot tudi z otrokom, da ve, da me lahko pokliče če karkoli potrebuje.«).*

Podpora otroka znotraj IPS

Otroci z izkušnjo sodelovanja na IPS poročajo o občutku slišnosti, upoštevanosti, sprejemanja želja in pomoči (K8: *»Če mi kaj ni bilo všeč ali se nisem dobro počutila pa so me poslušali in smo našli kako neko stvar narediti drugače.«).* IPS dojemajo kot spodbudo za spremembe, skozi pogovor iščejo rešitve, dobijo dodatno pomoč, tudi z vključevanjem drugih oseb v srečanja IPS (I15: *»To sem jaz jemala kot spodbudo, enako kot v šoli, če nekaj ni v redu in ti profesor reče da na tej točki nisi uspešen, da bo treba nekaj več narediti v tej smeri, potem najdeš način kako popraviš.«;* J17: *»S pogovorom. Pogovarjamo se kaj je narobe, potem pa skupaj iščemo rešitve.«;* H10: *»V šoli sem potem z učiteljico posebej delal in sem popravil ocene.«).*

Doprinos dogovorov za vse udeležene

Socialne delavke pri svojem delu opazajo, da je, za zagotavljanje učinkovitega sodelovanja med družinama, nujna skupna sklenitev in zapisovanje dogovorov (N37: *»Dogovori so fajn, ker se jih napiše, potem pa imamo nekaj konkretnega, česar se lahko vsi držimo.«).* Pri sklenitvi dogovorov so pozorne, da se opirajo na pretekle dogovore, zakaj ti morebiti niso delovali ali kaj je bilo dobro (M29: *»Če se na IPS nekaj dogovorimo in se situacija drugače obrne v praksi, se lahko na naslednjem srečanju opremo na to, kar smo se dogovorili in raziskujemo kaj je bilo takšnega, da se ta dogovor ni izvedel.«).* Dobro sodelovanje med družinama ne le prispeva k napredku v življenju otroka, ampak

tudi k ustvarjanju bolj harmoničnega in stabilnega okolja za njegov razvoj (L39: *»Priložnost in varen prostor, da se odprejo kakšne stvari, ki jih do slej še nismo naslovili, pa vplivajo na njihovo delo in proces rejništva.«*; O28: *»Če se otrok počuti sprejetega v obeh družinah, ve, da je sodelovanje med njima dobro, potem so veliki napredki v njegovem razvoju. Če pa tega sodelovanja ni, pa ni napredka.«*).

5.4 Uporabna znanja in spremljanje napredka sodelovanja

Znanje za ravnanje

Socialne delavke si pri vodenju IPS pomagajo z znanji o vzpostavljanju delovnega odnosa, enakovrednosti vsakega člana, zagotavljanju varnega prostora, delu s posameznikom in skupino, ter z znanji o skupinski dinamiki (L56: *»Znati moraš v danem trenutku prisluhniti nekomu, mu nuditi podporo, mu priti nasproti, hkrati pa usklajevati interese in želje cele skupine.«*; M46: *»Predvsem dinamika skupine, da strokovni delavec začuti relacijo med rejniško in matično družino.«*). Izpostavljajo pomembnost poznavanja vseh udeleženih, dela z matično družino, zastopanja koristi otroka, aktivnega poslušanja, preverjanja razumevanja in krepitev moči vseh članov IPS (M49: *»Krepitev moči predvsem matične družine in otroka. Iščem, kje je matična družina močna in jo tam podprem, da ji dam neko podporo, spodbudo, pohvalo tega. Potem pa tiste šibkejši strani podkrepim s tistim, pri čemer so močni. Da jim ne pametujem, ampak poskusim iz njih izhajati.«*; N57: *»Opolnomočenje vseh sodelujočih v procesu. Opolnomočenje otroka, da zmore to dvojno življenje, da se zaveda, da ni njegova krivda, da je mogel iz družine. Opolnomočenje matične družine, da sodeluje, da eventualno otrok pride nazaj v družino, če pa to ni mogoče, pa da vseeno ostane v njegovem življenju na otroku koristen način. Opolnomočenje rejnikov, ki se soočajo s sto in eno situacijo, ki jih spravlja v stisko, da zdržijo.«*). Prav tako poudarjajo pomembnost supervizije in dela na sebi (O50: *»Ogromno mi daje tudi supervizija, delo na sebi, do kje sem jaz odgovorna, za kaj pa so odgovorni drugi.«*).

Dodatna znanja

Znanja, ki bi jih socialne delavke potrebovale za še bolj kompetentno vodenje IPS so znanja o travmi, psihologiji in pravna znanja (N58: *»Znanj nimaš nikoli dovolj. Na našem CSD so zelo naklonjeni omogočanju izobraževanja zaposlenih. Kar najbolj izstopa, mislim, da bi moral imeti vsak socialni delavec na področju rejništva veliko znanja o travmah.«*). Prav tako si želijo poglobljeno znanje o odvisnosti in mediaciji (O51: *»Želim si več znanja mediacije, da bi znala voditi pogovor, ki je poln konfliktov, v pozitivno smer.«*). S temi znanji bi, po njihovem mnenju, lahko bolje razumele dejanja in pravice vseh udeležениh v procesu rejništva (M54: *»Da bolje razumeš matično in rejniško družino. Ker tudi rejniška družina je samo družina in se ji lahko zatakne in na neki točki ne zmore več. Da znaš enim in drugim pomagati.«*).

Spremljanje napredka

Socialne delavke napredek, dosežen s sodelovanjem IPS, spremljajo na naslednjem srečanju skupine ali ob poteku zadanega časovnega okvirja, če se ta ne sklada s srečanjem IPS (L61: *»Ko si postavimo cilje, si zadamo časovni okvir in se potem ob izteku tega časa ponovno dobimo, ter pogledamo kje smo.«*; M58: *»Zato je smiselno, da je IPS večkrat letno, da si seznanjen z vsem kar se dogaja.«*; O53: *»Določimo časovnico dogovorov, ko tisti čas mine, potem preverimo, kako je z dogovorom.«*). Prav tako so v konstantnem kontaktu tako z rejniško kot z matično družino in otrokom izven srečanja IPS. Pregled celotnega sodelovanja pa naredijo tudi ob pripravi poročil za sodišče (L60: *»Z rejniki imamo tako ves čas kontakt, mesečno na skupini rejnic, pa tudi slišimo se po telefonu in na obiskih večkrat zunaj IPS. Že sproti vidiš.«*).

5.5 Izboljšave

Negativne izkušnje

Rejnice s srečanji IPS večinoma nimajo negativnih izkušenj (A39: *»V mojih primerih sem se do zdaj vedno počutila podprto, je šlo vse skupaj gladko skozi.«*). Kar jih pri delu IPS moti, je izpad udeležbe matične družine na srečanjih IPS, nesoglasja, ker matična družina

ne vidi jasne slike otroka, vedno drugačne zahteve matične družine in sklepanje nerealnih dogovorov, ki zmedejo otroka (C33: *»Najbolj me zmoti, da se starša ne udeležita srečanj.«*; D34: *»Na tista ko pa prihajajo pa govorijo in zahtevajo zmeraj drugače. Enkrat bi želela skupne stike, drugič ločene.«*; D35: *»Da stvari niso realne, življenjske in to potem otoka zmede in vpliva na potek rejništva.«*).

Tudi matične družine ne poročajo o negativnih izkušnjah znotraj IPS (F33: *»Je potekalo vse tako po tistem postopku kot mora, ni mi kaj manjkalo.«*). Edina stvar, ki so jo izpostavile, je oddaljenost rejniške družine od kraja bivanja starša (G24: *»Da je bila rejniška družina bolj daleč od tam kjer sem jaz živela, pa nisem mogla pogosto na obisk.«*).

Večina otrok, z izkušnjo rejništva, se na srečanjih IPS še ni soočila z nesoglasji in konflikti (K15: *»V IPS mi je bilo vse OK, v mojem primeru so mi znali pomagat.«*). Ena izmed intervjuvank pa je poročala o neupoštevanjih dogovorov, sprejetih na IPS v rejniški družini in splošnem slabem počutju v rejniški družini (I26: *»V prvi družini, kjer sem bila bi spremenila stvari, ker konkretno niso stvari delovale, tudi ko smo se dogovorili nekaj, se dogovorov potem nismo držali.«*).

Tudi socialne delavke dojemajo IPS kot dobro stvar v procesu rejništva (N62: *»IPS je res dobra stvar rejništva, če se zorganizira tako kot se mora, potem da veliko vsem v procesu sodelovanja.«*). Kar jih pri delu moti je ponavljanje ciljev ustaljenih rejništev, predstavljanje odločitev na sodišča, pomanjkanje časa, pretirana birokracija in premalo strokovnih delavk, še posebej kadar v procesu rejništva matična družina nima svoje socialne delavke (O59: *»IPS so nujni za rejništvo. Zahtevajo veliko časa, ki ga ni dovolj. Da bi jih bilo več, saj bi se bolj vzpostavil odnos med vsemi, lažje bi sodelovali.«*; M59: *»V primerih, ki niso bili tako zapleteni, ni bilo strokovne delavke za matično družino. Je pomembno, da je socialna delavka, ki dela z matično družino prisotna, ker je to primer dobre prakse. Lažje si razdeliš vloge, ena lahko postavlja meje, druga pa gre na proti družini.«*). Potrebovale bi tudi pomoč pri zapisovanju dogovorov na IPS in več dni v tednu, ko bi jim delavnik omogočil sklic popoldanskega srečanja IPS (L62: *»Zapisnikarja. Težko je voditi pogovor in pisati hkrati. Zato tudi rada pred samim IPS grem na teren, ter potem osnutek napišem že pred IPS, potem pa samo dopolnim ali spremenim, glede na dogovore, ki jih sprejmemo na srečanjih.«*; O59: *»Imamo samo en*

dan v tednu, ko lahko skličeš IPS popoldan, kar ne odgovarja vedno ne rejniški družini, ne matični, saj imajo vsi svoje obveznosti.«).

Spremembe in izboljšave

Pri nadaljnjem sodelovanju v IPS si rejnice, skupaj z otrokom, želijo biti bolj slišane, še posebej v prisotnosti staršev, ki imajo pomoč odvetnikov. Prav tako si želijo, da bi bila tako prisotnost rejnic, kot matične družine na IPS obvezna (A45: *»Rejnice moramo vedno na vsako skupino, če pa starša ni, pa ni nobenega ukrepa, na naslednjem srečanju pa postavljajo svoje pogoje. To bi bilo potrebno drugače urediti.«*). Želijo si tudi več podpore na sodiščih, večkratno vključitev zunanjih oseb v proces sodelovanja, dodatno pomoč matični družini pri sprejetju situacije rejništva in skupnega dela v dobro otroka (A47: *»Pa zelo je koristno, če pridejo še drugi, na primer učitelji iz šole, še posebej kadar so težave povezane s šolo.«*; D36: *»Da se starša vključita in sprejmeta stvari kot so, da se jih ne da spremeniti, da lahko le skupaj delamo naprej za dobro otroka.«*).

Matične družine si želijo vrnitev otroka v matično družino in povračilo stroškov zaradi oddaljenosti rejniške družine (G26: *»Da bi bila rejniška družina bližje. Ker so stroški, ko hodiš daleč na obisk, sem se mogla z vlakom vozit.«*).

Otroci z izkušnjo rejništva so predlagali izvajanje srečanj IPS na domu rejniške družine in ne na centru za socialno delo. Želijo si pogostejša srečanja IPS in nadaljevanje možnosti izražanja in upoštevanja njihovega mnenja (H20: *»Da ne bi rabli hoditi na center, ampak bi imeli doma.«*; I27: *»Mogoče, da bi bila srečanja večkrat na leto.«*; K14: *»Poslušali so me, podpirali in lahko sem izrazila svoje mnenje, na tak način smo potem tudi reševali težave. Niso me silili v nekaj, kar nisem hotela, zato sem se počutila dobro. Če imajo takšno izkušnjo tudi drugi otroci, potem tega ne bi spreminjala.«*).

Socialne delavke bi za lažje delo pri vodenju IPS potrebovale pomoč pri zapisovanju, izboljšan sistem sodelovanja s šolo in zdravstvom, reorganizacijo rejništva zaradi pomanjkanja rejniških družin, podporo pri sodelovanju s sodišči in psihoterapevtske storitve zase (M62: *»Vedno bi morali biti prisotni dve socialni delavki. Ker to, da je potrebno vse skupaj zapisati, je velika oteževalna okoliščina. To, da moraš sproti pisati, ali pa da izvedeš pogovor in potem morajo vsi čakati, da vse skupaj zapišeš, še posebej*

če so situacije kompleksne in pogovori trajajo dolgo, ni v korist nikogar.«; M63: »Prav tako pa sistem šole in zdravstva, včasih težko dopušča, da se IPS razširi in da so prisotni vsi, ki bi bili potrebni, za določen primer.«; N63: »Trenutno so največji izzivi sodelovanje s sodišči. Prej smo se na srečanjih dogovorili kako bodo npr. stiki potekali, potem pa sodišče odloči čisto drugače, kot smo se dogovorili. Potem pa je potrebno znova in znova usklajevati in sprejemati dogovore znotraj IPS, ki ne bi bili potrebni in bi se lahko posvečali drugim stvarem.«; O60: »Bi morali socialni delavci dati psihoterapijo skozi, da bi bolje spoznali sebe, svoje šibke točke, svoje meje. Ne moreš samo s strokovnim izpitom in ZUP delati strokovno. Da vidiš samo človeka kot človeka, ne pa kaj je naredil.«).

6 RAZPRAVA

V sklopu magistrskega dela sem si zadala, da bom IPS analizirala z vidika vseh, ki v njej sodelujejo. V nadaljevanju naloge bom rezultate raziskave povezala s teoretskimi izhodišči in na ta način odgovorila na zastavljena raziskovalna vprašanja.

Prvo raziskovalno vprašanje: kako udeleženi (rejniška družina, matična družina, otrok v rejništvu in socialne delavke) v IPS doživljajo proces sodelovanja v tej skupini?

Pridobljeni podatki izvedene raziskave so pokazali, da imajo rejnice dobre izkušnje s procesom sodelovanja v IPS. Na delo IPS gledajo kot pomembno za otroka, saj se dogovori znotraj nje sprejemajo v otrokovo korist. Otroku je znotraj IPS dana možnost izražanja svojih želja in interesov v prisotnosti matične družine in socialnih delavk. Škerlj (2012, str. 27) ugotavlja, da so rejnice v IPS tiste, ki dobro poznajo otroka, njegova čustva, želje in strahove. Njihova vloga je pomembna pri odločanju in načrtovanju otrokovega življenja. Od njih se pričakuje, da so dejavne in predlagajo rešitve, ki so v korist otroku. To se sklada s rezultati raziskave, v kateri so rejnice svojo vlogo definirale kot poročevalke o stanju znotraj družine in otrokovem življenju, ter kot podpornice otroka, pri izražanju želja, ter sprejemanju odločitev.

Vloga rejnic v IPS je, da vztrajajo pri raziskovanju in razvijanju možnosti sodelovanja z vsemi udeleženi (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 143). Sodelovanje s socialnimi delavkami rejnice opredeljujejo kot dobro, podporno in v dobrobit otroka. Nekoliko več težav imajo pri sodelovanju z matičnimi družinami. Menijo, da je to odvisno od želje matične družine po vzpostavitvi sodelovanja in upoštevanju meja in dolžnosti, ki so jim postavljene.

Rejnice so sodelavke centra za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti. Prav zaradi te pomembne vloge se od rejnic pričakuje več kot od drugih družin, postavi se jih pred dodatne naloge in obveznosti, za katere potrebujejo veliko energije, znanja, moči in sposobnosti. Pomembno je, da pri izvajanju teh nalog ne ostanejo same, da jim je dana možnost predstavitve svojega problema, stališč in predlogov in so pri tem slišane (Tomec

in Hudobivnik, 2012, str. 99). Rejništvo je najbolj uspešno prav takrat, ko se rejnice počutijo kot del strokovne ekipe, ki sprejema odločitve o otrokovem življenju in njegovih potrebah, ter iščejo načine, kako bo njegovo življenje potekalo v prihodnje (Buehler, Rhodes, Orme in Cuddeback, 2006, str. 548). Rejnice so v raziskavi poročale o slišanosti in upoštevanosti svojega mnenja in stališč, ter podpori ob stiskah in težavah. Znotraj IPS jim je omogočena pridobitev povratnih informacij o svojem delu, razvijanje idej za nadaljnje delo in možnost iskanja skupnih rešitev z ostalimi udeleženi.

Velika večina staršev iz družin, ki se v vsakdanjem življenju srečujejo s številnimi izzivi, je pripravljena sodelovati pri namestitvi otroka zunaj družine, če lahko ohranijo aktivno vlogo v življenju otroka, če ima namestitev postavljen cilj in če je načeloma začasna. V vsakem primeru pa je namestitev otroka zunaj družine za matično družino zelo boleča izkušnja (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 245). Čeprav so matične družine svojo izkušnjo procesa sodelovanja v IPS ocenjevale kot pozitivno, so bila ta srečanja zanje boleča, še posebej, kadar se želje otrok niso skladale z njihovimi. Ena najpomembnejših nalog delovanja IPS je vzpostavljanje dialoga in sodelovanja med matično in rejniško družino. Matična družina namreč rejniško družino pogosto doživlja kot tekmece, bojijo se njihovih obsodb in svojih občutkov krivde (Škerlj, 2012, str. 126). V otrokovo korist je, da pri namestitvi v rejništvo sodelujejo vse strani. To najbolj uspe, če so starši angažirani že pri sami namestitvi, ohranijo odgovornost do otroka in sta jim omogočena stik in sodelovanje z rejniško družino. Vsi vpleteni v tem procesu sodelovanja morajo dati dober zgled s spoštljivim in intenzivnim sodelovanjem (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 249). Matične družine, ki so sodelovale v raziskavi, so uspele vzpostaviti korektno sodelovanje, tako s socialnimi delavkami, kot z rejnicami. Počutile so se slišane in upoštevane, ob morebitnih nejasnostih pa so dobile dodatno razlago. Rejnice so jim dajale vse informacije o otrokovem življenju, zanimale pa so jih tudi navade in interesi otroka pred vstopom v rejništvo. Hedin (2015, str. 188), ugotavlja, da matična družina, kadar ji je omogočen vpogled v otrokovo vsakdanje življenje v rejniški družini, spozna, ali je otrok sprejet kot član družine. To spoznanje lahko povzroči, da tudi matična družina začuti solidarnost z rejniško družino. Pri tem je ključno, da obe strani razumeta družinsko kulturo druge strani in zlasti, da matična družina razume način življenja v rejniški družini. Občasno je med matično in rejniško družino prišlo do nesoglasij in preprirov, ki pa so jih uspešno rešili. Ena izmed nalog IPS je, da omogoči soustvarjanje pomoči za matično

družino, da se nauči živeti z otrokom v rejniški družini. Da matični družini to uspe, potrebuje veliko podpore, pomoči in časa. IPS je prostor, kjer se posebne potrebe matične družine ubesedi in raziskuje, ter načrtuje in omogoči pomoč pri spopadanju z njimi (Rakar idr., 2010, str. 86). Matične družine so bile na srečanjih IPS v vlogi poslušalcev o življenju otroka, poročevalcev o dogajanjih na stikih z otrokom in sodelavcev pri sprejemanju dogovorov o nadaljnjem sodelovanju. Njihovo mnenje je bilo znotraj srečanj IPS upoštevano, veliko pa jim je pomenilo, če se je srečanja udeležil tudi otrok, saj je bila to dodatna priložnost za stik z njim.

IPS mora delovati v največjo korist otroka. Pri njenem delu je pomembno, da se otroka ustrezno obravnava in da pri tej obravnavi sodeluje tudi sam. Pri varovanju otrokove koristi je potrebno upoštevati njegovo pravico do lastne izbire (Škerlj, 2012, str. 124). Otroci, sodelujoči v raziskavi, so proces sodelovanja v IPS večinoma doživljali kot pozitiven. Na srečanjih se je naredil celoten pregled njihovega življenja v rejniški družini, njihovih težav in želja, na podlagi katerih so nato izdelali načrt za nadaljnje sodelovanje. Otrok je nepogrešljiv član IPS, saj je skupina namenjena njemu. Prav zato je znotraj nje ključno, da mu je dana možnost izražanja svojega glasu. Ustvarjanje prostora za otrokov glas je pomemben del sodelovanja, otroka je potrebno poslušati, slišati in razumeti, da mu lahko odgovorimo in ga podpremo (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 103). Otroci z izkušnjo rejništva so svojo vlogo na srečanjih IPS definirali kot zelo dejavno, saj so bili ravno oni tisti, ki so morali največ govoriti. Poudarek srečanj niso bila le na otrokova uspešna področja, naslavljali so tudi težave, s katerimi se otrok sooča in spremembe, ki si jih želi. Na podlagi teh so nato sklenili dogovore za nadaljnje delo. Na srečanjih IPS so se otroci počutili slišane in upoštrevane, dana jim je bila možnost izražanja lastnega mnenja.

Socialna delavka, zaposlena na področju rejništva, ima vlogo koordinatorja na srečanjih IPS. Njena vloga je skrb za usklajevanje vseh služb, ki so vpletene v rejniški sistem in pomoč otroku, matični družini in rejniški družini (Škerlj, 2012, str. 127). Socialne delavke, ki so sodelovale v raziskavi, svojo vlogo definirajo kot organiziranje srečanj IPS in njihovo vodenje. V sodelovanje vključujejo vse člane IPS, po potrebi pa na srečanje skupine vabijo tudi druge pomembne osebe v življenju otroka. Z vsemi udeleženi se trudijo vzpostaviti dober, sodelovalen odnos. Veliko dela morajo vložiti v delo z matično

družino in spodbujanje te, da sprejme situacijo in aktivno sodeluje pri dogovorih znotraj IPS. Na srečanja IPS otrok ne vabijo, če so ti premladi, se srečanj ne želijo udeležiti ali pa so teme srečanja takšne, ki zanje niso primerne. V teh primerih pogovor z otrokom predhodno opravijo individualno in njegove želje zastopajo na srečanju IPS. IPS deluje kot sistem, ki se oblikuje posebej za vsakega otroka. Potrebna je za skupno učenje soustvarjanja in sodelovanja v delovnem odnosu, ki ga vzpostavi socialna delavka. Ta pojasni koncept soustvarjanja, predstavi instrumentalno definicijo problema, s katero se svoj način že določi vloga vsakega posameznika v skupini. Socialna delavka deluje iz perspektive moči, kar pomeni, da nenehno išče vire, znanje in pripravljenost vsakega udeleženca v projektni skupini in jih usmerja v korist otroka (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 102). Socialne delavke so zadolžene za spodbujanje sodelovanja med matično in rejniško družino, ustvarjanje delovnega odnosa z vsemi udeleženi, odpiranje prostora za glas vsakega in usmerjanje članov v sprejemanje ciljev, ki so v korist otroka. IPS socialne delavke dojemajo kot orodje za kontinuirano spremljanje rejništva. Kot ugotavljajo tudi Chateauneuf, Turcotte in Drapeau (2018, str. 77) je vloga socialnih delavk ključna pri omogočanju pozitivnih odnosov med rejniško in matično družino. Omogočanje konstruktivne razprave, ter spodbujanje razumevanja in empatije med obema družinama, pomaga pri razvijanju pozitivne dinamike odnosov, kar prispeva k uspešnosti in stabilnosti življenja otroka v rejniški družini.

Druge raziskovalno vprašanje: kakšni izzivi se pojavljajo pri izvajanju IPS in kako se jih rešuje?

Po namestitvi otroka v rejništvo se napetosti med vsemi sodelujočimi pogosto hitro zaostrijo, saj so si interesi družbe, staršev, učiteljev, socialnih služb in rejniških staršev pogosto v navzkrižju (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 247). Izzivi, s katerimi se člani IPS soočajo, so raznoliki, kot so si raznoliki tudi vsi udeleženi. Rejniške družine se na eni strani srečujejo z obtožbami in izbruhi s strani matične družine, njenimi zahtevami in pričakovanji. Na drugi strani jih obremenjuje stiska otroka, ki težko sprejema življenje v rejništvu in je jezen na starše, ki ne zmorejo doseči sprememb, zaradi katerih bi se vrnil nazaj v matično družino. Matične družine so obremenjene z otrokovo željo po vrnitvi v matično družino, otrokovim občutkom zapostavljenosti v rejniški družini in konfliktih, ki zaradi teh nastanejo med matično in rejniško družino. Otrokom v rejništvu izziv

predstavlja prepir s staršem(a), zaradi katerega se ne želijo udeleževati skupnih srečanj IPS in strah pred priznanjem, da se v rejniški družini, zaradi vedenja rejnice, ne počutijo dobro. Socialne delavke imajo pri vodenju IPS težave pri vzpostavitvi sodelovanja z rejniki sorodniki in matičnimi družinami, ter mladostniki. Izziv jim predstavlja tudi vodenje IPS, kjer morajo skozi celotno srečanje držati rdečo nit pogovora in usklajevati različne poglede in mnenja vsakega udeleženega. V procesu sodelovanja je pomembno, da si vse strani povejo svoja pričakovanja, želje in mnenja, ter se o njih pogovarjajo. Če se pojavi problem, se je treba z njim odprto soočiti in najti rešitev, ki bo sprejemljiva za vse. Vzpostaviti morajo odnos, v katerem bodo vse strani želje drugih jemale resno. Ob razhajanjih se je potrebno pogovarjati, dokler vsi prisotni ne najdejo skupne rešitve. Tako plodno sodelovanje daje otroku mir in jasnost (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 291). Izzive člani IPS rešujejo s pogovorom, odkrito komunikacijo in nudenjem dodatne razlage. Postavljajo meje in iščejo skupne rešitve. Ob napetih trenutkih si vzamejo odmor. Sodelujejo z zunanjimi osebami, kot so psihologi in psihoterapevti. Včasih so razhajanja in izzivi tako veliki, da je potrebno otroku poiskati drugo rejniško družino. Kadar sta matična in rejniška družina dovolj opolnomočeni za sprejemanje skupnih odločitev se poveča število stikov med otrokom in matično družino, otrokovi starši dobijo priložnost za učenje in implementacijo starševskih veščin, zadovoljstvo otroka z bivanjem v obeh družinah pa se izboljša (Kufeldt, 2002, str. 46).

Tretje raziskovalno vprašanje: **kakšne spremembe prinašajo dogovori, sklenjeni znotraj IPS za življenje in delo vseh udeleženih?**

IPS mora spremljati otrokovo namestitev v rejniški družini in sodelovanje z matično družino, otrokovo zdravje, šolanje, čustveni razvoj, vedenje, odnose z družinama in vrstniki, njegovo identiteto, skrb zase in družbeni vtis. (Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, 2008, str. 55 – 57). Prav o tem poročajo tudi sodelujoči v izvedeni raziskavi, na srečanjih IPS so se dogovarjali o stikih otroka z matično družino, šoli, zdravstvenih težavah, življenju in pravilih v rejniški družini, počitnicah, interesnih dejavnosti otroka in o vsem ostalem, kar je aktualno v njegovem življenju. Dogovore zapišejo in podpišejo, njihova izvedba pa se analizira na naslednjem srečanju IPS.

Če rejniška družina otroku omogoča stik z matično družino, mu s tem pomaga pri raziskovanju in predelavi preteklih izkušenj. S tem otrok razvija občutek lastne identitete, ki mu pomaga pri integraciji v rejniško družino in sprejemanju posebne situacije članstva v obeh družinah (Holman, 1980, str. 75-78). Za ohranjanje sodelovalnih odnosov sta potrebna prožnost in razumevanje, tako s strani rejniške, kot tudi matične družine. Rejniške družine morajo biti odprte, priznavati morajo pomen matične družine za otrokovo življenje in brez obsojanja sprejemati drugačnost matične družine. Podobno mora tudi matična družina sprejeti namestitev in priznati pomen rejniških staršev v otrokovem življenju (Chateauf, Turcotte in Drapeau, 2018, str. 77). Dobro sodelovanje in skupno sprejemanje dogovorov ima pozitiven vpliv na vse sodelujoče v IPS. Rejnicam sklenjeni dogovori nudijo oporo pri sodelovanju z matično družino. Matičnim družinam ti dogovori pomagajo pri doseganju pozitivnih sprememb in spremembi življenja, ter odprti komunikaciji z rejniško družino. Pri eni izmed sodelujočih intervjuvank pa je proces dela v IPS pripeljal do vrnitve otroka v matično družino. Otrokom dogovori predstavljajo spodbudo za spremembe, razreševanje sporov znotraj rejniške družine in občutek slišnosti ter upoštevanosti. Socialne delavke opažajo, da dobro sodelovanje med družinama ne le prispeva k napredku v življenju otroka, ampak tudi k ustvarjanju bolj harmoničnega in stabilnega okolja za njegov razvoj.

Četrto raziskovalno vprašanje: s katerimi znanji si socialne delavke pomagajo pri vodenju IPS? Kako spremljajo napredek sodelovanja?

Vloga socialne delavke na IPS je izrednega pomena, tako zaradi njenega strokovnega znanja in izkušenj pri pomoči rejnicam, kot tudi pri razumevanju in učinkovitem odzivanju na otrokove potrebe. Njihovo vodenje rejnicam zagotavlja ključno podporo pri vsakodnevni interakciji z otrokom, kar jim omogoča takojšnje in ustreznejše odzive. Poleg tega je pozornost socialne delavke usmerjena na otrokovo matično družino, saj se je zaveda pomena podpore pri zdravljenju njenih preteklih travm, da bi bili znova sposobni prevzeti skrb za svojega otroka (Frederico, 2017, str. 1071). Socialno delo v IPS je socialno delo z rejniško družino, socialno delo z matično družino in socialno delo z otrokom. Pri vodenju IPS si socialne delavke pomagajo z znanji o vzpostavljanju delovnega odnosa, o delu s posameznikom in delu s skupino. Pozorne so, da imajo enakovreden odnos do vsakega člana IPS in da je srečanje skupine za vse udeležene varen

prostor. So aktivne poslušalke, preverjajo razumevanje povedanega, zastopajo korist otroka in krepijo moč vsakega udeleženega. Opozarjajo, da je za aktivno vodenje IPS pomembna redna supervizija in delo na sebi. Socialna delavka je spoštljiva in odgovorna zaveznica ljudi, kar doseže tako, da v sodelovanje vstopa osebno zavzeto, s čimer pomaga obup spremeniti v upanje. Vztrajanje in potrpežljivost, upoštevanje glasu vsakega člana, usmerjenost k dobrim izidom in podpora ljudem pri uresničevanju konkretnih korakov lahko prinesejo želene spremembe (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 133). Dodatna znanja, ki jih bi jim pomagala pri razumevanju članov IPS, so znanja o travmi, psihološka znanja, pravna znanja, znanja o odvisnostih in mediaciji. Postopki zaščite otrok so neizbežno povezani s travmatičnimi izkušnjami. Veliko otrok znotraj rejniškega sistema ima zgodovino travmatičnih izkušenj, povezanih z matično družino (Greeson idr., 2011, str. 106). Napredek, ki ga pri sodelovanju IPS dosežejo, socialne delavke spremljajo na naslednjem srečanju IPS, s sprotnim preverjanjem izpolnjevanja časovno določenih dogovorov in ob pisanju poročil za sodišče. Prav tako pa so izven srečanj IPS v stalnem kontaktu s člani skupine. Na področju socialnega varstva otrok sta evalvacija in supervizija temeljnega pomena, saj je narava samega dela lahko zapletena in potencialno travmatična za socialno delavko. Socialne delavke potrebujejo dostopne, kompetentne in strokovno usposobljene supervizorje, ki jim nudijo pomoč pri zahtevnih primerih njihovega dela, ter jim omogočajo razvijanje spretnosti, ki jim pomagajo vzpostaviti mejo med poklicnim in zasebnim življenjem in spodbujajo skrb zase (Bowman, 2019, str. 6).

Peto raziskovalno vprašanje: **kako bi lahko delovanje individualnih projektnih skupin še izboljšali?**

V IPS morajo rejnice dobiti zagovornike, novo znanje za reševanje otrokovih stisk in varen prostor za izražanje svojega mnenja (Škerlj, 2012, str. 27). Rejnice si pri procesu sodelovanja želijo biti bolj slišane, še posebej v primerih, ko starše zastopajo odvetniki. Želijo si, da bi bila prisotnost za matično družino na srečanjih IPS obvezna. Potrebovale bi tudi dodatno podporo na sodiščih, večkratno vključitev zunanjih oseb, ki so pomembne v življenju otroka, prav tako pa bi si želele, da bi matične družine dobile več strokovne pomoči.

Cilj sodelovanja z matično družino je, da ta dobi nove možnosti za spreminjanje, razvijanje novih oblik ravnanja, obvladovanje boljših strategij preživetja in boljše ravnanje z otrokom (Škerlj, 2012, str. 26). Matične družine si želijo, da bi se otrok vrnil v matično družino in povračilo stroškov potovanja k oddaljeni rejniški družini.

Otroci v rejništvu si želijo več srečanj IPS, ki bi potekala na domu rejniške družine in ne na centru za socialno delo.

Socialne delavke pri vodenju IPS potrebujejo pomoč pri zapisovanju sklenjenih dogovorov, izboljšan sistem sodelovanja s šolo in zdravstvom, reorganizacijo rejništva zaradi pomanjkanja rejniških družin, podporo pri sodelovanju s sodišči in psihoterapevtske storitve zase. Že Rakar idr. (2010, str. 139) so v raziskavi o rejništvu v Sloveniji predlagali nujno izboljšavo standardov in normativov za socialne delavke na področju rejništva in znižanje normativov za socialne delavke, le tako bi se namreč okrepila njihova strokovna vloga v rejniškem sistemu.

Skozi raziskavo sem ugotovila, da udeleženi v IPS to sodelovanje dojemajo kot pomembno in potrebno za zdrav razvoj otroka v rejništvu. Socialne delavke IPS vodijo tako, da se vsak član počuti slišane in upoštevanega. Morebitne težave, s katerimi se tekom sodelovanja srečajo, naslovijo skozi pogovor in odprto komunikacijo. Sam odvzem otroka je boleč tako za matično družino, kot za otroka, zato je pomembno, da se v sklopu IPS sodelovanje z vsemi vzpostavi in ohranja, da lahko te težke občutke predelajo skupaj. Dogovori, ki so sklenjeni v okviru IPS, naslavlja aktualne potrebe otroka, ob dobrem sodelovanju vseh udeleženi pa ti v njihova življenja prinašajo pozitivne spremembe. Ker smo socialne delavke tiste, ki skrbimo za sklic in vodenje IPS je pomembno, da smo izobražene o vsem, s čimer se bomo v procesu sodelovanja srečale. Ker ima IPS tako veliko vlogo v življenju vseh udeleženi, menim, da bi morala biti srečanja več kot enkrat ali dvakrat letno, saj lahko le redna srečanja ohranijo dobro sodelovanje in naslovijo težave in izzive članov skupine in iščejo skupne rešitve le-teh. Rakar idr. so že leta 2010 (str. 143 - 144) predlagali, da je potrebno uvesti zakonska določila za vzpostavitev IPS že kot same priprave za vstop v rejništvo, kontinuirana srečanja IPS najmanj enkrat mesečno ali vsaj vsake tri mesece, na katerih bi bil osrednji poudarek na upoštevanju perspektive otroka, krepitev njegove avtonomije, njegovega glasu in njegovih pravic. Ugotovili so namreč, da je najboljša oblika nadzora dela v rejništvu intenzivno in kontinuirano delo v

IPS. Vsi ti predlogi in ugotovitve ostajajo relevantni še danes, saj se ugotovitve njihove raziskave skladajo z ugotovitvami in predlogi tega dela. Iz tega bi bilo mogoče sklepati, da področje rejništva v Sloveniji kliče po celoviti prenovi, ki bi omogočala bolj kakovostno delo z otrokom v rejništvu. Čeprav je med obema raziskavama več kot desetletje razlike, težave, s katerimi se soočajo vsi udeleženi v rejniškem sistemu ostajajo enake, kar pomeni, da so potrebne čim hitrejše in temeljite spremembe tega področja.

6.1 Prispevek in omejitve raziskave

Prispevek opravljene raziskave je zajetje perspektiv vseh udeleženi v delo individualne projektne skupine in njene vloge v procesu rejništva. Svojo izkušnjo z delom IPS, izzive s katerimi se srečujejo, spremembe, ki jih IPS prinese v njihovo delo in življenje, znanja, ki pomagajo pri vodenju IPS in izboljšave samega dela so v raziskavi predstavili predstavniki matičnih družin, rejniških družin, otrok z izkušnjo rejništva in socialnih delavk, zaposlenih na področju rejništva. Prav vpogled v konkretne izkušnje vsakega udeleženega v procesu rejništva je prinesel nova znanja o delu IPS.

Omejitev raziskave predstavlja zajem le določenega dela informacij, ki ga je zajel uporabljen vzorec, teh podatkov pa ne moremo posploševati. Prav tako so bili v vzorec zajeti sogovorniki, ki redno sodelujejo na srečanjih IPS, zato raziskava ne poda realnih podatkov o izkušnjah in izzivih članov IPS, ki se srečanj ne udeležujejo.

7 SKLEPI

- Rejnice pozitivno doživljajo sodelovanje v IPS, znotraj katere poročajo o dogajanju v družini in otrokovem življenju, otroka podpirajo pri izražanju želja in reševanju težav.
- Srečanja IPS so za matično družino boleča izkušnja, vendar so matične družine tekom trajanja rejništva uspele vzpostaviti dober odnos z vsemi člani, ki so njihova mnenja in predloge upoštevali.
- Otroci z izkušnjo rejništva imajo osredno vlogo na srečanjih IPS, kjer so glavni poročevalci o svojem življenju in sodelujejo pri soustvarjanju rešitev za težave, s katerimi se srečujejo.
- Socialne delavke skličejo in vodijo srečanja IPS, znotraj katerih si prizadevajo za vzpostavitev delovnega odnosa z vsemi udeleženci, za spodbujanje sodelovanja med matično in rejniško družino in za ustvarjanje dogovorov, ki bodo v korist otroka.
- Izzivi, s katerimi se člani IPS največkrat soočajo, so nestrinjanja in pomanjkanje sodelovanja z drugimi člani skupine.
- Socialnim delavkam pri vodenju IPS največji izziv predstavlja usklajevanje različnih mnenj in pogledov ostalih sodelujočih, ter iskanje rešitev, ki bodo sprejemljive za vse.
- Izzive člani IPS rešujejo z odprto in iskreno komunikacijo, ter iskanjem skupnih rešitev.
- Dobra komunikacija in sodelovanje vseh članov IPS pozitivno vpliva na razvoj otroka, na doseganje pozitivnih sprememb v življenju matične družine, rejniški družini pa nudi oporo pri opravljanju rejniške dejavnosti.
- Socialnim delavkam pri vodenju IPS najbolj pomagajo znanja o vzpostavljanju delovnega odnosa, delu s posameznikom in delo s skupino. Prav tako jim pomaga pozorno poslušanje in preverjanje razumevanja vsakega udeleženega, zastopanje koristi otroka in krepitev moči vseh članov IPS.
- Socialne delavke pri vodenju IPS pogrešajo dodatna znanja o travmi, psihološka znanja, pravna znanja, znanja o odvisnostih in mediaciji.

- Socialne delavke napredek sodelovanja IPS spremljajo na naslednjem srečanju, ob izteku časovno določenih dogovorov, s stalno komunikacijo s člani IPS in skozi pisanje poročil za sodišče.
- Rejnice si v procesu IPS želijo biti bolj slišane in upoštevane, želijo si dodatno pomoč pri delu z matično družino v primerih, ko ima ta pomoč odvetnika in obvezno udeleževanje IPS s strani matične družine.
- Matične družine si želijo vrnitev otroka nazaj domov in pomoč pri plačilu stroškov prevoza pri obiskih rejniške družine, ki je lokacijsko oddaljena od doma matične družine.
- Otroci z izkušnjo rejništva si želijo pogostejša srečanja IPS, ki bi potekala na domu rejniške družine.
- Socialne delavke si pri vodenju IPS želijo pomoč pri zapisovanju sklenjenih dogovorov, boljši sistem sodelovanja s šolo in zdravstvom, reorganizacijo rejništva, podporo pri sodelovanju s sodišči in psihoterapevtske storitve.

8 PREDLOGI

- Srečanja IPS naj se zakonsko določijo na več kot enkrat letno.
- Socialnim delavkam na področju rejništva mora država nuditi kvalitetna in strokovna dodatna izobraževanja, ki bi jih lahko še dodatno podprla pri delu na področju rejništva.
- Rejnicam, naj se pri sodelovanju z matično družino, ki ima pomoč odvetnika, zagotovi brezplačna pravna pomoč.
- Matični družini naj se zagotovi dodatna strokovna pomoč pri soočanju z bolečo izkušnjo odvzema otroka.
- Socialna delavka, ki je zaposlena za pomoč matični družini, naj bo vedno prisotna na IPS, kjer matični družini nudi podporo in dodatno razlago.
- Srečanja IPS naj se izvajajo na lokaciji, na kateri se otrok počuti prijetno.
- Socialnim delavkam naj se pri vodenju IPS ponudi dodatna pomoč pri zapisovanju dogovorov.
- Potrebne so sistemske spremembe, ki bodo izboljšale sodelovanje med socialnimi, zdravstvenimi in izobraževalnimi institucijami.
- Socialnim delavkam, zaposlenim na področju rejništva, naj se nudi redna supervizija in možnost vključitve v dodatne oblike podpore.

9 UPORABLJENA LITERATURA

- Aničić, K., Hrovat Svetičič, T., Hrovat, T., & Sušnik, A. (2017). *Nasilje nad otroki. Strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Alpert, L. (2005). Research review. Parents' service experience – A Missing Element in Research on Foster Care Case Outcomes. *Child and Family Social Work*, 10, 361–366.
- Besednjak socialnega dela, b.d. Pridobljeno 31. 1. 2024 s https://www.termania.net/slovarji/Besednjak_socialnega_dela/11554827/Individual_na_projektna_skupina?page=6&query=posameznega
- Bouwkamp, R., & Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma: priročnik za delo z družinami*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Bowman, M. E. (2019). Attachment theory, supervision, and turnover in child welfare. *Child Welfare*, 97(1), 1–19. Pridobljeno 15. 5. 2024 s <https://eds-p-ebscohost-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=7834cf13-a287-41e8-a988-8c7347a4e1c9%40redis>
- Buehler, C., Rhodes, K., Orme, J. & Cuddeback, G. (2006). The Potential for Successful Family Foster Care: Conceptualizing Competency Domains for Foster Parents. *Child Welfare*, 85 (3), 523 – 557.
- Casado, T., Riera, J. A., Cardona, J. (2020). Social Work with Families in Special Distress: Collaborative Practices. *Social Sciences.*; 9(7):121. <https://doi.org/10.3390/socsci9070121>

- Chahine, Z. (2014). *National child maltreatment response and foster care entries: 2005-2010*. Pridobljeno 16. 2. 2024 s <https://www.proquest.com/dissertations-theses/national-child-maltreatment-response-foster-care/docview/1548716454/se-2>
- Chateauneuf, D., Turcotte, D. & Drapeau, S. (2018). The relationship between foster care families and birth families in a child welfare context: The determining factors. *Child & Family Social Work*, 23(1), 71 – 79.
- Child Welfare Information Gateway. (2019). *What is child abuse and neglect? Recognizing the signs and symptoms*. Pridobljeno 17. 2. 2024 s <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/whatiscan.pdf>
- Crabtree, R. L. (2024). *The effects of Parent's history of childhood maltreatment on child maltreatment behaviours and relationship quality*. Pridobljeno 17. 2. 2024 s <https://www.proquest.com/dissertations-theses/effects-parent-s-history-childhood-maltreatment/docview/2917457151/se-2>
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čizman, G. (2019). Določanje koristi otroka v postopkih zaščite na centru za socialno delo. V Leskošek, V., Kodele, T. & Mešl, N. (ur.) *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dumessa, L. (2015). *Parenting skills and family stressors: Implications for child removal and maltreatment recidivism among CPS involved families* (Doktorsko delo). Pridobljeno 17. 2. 2024 s <https://www.proquest.com/dissertations-theses/parenting-skills-family-stressors-implications/docview/1680008431/se-2>

- *Družinski zakonik* (2017). Ur. l. RS, 15/2017.
- Erjavec, A. (2022). *Izobraževanje rejnic o razvojni kompleksni travmi pri otroku* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Filipič, K. (2019). Ogrožen otrok v labirintu pravnih pravil. V Leskošek, V., Kodele, T. & Mešl, N. (ur.) *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Fratto, C. M. (2016). Trauma-Informed Care for Youth in Foster Care. *Archives of Psychiatric Nursing*, 30 (3) 439–446. Pridobljeno 28. 2. 2024 s <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0883941716000170>
- Frederico, M. (2017). Improving outcomes for children in out-of-home care: the role of therapeutic foster care. *Child & Family Social Work*, 22 (2), 1064–1074.
- Fulcher, L. C., & McGladdery, S. (2011). Re-examining social work roles and tasks with foster care. *Child and youth services*, 32 (1), 19–38.
- Green, A. W. (2022). *Effects of foster care trauma on foster care Alumni's mental health in adulthood*. (Doktorsko delo). Pridobljeno 16. 2. 2024 s <https://www.proquest.com/dissertations-theses/effects-foster-care-trauma-on-alumni-s-mental/docview/2638771640/se-2>
- Greeson, J. K. P., Briggs, E. C., Kisiel, C. L., Layne, C. M., Ake, G. S., Ko, S. J., Gerrity, E. T., Steinberg, A. M., Howard, M. L., Pynoos, R. S., & Fairbank, J. A. (2011). Complex Trauma and Mental Health in Children and Adolescents Placed in Foster Care. *Child Welfare*, 90(6), 91–108.
- Haight, W., Mangelsdorf, S., Black, J., Szewzacyk, M., Schoppe, S., Giorgio, G., Madrigal, K., & Tata, L. (2005). Enhancing parent–child interaction during foster care visits: Experimental assessment of an intervention. *Child Welfare*, 84, 459–480.

- Hedin, L. (2015). Good Relations between Foster Parents and Birth Parents: A Swedish Study of Practices Promoting Successful Cooperation in Everyday Life. *Child Care in Practice*, 21(2), 177–191. Pridobljeno 14. 5. 2024 s <https://doi-org.nukweb.nuk.uni-lj.si/10.1080/13575279.2015.1005574>
- Holman, R. (1980). Exclusive and Inclusive Concepts of Fostering. V: Triseliotis, J. (ur.), *New Developments in Foster Care and Adoption*, 69–84. London: Routledge and Kegan Paul.
- Höjer, I. (2009). Birth parents' perception of sharing the care of their child with foster parents. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 4(2), 161–168. Pridobljeno 19. 2. 2024 s <https://www-tandfonline-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/epdf/10.1080/17450120903012941?needAccess=true>
- *Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvaja center za socialno delo.* (2008). Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. Pridobljeno 29. 2. 2024 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/sociala/katalog_pooblastila_csd_jul08.pdf
- Kapp, S., & Vela, R. (2004). The unheard client: Assessing the satisfaction of parents of children in foster care. *Child and Family Social Work*, 9, 197–206
- Kompan Erzar, K., Rožič, T., & Simonič, B. (2011). Vloga in pomen navezanosti pri razvoju otrok v nadomestnih družinah. *Socialno delo*, 50, 103–111.
- Kufeldt, K. (2002). Parental separation from children who enter the child welfare system. *Canadian journal of community mental health*, 21 (4), 39–48.
- Kufeldt, K. (2002). Sharing the care of our children in a changing societal context. *Child and Family Social Work*, 7, 131–139.

- Kufeldt, K., Armstrong, J. & Dorosh, M. (1995). How children in care view their own and their foster families: A research study. *Child Welfare*, 74 (3), 695–715.
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: kvalitativne raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N., & Drobnič Radobuljac, M. (2019). Otrok z izkušnjo travme v postopkih zaščite. V Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (ur.) *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N., Kodele, T., & Rape Žiberna, T. (2022). *Rejništvo v Sloveniji skozi analizo diplomskih in magistrskih nalog FSD od leta 2010 dalje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- *Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti* (2019). Ur. l. RS, št. 54/03, 78/08 in 18/13.
- Pravin, I., Steffensen, C., & Hadland, H. H. (2023). Experiences of family therapists working with parents after the forced removal of children: What can the contextual model tell us? *Cogent Psychology*, 10(1), 1–13. Pridobljeno 17. 2. 2024 s <https://doi.org/10.1080/23311908.2022.2151731>
- Rakar, T., Čačinovič Vogrinčič, G., Zaviršek, D., Boškić, R., Boljka, V., Smolej, S., Sobočan, A. M., Urh, Š., Dremelj, P., Kobal, B., Nagode, M., Žiberna, V., & Kovač N. (2010). *Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva*. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo Otroška opazovalnica.
- Sanchirico, A., & Jablonka, K. (2000). Keeping foster children connected to their biological parents: The impact of foster parent training and support. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17, 185–203.

- Schatz, M. S., & Others, A. (1992). Breaking down difficult family patterns. fostering families. *A specialized training program designed for foster care workers & foster care parents*. Pridobljeno 16. 2. 2024 s <https://www.proquest.com/encyclopedias-reference-works/breaking-down-difficult-family-patterns-fostering/docview/62837555/se-2>
- Simončič, B. & Osewska, E. (2023). Emotional experience and consequences of growing up in a family with alcoholism in adult children of alcoholics. *The Person and the Challenges* 13 (1), 63 – 81.
- Sitar Surić, S. (2014). Soskrbništvo – rejništvo za postmoderno socialno delo. *Socialno delo* 53(2), 109 – 114.
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije (b.d.). *Izobraževanja. Rejništvo*. Pridobljeno 26. 2. 2024 s <https://www.scsd.si/izobrazevanja/za-rejnike>
- Spielfogel, J. E. (2022). Supporting collaborative relationships between parents and non-relative foster parents. *Child & Family Social Work*, 27 (4), 646–655.
- Steenbakkers, A., Ellingsen, I., T., van der Steen, S., & Grietens, H. (2018). Do Foster Parents and Care Workers Recognize the Needs of Youth in Family Foster Care with a History of Sexual Abuse? *Journal of Child Sexual Abuse*, 27(7), 811-831. Pridobljeno 28. 2. 2024 s <https://www-tandfonline-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/full/10.1080/10538712.2018.1520378>
- Škerlj, M. (2012). Delo centra za socialno delo. V Kuzmanič Korva, D. (ur.). *Kaljenje. Bilten skupnosti CSD Slovenije*, 11(6), 121–128. Ljubljana: Forma 1.
- Škotska vlada. (2008). *These are our bairns*. Edinburgh: Government Publications. Pridobljeno 28. 2. 2024 s <https://www.gov.scot/publications/bairns-guide-community-planning-partnerships-being-good-corporate-parent/>

- Šugman Bohinc, L. (2011). Sinergetika soustvarjanja podpore in pomoči. Izvirni delovni projekt pomoči. *Zbirka Učenci z učnimi težavami*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, 36–69.
- Tausendfreunf, T., Knot-Dickscheit, J. Schulze, G. C., Knorth, E. J., & Grietens, H. (2015). Families in multi-problem situations: backgrounds, characteristics, and care services. *Child and Youth Services* 37 (1), 4–22.
- Tomec, M. (2012). Uvodni del. V Kuzmanič Korva, D. (ur.). *Kaljenje. Bilten skupnosti CSD Slovenije*, 11(6). Ljubljana: Forma 1.
- Tomec, M. & Hudobivnik, T. (2012). Priprava otroka in družine, ki izvaja rejniško dejavnost, na rejništvo. V Kuzmanič Korva, D. (ur.). *Kaljenje. Bilten skupnosti CSD Slovenije*, 11(6), 65–79. Ljubljana: Forma 1.
- Trivedi, S. (2019). The Harm of Child Removal. *New York University Review of Law and Social Change*, 43(3), 523–580. Pridobljeno 14. 3. 2024 s https://socialchangenyu.com/wp-content/uploads/2019/07/Shanta-Trivedi_RLSC_43.3.pdf
- *Ustava Republike Slovenije (URS)* (1991). Ur. l. RS št. 33/91-I.
- Villodas, M. T., Litrownik, A. J., Newton, R. R., & Davis, I. P. (2016). Long-term placement trajectories of children who were maltreated and entered the child welfare system at an early age: Consequences for physical and behavioural wellbeing. *Journal of Pediatric Psychology*, 41(1), 46–54. Pridobljeno 16. 2. 2024 s https://www.researchgate.net/publication/274402091_Long-Term_Placement_Trajectories_of_Children_Who_Were_Maltreated_and_Entered_the_Child_Welfare_System_at_an_Early_Age_Consequences_for_Physical_and_Behavioral_Well-Being
- Zajc, I. (2022). Izzivi rejnikov, izzivi rejništva. *Rejniški glasnik*, 56, 82–87.

- *Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD)* (2002), Ur. I. RS 110/02, 56/06, 114/06, 5/07.
- Žiberna, M. (1998). Rejniška družina kot možnost najboljše izbire za konkretnega otroka. *Socialno delo*, 37 (3), 379–380.

10 PRILOGE

10.1 Vodila za intervju

10.1.1 MATIČNA DRUŽINA

- Kako pogosto ste se udeleževali srečanj IPS?
- Kako bi opisali vašo izkušnjo sodelovanja v IPS? ,
- Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje glede sodelovanja v IPS za vas in vašo družino?
 - Podvprašanje: Kaj je bilo v pomoč vam in vašemu otroku?
- Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?
 - Podvprašanje: Ste aktivno sodelovali pri oblikovanju zelenih izidov?
 - Podvprašanje: Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?
- Kako doživljate vlogo socialne delavke/ socialnih delavk v IPS?
- Kako doživljate vlogo rejniške družine v IPS?
- Kako poteka sodelovanje, kadar je na srečanju IPS prisoten otrok?
- S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?
- Na kakšen način jih rešujete?
- Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?
- Kako ste sprejemali dogovore?
- Kako so se dogovori, sklenjeni znotraj individualne projektni skupini, odražali v vašem življenju in vašem odnosu z otrokom?
 - Podvprašanje: Kakšne spremembe ste opazili pri vas in vašem otroku?
 - Podvprašanje: Kakšne spremembe ste opazili pri sodelovanju z rejniško družino?
- Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?
- Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?
- Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

10.1.2 REJNIŠKA DRUŽINA

- Kakšne so vaše dosedanje izkušnje s sodelovanjem v IPS?
- Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje? Kaj vam je bilo v pomoč?
- Kako dojemate vlogo in pomen IPS pri podpori otroku v rejništvu?
- Kako sodelujete z ostalimi člani IPS?
- Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?
 - Podvprašanje: Ste aktivno sodelovali pri oblikovanju zelenih izidov?

- Podvprašanje: Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?
- Kako bi opisali podporo, ki jo za svoje delo prejimate znotraj IPS?
- Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?
- Kako ste sprejemali dogovore?
- Kako so se dogovori, sklenjeni znotraj IPS, odražali v vašem odnosu z otrokom v rejništvu?
- Kako pri sodelovanju z matično družino?
- Podvprašanje: Kakšne spremembe ste opazili pri odnosu z otrokom?
- Podvprašanje: Kakšne pri odnosu z matično družino?
- S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?
- Na kakšen način jih rešujete?
- Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?
- Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?
- Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

10.1.3 OTROK V REJNIŠTVU

- Kakšne so tvoje izkušnje s sodelovanjem v IPS?
- Kakšna je bila tvoja vloga v IPS?
- Si lahko povedal svoje mnenje? Na kakšen način?
- Kaj ti je dajalo občutek, da te slišijo, razumejo?
- Kaj je v tvojem življenju drugače potem, ko se na IPS nekaj dogovorite?
- Kako ti je IPS pomagala?
- Kakšne spremembe si opazil v svojem življenju, v odnosu do rejniške družine, svojih staršev?
- Kako so te na IPS podprli, da si lahko premagal težave, s katerimi si se srečeval?
- Kaj narediš, če se v IPS skregate?
- Kako se takrat počutiš?
- Kako prepire rešujete?
- Glede na svojo izkušnjo sodelovanja v IPS, kaj bi predlagal socialni delavki, kako bi lahko izboljšali delovanje IPS?
- Kaj ti v IPS ni bilo všeč? Kaj bi si ti želel, da bi bilo drugače?

10.1.4 SOCIALNE DELAVKE

- Kako izvajanje in delo IPS poteka na vašem CSD?
- Kakšna je vaša vloga v IPS?
- Kako poteka sodelovanje z vsemi udeleženi v IPS?

- Kako posamezne udeležene v IPS vključujete v proces odločanja?
- S kakšnimi izzivi se srečujete pri vodenju IPS?
- Na kakšen način jih rešujete?
- Kako dogovori, doseženi znotraj IPS pomagajo udeležnim v IPS?
- Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?
- Kako ste sprejemali dogovore?
- Ali je bilo kaj drugače tudi v sodelovanju z matično družino, rejniško družino in otrokom v rejništvu?
- Na katera strokovna znanja in veščine se lahko oprete pri vodenju IPS? Katera bi še potrebovali?
- Kako spremljate napredek sodelovanja in upoštevanja dogovorov sprejetih znotraj IPS?
- Kaj ste pri vodenju IPS pogrešali?
- Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?
- Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

10.2 Intervjuji

INTERVJU REJNICE

Intervju A

Kakšne so vaše dosedanje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

»Meni so bili kar vredni. Nisem imela kakih slabih izkušenj (A1), včasih je bila kakšna bolj vroča debata (A2), ampak na splošno sem bila zadovoljna. (A3) Če je bilo kaj narobe, kakšni prepiri, je socialna delavka posredovala in je preusmerila, da so se stvari malo pomirile. (A4)«

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje? Kaj vam je bilo v pomoč?

»To, da je držalo, kar smo se tam dogovorili (A5). Zdaj v mojem zadnjem primeru, ko so bile težave pri sodelovanju z mamo in otrokom, med njima se je vzpostavil napet odnos, smo se potem dogovorili, da se srečujemo ločeno nekaj časa, dokler se situacija ni umirila. To je potem pomagalo in nam in otroku in mami, da smo se tisto obdobje uspešno dali skos. (A6)«

Kako dojemate vlogo in pomen IPS pri podpori otroku v rejništvu?

»Prav je, da se srečujemo, da lahko otrok tam, če ima kakšne probleme ali želje to tam pred vsemi pove in dogovori kako naprej (A7). Še posebej s starši, da se tam otrok in starš srečata in dogovorita in se potem teh stvari bolj držita, kar je dogovorjeno na IPS (A8). Da se staršem prizna, da tudi, če je otrok v rejništvu,

so oni zanj še pomembni, da niso odrinjeni (A9). Tudi za otroka je koristno, da lažje sprejme realno sliko staršev, kako se včasih njihove zgodbe in pričevanja razlikujejo znotraj IPS-a, kot takrat, kadar so otroci na obisku pri njih. Da vidi tista dva obraza. (A10)«

Kako sodelujete z ostalimi člani IPS?

Zaenkrat nisem imela težav z njimi (A11). Socialna delavka mi je na voljo, mi stoji ob strani (A12). Občasno se pojavijo kakšna nesoglasja, še posebej s starši, ampak smo vse razrešili (A13).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

»Dajo mi besedo in povem svoj pogled (A14). Lahko povem kaj me teži (A15). Nikoli nič ne skrivam, povem kako je realno pri nas, kako so otroci, kaj počnemo in kaj potrebujemo, da bomo lažje naprej (A16).«

Ste aktivno sodelovali pri oblikovanju zelenih izidov?

»Ja, vedno.«

Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?

»V glavnem so vedno poslušali in upoštevali to, kar sem povedala, kakšne želje sem izrazila glede sebe ali otroka (A17).«

Kako bi opisali podporo, ki jo za svoje delo prejimate znotraj IPS?

»Nekaj sem predlagala ali pa izpostavila, kar se mi ni zdelo prav. Potem pa smo se skupaj dogovarjali, kako bi naprej (A18). Če je bilo, na primer, kaj povezano s šolo, se je potem povabilo učitelje, ali pa ravnatelja (A19). Tudi, kadar so mi starši ali pa otroci kaj očitali, da narobe delam, sem lahko pojasnila svoje stališče, svoje razloge za to dejanje (A20). Potem se je pa problem, ko smo se o njem pogovorili, ponavadi dobro razrešil (A21).«

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

»Glede stikov (A22), težav, ki so jih povedali otroci (A23), težav, ki so jih izpostavili starši (A24), tudi o hišnih opravilih in kakšna so pravila pri nas (A25). Reševali smo vse, kar se je nabralo (A26). Kaj se dogaja, ko so pri starših na obisku, da ko je otrok tam ne smejo uživati alkohola ipd (A27).«

Kako ste sprejemali dogovore?

»V mojih primerih je tisto, kar smo se dogovorili na IPS držalo in smo vsi upoštevali (A28). Naslednjič smo pa potem spet pogledali, kakšen je bil dogovor in kako smo se ga držali, kaj bi spremenili, kaj je bilo prav (A29).«

Kako so se dogovori, sklenjeni znotraj IPS, odražali v vašem odnosu z otrokom v rejništvu? Kako pri sodelovanju z matično družino?

»En čas je pomagalo, smo se držali, potem pa je prišel nov problem in smo tistega razreševali (A30). Z otrokom ni bilo glede tega problemov (A31). Bolj so bili starši, ki se niso držali dogovora. Na primer ure obiska. Ali pa, da je dogovor, da pridejo, potem jih pa ni (A32). Lažje je bilo doseči, da so se otroci držali dogovorjenega, kot pa starši (A33).«

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

»Otrok je bil jezen na starša, da na srečanju ni prav odreagirala (A34). Se je težko sprijaznil, da je prišel v rejništvo (A35). Na sestankih je vedno pričakoval, da ga bodo odpeljali domov, potem pa je bil jezen, ker niso mogli razrešiti svojih težav, da bi se lahko vrnil (A356).«

Na kakšen način jih rešujete?

»Iskrena sem bila z njimi, vedno sem povedala, kako bo izgledalo srečanje, kaj se bomo pogovarjali in da ne bo možno iti domov (A37). Potem, ko pa otroci to sprejmejo, je pa lažje. Tudi starejši kot so, vidijo, zakaj je boljše za njega da ne živi doma, radi gredo na obisk, še rajši pa se vrnejo domov (A38).«

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

»V mojih primerih sem se do zdaj vedno počutila podprto, je šlo vse skupaj gladko skozi (A39).«

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

»Mislim, da ni bilo nič takega (A40).«

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

»Bolj bi mogli poslušati rejnice (A41). Zdaj je trend, da se posluša starše, še posebej, če imajo ti odvetnika (A42). Bolj bi se moglo poslušati otroka (A43). Starša pa, če se drži tega, kar mu je naročeno, če pa ne pa ne sme imeti glavne besede (A44). Rejnice moramo vedno na vsako skupino, če pa starša ni, pa ni nobenega ukrepa, na naslednjem srečanju pa postavljajo svoje pogoje. To bi bilo potrebno drugače urediti (A45). Pri sodiščih rejnice nismo podprte. Vedno manj se da na našo besedo (A46). Pa zelo je koristno, če pridejo še drugi, na primer učitelji iz šole, še posebej kadar so težave povezane s šolo (A47).«

Intervju B

Kakšne so vaše dosedanje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

Jaz imam dobre izkušnje (B1). Vedno smo se na koncu nekako uspeli dogovoriti v korist otroka (B2).

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje? Kaj vam je bilo v pomoč?

Da bi kakšna posebej izstopala ne. Vse kar smo se pogovarjali in dogovarjali na skupini je bilo v pomoč tistemu otroku, kateremu je bila skupina namenjena (B3).

Kako dojemate vlogo in pomen IPS pri podpori otroku v rejništvu?

Da se najboljše dogovori za njegovo situacijo (B4). Da se določijo stiki (B5), da dobi vpogled v to, kar se bo skozi proces dogajalo (B6).

Kako sodelujete z ostalimi člani IPS?

Odkvisno od tega kakšni so starši in koliko sodelujejo, koliko je njim do koristi otroka (B7). Imas različne starše, eni gledajo samo na svoje potrebe, ne pa tudi na otrokove (B8). S socialnimi delavkami pa imam dobre izkušnje, opažam, da z njimi delamo za isti cilj (B9). Nimam slabih izkušenj pri sodelovanju s socialnimi delavkami (B10).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

Da povem kako se otrok počuti, kako se razvija, kaj mu je vredno, kaj mu ni (B11). Da si tam za njega in ga podpreš pri njegovih odločitvah. Ne pri vseh odločitvah, ker otrok vsega še ne zna sam presodit v svojo korist, ampak pri tistih, ki so zanj pomembne in mu bodo pomagale (B12).

Ali ste se počutili slišano in razumljeno? Kaj vam je dajalo ta občutek?

Se počutim slišano in razumljeno (B13).

Kako bi opisali podporo, ki jo za svoje delo prejimate znotraj IPS?

Če je kakšna težavi pri sodelovanju s starši, ali pa da imajo otroci kakšen problem se pogovorimo, pa dobim podporo kako naprej (B14), ali pa kakšne nove ideje, kaj lahko naredimo, da se bo izboljšalo (B15).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Kako bodo potekali stiki (B16). Kako je s šolskim delom (B17). Kako je z domačimi stvarmi (B18). Kaj je dobro, kaj je treba spremeniti pri našem delu (B19).

Kako ste sprejemali dogovore?

Vsak pove svoje predloge in mnenje (B20), potem pa tisto kar se dogovorimo zapišemo in potem to do naslednjega srečanja skušamo upoštevati (B21).

Kako so se dogovori, sklenjeni znotraj IPS, odražali v vašem odnosu z otrokom v rejništvu? Kako pri sodelovanju z matično družino?

Odkvisno od primera, ampak večinoma pomaga (B22). Posebej vidim, da pomaga pri starših, po navadi se starši teh dogovor kar držijo. Odkvisno od staršev, ti, s katerimi jaz trenutno sodelujem se držijo dogovorov in nimamo nekih večjih težav (B23).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

Zaenkrat se ne srečujem s kakšnimi izzivi (B24).

Na kakšen način jih rešujete?

/

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

Zaenkrat nič (B25).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Zaenkrat potekajo dobro (B26).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

Trenutno ne bi spreminjala ničesar (B27).

Intervju C

Kakšne so vaše dosedanje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

Do sedaj so bile izkušnje vedno vrede (C1). Ni bilo nekih težav, problemov (C2).

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje? Kaj vam je bilo v pomoč?

Večkrat pride prav, še posebej v najstniških letih (C3). Da otrok vidi, da mu skušajo pomagati tudi na centru, da se gre zanj (C4). Da dobi izkušnjo da se ga sliši, upošteva (C5). Da lahko in individualno s socialno delavko in na skupini pove to kar ga muči, teži. Ko dobi ta občutek se stvari močno izboljšajo (C6).

Kako dojemate vlogo in pomen IPS pri podpori otroku v rejništvu?

Da lahko sam izrazi svoje želje, kar ga muči, pred staršema in socialnimi delavkami (C7). Če pove na IPS jih starši tudi bolj upoštevajo, kot če jim pove samo na stikih (C8).

Kako sodelujete z ostalimi člani IPS?

Z socialnimi delavkami ni težav (C9). So pa težave, največkrat s starši (C10).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

Pomoč otroku, da zbere pogum in pove, kar si želi (C11), ali pa da si njegov glas, če otrok ne upa ali ne zmore sam povedati (C12). Da ga podpreš pri njegovih realnih odločitvah (C13). Da vidi, da ti ni vseeno zanj (C14).

- Podvprašanje: Ali ste se počutili slišane in razumljenega? Kaj vam je dajalo ta občutek?

S strani strokovnih delavcev vsekakor, so odprti za moje mnenje in predloge (C15). S strani staršev pa velikokrat ne (C16).

Kako bi opisali podporo, ki jo za svoje delo prejimate znotraj IPS?

Včasih že to pomaga, da se pogovoriš, pojasniš težavo in dobiš nasvet ali podporo kako delati v nekem primeru (C17).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Glede šole in šolskih stvari (C18), zdravstvenih težav (C19), napredovanje otroka (C20). Kako bodo potekali stiki v nadaljevanju (C20), kje bo otrok med počitnicami (C21). Vse kar je takrat aktualno (C22).

Kako ste sprejemali dogovore?

Na vsakem IPS se naredi zapisnik, zapišejo se stvari, predlogi. Na koncu se podpišemo, če se s predlogi strinjamo in teh stvari se moraš potem držati (C23).

Kako so se dogovori, sklenjeni znotraj IPS, odražali v vašem odnosu z otrokom v rejništvu? Kako pri sodelovanju z matično družino?

Fajn je, da se neke meje in dogovori v naprej določeni (C24). Še posebej pri starših, ki se teh dogovorov nočejo držati imaš vsaj neko oporo, da je bilo to takrat dorečeno in ne odstopaš od teh dogovorov (C25).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

Včasih pridejo kakšni izbruhi, obtožbe s strani staršev (C27). Večinsko pa delamo v korist otroka (C28).

Na kakšen način jih rešujete?

Običajno strokovni delavec ob takšnih izbruhih posreduje in se pogovori s starši, jim pojasni določene stvari (C29). Starši včasih pričakujejo ali zahtevajo od otroka preveč (C30). Potem jim je treba razložiti na miren, pravilen način, da tudi oni razumejo, zakaj neka stvar pač ne funkcionira (C31).

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

Niti nisem kaj pogrešala (C32).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Najbolj me zmoti, da se starša ne udeležita srečanj (C33).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

Da bi se starša udeleževala skupin, da bi se jima ponudila dodatna pomoč (C34). Včasih ne vidita jasne slike in pride do nesoglasij (C35).

Intervju D

Kakšne so vaše dosedanje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

Do sedaj je bilo sodelovanje korektno (D1). Ponavadi se pred samim srečanjem slišimo ali vidimo s socialno delavko. Če otrok ne želi na IPS se pred samim srečanjem z njim pogovori, potem se pa to, kar takrat pove upošteva na IPS (D2).

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje? Kaj vam je bilo v pomoč?

Da se glede stikov uredi in dogovori tam, da potem starši vidijo, da se stikov ne da urejati kar po svoje, ampak se je treba držati urnika, ki se naredi na IPS (D3).

Kako dojemate vlogo in pomen IPS pri podpori otroku v rejništvu?

Da staršu pove svoje želje, da je slišan s strani starša in da se staršu pokaže, da ima otrok pravico do svojega menja in da se njegove želje upoštevajo. Še posebej je bilo to pri nas v primeru, ko je starš omejeval stike otroka z drugimi sorodniki, otrok pa je imel željo po stikih z njimi (D4). Da se otroka sliši, sliši njegove želje in interese (D5).

Kako sodelujete z ostalimi člani IPS?

Jaz večjih težav nisem imela (D6). Če socialne delavke znajo voditi IPS tudi starši dobijo v vednost, da imajo meje in dolžnosti, da morajo sodelovati in se dogovorov držati (D7). Ti dogovori, ki jih tam

sprejememo se zapišejo in potem imamo tudi mi rejniki podlago, da vemo in lahko zagovarjamo, da se jih je treba držati (D8).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

Podpora otroku, da vidi, da ti ni vseeno zanj (D9). Da poveš, kar ti on pove in podpreš njegovo mnenje (D10). Da se skupaj pogovarjamo o vseh zdravstvenih težavah in o šoli. Da se starše seznani z vsem, kar se dogaja v življenju otroka (D11).

Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?

Odvizno od otroka in staršev (D12). Nekateri poslušajo in skušajo razumeti, pomagati (D13). Spet drugi pa ne, so ujeti v svojem svetu (D14). Kar se pa socialnih delavk tiče pa mi vedno prisluhnejo in upoštevajo, kar povem. Z njimi se slišimo večkrat tudi izven IPS (D15).

Kako bi opisali podporo, ki jo za svoje delo prejimate znotraj IPS?

Da se pogovoriš in dobiš nazaj »feedback« ali je dobro kar počneš, kaj bi bilo treba spremeniti (D16). Kaj lahko skupaj spremenimo na boljše. Da je sodelovanje skupno, da skupaj delamo v smer, ki je za otroka najboljša (D17).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Glede stikov s starši in drugimi sorodniki, kako bodo potekali, kdaj in kje (D18). Glede šolskih stvari (D19), zdravstvenih težav (D20). Kako bomo uskladjali kakšne naše dopuste in počitnice otroka (D21). Če se je na stikih dogajalo kar, kar ni bilo dobro (D22). Karkoli otrok pove, ga muči (D23).

Kako ste sprejemali dogovore?

Sklepi, ki smo se jih dogovorili se zapišejo po alinejah (D24). Pri drugem srečanju IPS pa se potem to prebere in se pogovorimo, kaj smo v tem vmesnem času uresničili, kaj še moremo, kaj je bilo uspešno, kaj ne (D25).

Kako so se dogovori, sklenjeni znotraj IPS, odražali v vašem odnosu z otrokom v rejništvu? Kako pri sodelovanju z matično družino?

Da se vidi, da sodelujemo skupaj (D26). Še posebej nam ti dogovori pridejo prav v šoli, da lahko dokažemo da ima otrok posebne potrebe (D27). Da lahko skličemo sestanek tudi z zdravnico, socialnimi delavkami, učitelji, da tudi ti vidijo, kakšne je situacija otroka in da ima tak otrok še posebej potrebo da je slišan in upoštevan (D28).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

Včasih pride do kakšnega spora med staršema (D29). Ko jima je naložena kakšna naloga, se potem spreta in obtožujeta drug drugega in prelagata odgovornost (D30).

Na kakšen način jih rešujete?

Socialna delavka posreduje, se opremo potem da dogovor in se zapiše točno kako in kaj. Da potem vesta, da se morata teh stvari držati (D31).

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

Da je zraven prisoten učitelj od otroka. Včasih pridobijo poročilo iz šole, spet vedno pa ne. Še posebej za starše je fajn, da s prve roke dobijo od učiteljev poročilo kako je z otrokom in njegovim napredkom v šoli. Še posebej pri tistih, ki od otroka zahtevajo preveč in ne vidijo vseh težav, ki jih otrok ima. Takrat prisotnost učitelja pomaga, da se postavijo na realna tla, da otrok nekaterih stvari ne zmore. Potem se tudi ustavi sponašanje staršev, da smo mi krivi, če otroku na nekem področju ne uspe. Da se pridobi mnenje, stran vseh (D32).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Da starši ne prihajajo na srečanja (D33). Na tista ko pa prihajajo pa govorijo in zahtevajo zmeraj drugače. Enkrat bi želela skupne stike, drugič ločene (D34). Da stvari niso realne, življenjske in to potem otoka zmede in vpliva na potek rejništva (D35).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

Da se starša vključita in sprejmeta stvari kot so, da se jih ne da spremeniti, da lahko le skupaj delamo naprej za dobro otroka (D36).

MATIČNE DRUŽINE

Intervju E

Kako pogosto se udeležujete srečanj IPS?

Dvakrat ali trikrat na leto, odvisno kaka je situacija (E1).

Kako bi opisali vašo izkušnjo sodelovanja v IPS? ,

Nimam kakšnih pripomb. Do zdaj smo še vedno dobro sodelovali (E2).

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje glede sodelovanja v IPS za vas in vašo družino?

Vedno je bilo vse korektno, karkoli smo se dogovorili je držalo (E3).

Kaj je bilo v pomoč vam in vašemu otroku?

Meni pomaga. Jaz sem se pomirila, ker vem, da je pri dobri družini in mu nič ne manjka (E4). Sin je dosti boljši kot je bil prej. V šoli je v redu. Dosti je napredoval odkar je šel v rejništvo (E5).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

Povem kako je, ko je sin doma na stikih. Kaj delamo (E6). Rejnica pove kaj se dogaja pri njih, kam grejo (E7). Pa če je treba kaj se dogovoriti glede stikov, ali pa da ima on kakšno željo, potem to rešimo tam (E8).

Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?

Po mojem mnenju ja. Poslušajo kaj povem. Do zdaj še nismo imeli težav (E9).

Kako doživljate vlogo socialne delavke/ socialnih delavk v IPS?

Včasih morajo biti socialne delavke malo stroge, da se stvari premaknejo (E10). Drugače pa dobro sodelujemo, brez problemov (E11).

Kako doživljate vlogo rejniške družine v IPS?

Tisto je pa odlično. Zelo dobro se razumemo, sodelujemo, si povemo vse kar je (E12).

Kako poteka sodelovanje, kadar je na srečanju IPS prisoten otrok?

Sin je vedno zraven. Malo je zadržan, ne upa vedno povedati, potem pa mu rečemo naj pove, pa se sprosti pa pove kako je njemu (E13).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

Morda edino, da si sin zelo želi, da bi se lahko vrnil domov, pa se zaenkrat še ne more (E14).

Na kakšen način jih rešujete?

Povemo mu zakaj še ne gre, kaj je treba spremeniti, da bo lahko prišel za skos domov (E15). Pa da ima čim večkrat stike, da pride k meni in ostane tu kadar lahko (E16).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Kako bo med počitnicah, kdaj bo pri meni, kdaj pa v rejniški družini ali pa če grejo oni kam na dopust, da kdaj ne bo stikov, pa bodo potem drugič (E17). Kako je v šoli (E18). Kako je v rejniški družini (E19).

Kako ste sprejemali dogovore?

Včasih sproti, če pride kaj vmes, pokličem preko telefona rejnico ali pa socialno delavko. Da smo na tekočem (E20). Potem pa se vsedemo na IPS skupaj in pogledamo kako je bilo pa kaj še moramo narediti (E21).

Kakšne spremembe ste opazili pri vas in vašem otroku?

Velike. Na dobro. Pri vseh. Lažje nam je vsem zdaj, tako kot imamo dogovorjeno (E22).

Kakšne spremembe ste opazili pri sodelovanju z rejniško družino?

Točno vemo kdaj imamo stike pa kje se dobimo, ali pride sin k meni ali je v rejniški družini. Lahko se slišimo po telefonu pa se vse zmenimo (E23).

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

Nimam kaj reči (E24).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Zaenkrat je bilo vse dobro (E25).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?
Edino sinova želja, da bi prišel domov za vedno, druga ne (E26).

Intervju F

Kako pogosto se udeležujete srečanj IPS?

So bila bolj pogosto, skoraj vsak mesec včasih, odvisno kaj se je dogajalo v rejništvu (F1).

Kako bi opisali vašo izkušnjo sodelovanja v IPS?

Izkušnja sodelovanja je bila še kar dobra, (F2) za mene kot mamo zelo boleča (F3).

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje glede sodelovanja v IPS za vas in vašo družino?

Imeli smo srečanja, kjer so nas poslušali (F4), kontakt z rejnico je bil dober, ni bilo kompliciranja (F5).

Kaj je bilo v pomoč vam in vašemu otroku?

Najbolj to, da smo potem uredili, da se je lahko vrnil nazaj domov iz rejniške družine. To sva si oba želela (F6).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

Tisto kar so nam svetovale socialne delavke (F7). Povedala sem, kako se mi zdijo stvari, če kaj ni bilo prav, potem smo se pa pogovarjali, da smo našli skupen jezik (F8).

Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?

Ja in ne. Na začetku bolj ne, potem pa tekom dela vedno bolj (F9). Tako da na koncu smo šli z roko v roki (F10).

Kako doživljate vlogo socialne delavke/ socialnih delavk v IPS?

Sodelovanje z njimi je bilo vredno, še zdaj smo v dobrih odnosih. Ni bilo nikakršnih zamer (F11).

Kako doživljate vlogo rejniške družine v IPS?

Načeloma smo dobro sodelovali (F12). Bile so sicer kakšne borbe, nestrinjanja, ampak na splošno pa smo se razumeli in smo dobro komunicirali (F13). Rejnica je bila z mano korektna, jo je zanimalo kakšne navade ima otrok, kakšne posebnosti, veliko sva se o njem pogovarjale (F14).

Kako poteka sodelovanje, kadar je na srečanju IPS prisoten otrok?

Od začetka ni bil prisoten, potem pa sem jaz to zahtevala in je hodil zraven (F15). Njega se je upoštevalo, je videl to, da delamo v njegovo dobro in se je lahko potem tudi vrnil domov (F16).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

Včasih smo imeli kakšne konflikte glede stikov ali pa kakšen je odnos do otroka v rejniški družini (F17). Sin je imel včasih občutek, da se delajo razlike med njim in drugimi otroci v rejniški družini, potem sem se pa mogla postaviti za njega (F18).

Na kakšen način jih rešujete?

Pogovarjali smo se, jaz sem povedala kaj je sin povedal meni (F19). Sem se bolj strogo postavila in borila za njega (F20). Sodelovali smo s psihologinjo (F21). Skrbeli smo, da se je otrok dobro počutil na stikih (F22).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

O stikih, kje bodo, kdaj (F23). O stikih, kje bodo, kdaj (F24). Kaj je dobro za njega, kako mu gre v šoli (F25).

Kako ste sprejemali dogovore?

Skupaj smo sprejeli, pa zapisali, potem pa je držalo (F26). Na naslednjem srečanju pa smo si potem povedali kako je bilo, kaj bi spremenili (F27). Da smo poiskali problem, v čem je bil, pa ga skupaj rešili (F28).

Kakšne spremembe ste opazili pri vas in vašem otroku?

Glede rejništva smo sproti rešili vse kar je bilo narobe (F29). Potem pa smo rešili vse do te točke, da je lahko sin prišel nazaj domov. Kar sva si pa oba želela (F30).

Kakšne spremembe ste opazili pri sodelovanju z rejniško družino?

Sodelovanje je bilo korektno. Vse kar sem izpostavila je bilo slišano in smo se dogovarjali o tem naprej. Smo uspeli iti z roko v roki za sinovo dobro (F31).

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

Pogrešam to, da bi se lahko soočila z osebo, ki je podala prijavo, zaradi katere je bil otrok odvzet (F32).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Je potekalo vse tako po tistem postopku kot mora, ni mi kaj manjkalo (F32).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?
Sama srečanja IPS so bila dobra. Glede tega ne bi kaj izboljšala (F33).

Intervju G

Kako pogosto se udeležujete srečanj IPS?

Če sem zdrava vedno, kadar lahko grem. Ene dvakrat na leto imamo (G1).

Kako bi opisali vašo izkušnjo sodelovanja v IPS?

V začetku je bilo zelo hudo, ker hčerka ni hotela priti, ni se hotela z mano srečevati. To me je zelo prizadelo (G2). Rejnica mi je povedala, vse kar se z hčerko dogaja in me je potolažila, da se bo med nama vzpostavil stik. Najprej sva imele stike na CSD potem pa v rejniški družini, potem pa je tudi hčerka začela prihajati na IPS (G3). Najbolj hudo mi je bilo, ko je socialna delavka od mene zahtevala, da hčerki ne očitam, da je želela v rejništvo (G4). Potem pa mi je hčerka povedala, zakaj je raje v rejniški družini kot pri meni, sem spoznala, da je za obe boljše tako (G5).

Kaj bi izpostavili kot posebej dobre izkušnje glede sodelovanja v IPS za vas in vašo družino?

To, da sem dobila vse podatke o tem, kaj delajo v rejniški družini, kam gredo, kako gre hčerki v šoli, če je bila kaj bolna. Vse to sem zvedla na IPS, na stikih se to nismo vedno mogli pogovarjati (G6).

Kaj je bilo v pomoč vam in vašemu otroku?

Včasih mi je bilo hudo, pa sem na IPS tudi jokala. Mi je pomagalo to, da so me socialna delavka in rejnica pomirile in počakale, da sem se umirila (G7). Hčerko so tudi pomirile, ko je bila jezna name, zakaj toliko jočem in sem žalostna, ko se spomnim bolečih stvari v našem življenju (G8).

Kakšna je bila vaša vloga na srečanjih IPS?

Mogla sem poslušat, kar so povedali drugi (G9). Povedala sem lahko kaj mislim in čutim. Da imam hčerko rada in bi si želela, da bi živela z mano (G10). Po IPS sem imela tudi stik z hčerko, lahko je bil potem zraven tudi moj mlajši sin, ki si je želel, da bi se večkrat videl s svojo sestro (G11).

Ali ste se počutili slišane in razumljene? Kaj vam je dajalo ta občutek?,

Ne vedno, v glavnem pa. Večkrat sem se počutila, ne pa vedno. Včasih mi je bilo zelo hudo (G12).

Kako doživljate vlogo socialne delavke/ socialnih delavk v IPS?

Socialna delavka je bila zelo potrpežljiva. Velikokrat me je poklicala in mi razložila, kako je s hčerko, ko se ona z mano še ni želela pogovarjati. Mi je dajala podporo, fajna je (G13).

Kako doživljate vlogo rejniške družine v IPS?

Najprej sem se bala, da hčerka ne bo več imela rada in me zaničevala, ker je rejniška družina bolj bogata, bolj izobraženi, so študirani ljudje. Jaz pa nisem. Potem pa sem videla, da zelo lepo skrbijo za njo, da so do mene prijazni, sem lahko prišla k njim, so mi vse pokazali, me povabili na kosilo. So fajn družina, lepo so poskrbeli za hčerko, je fajn, da je bila v taki družini. Jaz sem veliko bolna (G14).

Kako poteka sodelovanje, kadar je na srečanju IPS prisoten otrok?

Ko sem ji od začetka kaj rekla, je rekla da me noče slišati, da se o tem ne bo pogovarjala. Potem se je pa tudi ona bolj pogovarjala z mano in sinom, tako da je bilo potem boljše (G15). Pa tako dobro ji je šlo v šoli, veliko dejavnosti je imela, lepo poje, plesala je. Sem lahko šla tudi na njene nastope. Mi je bilo všeč, sem bila ponosna nanjo (G16).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri sodelovanju v IPS?

Ko je imela hčerka fanta pa je bila še mladoletna mi ni bilo všeč. Sem ji povedla, da more še malo počakat, prva je šola. Pa je rekla, da jaz ji to ne bom govorila, ker sem tudi imela bolj mlada njo (G17).

Na kakšen način jih rešujete?

Me je rejnica pomirila, da še ona dva nista tako resno skupaj, da še ne prihaja k njej spat, pa da so se tudi o spolnosti pogovarjali. Potem mi ga je pa hčerka predstavila, pa mi je bil še kr všeč (G18).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Kaj počnejo v rejniški družini, kam grejo, kako je bilo če so šli na dopust (G19). Kako je v šoli, kake ocene ima. Kam se bo naprej vpisala v srednjo šolo (G20).

Kako ste sprejemali dogovore?

Pisala je socialna delavka, potem smo pa podpisali to kar je zapisala. Tisto napisano sem potem domov dobila, mi je poslala, da sem lahko shranila in prebrala še enkrat (G21).

Kakšne spremembe ste opazili pri vas in vašem otroku?

Ona je bila prej pri svojem očetu, preden je šla v rejništvo. Pa ni hotela k meni priti. Sej sem vedela, da je boljše, da je tako, ampak je bilo vseeno težko, da je pri tujih ljudeh, kako bojo skrbeli za njo. Potem sem pa videla, da so v redu, da jo imajo radi, da se ona dobro tam počuti. Potem je bilo meni lažje, ko sem videla kaj vse so ji lahko nudilo. Je bilo dobro, da je šla v to družino (G22).

Kakšne spremembe ste opazili pri sodelovanju z rejniško družino?

Dobro smo se razumeli. So pripeljali hčerko na obisk, če sem bila jaz bolna. Smo se lahko slišali, po telefonu (G23).

Kaj ste pri sodelovanju v IPS pogrešali?

Da je bila rejniška družina bolj daleč od tam kjer sem jaz živela, pa nisem mogla pogosto na obisk (G24).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Mi je bilo vse všeč (G25).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?
Da bi bila rejniška družina bližje. Ker so stroški, ko hodiš daleč na obisk, sem se mogla z vlakom voziti (G26).

OTROK V REJNIŠTVU

Intervju H

Kakšne so tvoje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

V redu. Grem z rejnico na center za socialno delo in tja potem včasih pride mama, ali pa še kdo drug, ter se pogovarjamo kako sem, pa o šoli, pa o obiskih pri mami (H1).

Ali lahko na IPS poveš svoje mnenje? Na kakšen način?

Socialna delavka me vpraša kako sem pa kaj si želim (H2). Potem pa če povem kaj, da mi ni všeč ali pa da bi rad se pogovarjamo o tem (H3). Včasih pride socialna delavka tudi domov na obisk, pa se o tem že takrat pogovarjamo (H4). Ali pa povem rejnici, pa ona pove na skupini (H5).

Kaj ti je dajalo občutek, da te slišijo, razumejo?

Če kaj povem za kakšno težavo se potem pogovarjamo o tem (H6). Ali pa če imam kakšne težave v šoli, potem pride tudi učiteljica, pa tudi ona pove kako je v šoli (H7).

Kaj je v tvojem življenju drugače potem, ko se na IPS nekaj dogovorite?

So boljši stiki z mamo (H8). Pa v šoli je boljše, če pride učiteljica na skupino. Sem dobil dodatno pomoč in potem sem naredil razred (H9).

Kako ti je IPS pomagala?

V šoli sem potem z učiteljico posebej delal in sem popravil ocene (H10). Pa enkrat smo naredili urnik, kaj moram doma delati, da moram sobo pospravljati in delati nalogo. Potem je pa tako bilo doma, da sem to delal in se nismo več kregali (H11).

Kakšne spremembe si opazil v svojem življenju, v odnosu do rejniške družine, svojih staršev?

Ko sem se skregal z mamo in sem rekel socialni delavki, da nočem da hodi na srečanja, potem smo jih imeli nekaj časa samo z socialno delavko in rejnico, kadar je pa prišla mama pa jaz nisem rabil iti, sem samo prej povedal kaj bi želel socialni delavki (H12).

Kako so te na IPS podprli, da si lahko premagal težave, s katerimi si se srečeval?

So me poslušali (H13), prišla je učiteljica (H14), nisem rabil hoditi, če nisem želel (H15).

Kaj narediš, če se v IPS skregate?

Ko sem se skregal z mamo, ker ni hodila na obiske, tako kot smo se dogovorili potem nisva skupaj hodila na skupino, dokler se nisva pobotala (H16).

Kako se takrat počutiš?

Kot da me ne poslušajo, ne upoštevajo (H17).

Kako prepire rešujete?

Mama je začela hoditi na obiske takrat, kot smo se zmenili (H18). Pa kadar sem jaz šel k njej na obisk ni pila alkohola (H19).

Kaj bi predlagal socialni delavki, kako bi lahko izboljšali delovanje IPS?

Da ne bi rabli hoditi na center, ampak bi imeli doma (H20).

Kaj ti v IPS ni bilo všeč? Kaj bi si ti želel, da bi bilo drugače?

Vse je vredno (H21).

Intervju I

Kakšne so tvoje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

Srečanja smo imeli dvakrat letno (I1). Na teh srečanjih je bila vedno prisotna moja rejnica, večkrat tudi moj oče, včasih pa njega ni bilo (I2). Pa smo šli čez, kako poteka moje življenje, če sem zdrava, kako je v šoli, če sem napredovala v kakih stvareh (I3). Pa tudi slabe stvari, če sem imela kakšne težave (I4). IPS so mi bili všeč, ker smo šli za nazaj čez vse, kako je potekalo, potem pa smo si naredili plan za naprej, kako bomo naprej sodelovali in kako bi lahko neke stvari izboljšali. Ta srečanja so mi bila vredna, fajn (I5).

Kakšna je bila tvoja vloga v IPS?

Vedno sem bila tista, ki je mogla največ govorit (I6). Tista področja, na katerih sem bila uspešna so mi bila prijetna za govorit (I7). Bolj pa smo je bilo poudarka kaj bi želela spremeniti, kaj mi ni všeč, če sem kaj narobe naredila, kam bi se osredotočila (I8). Ampak nisem imela toliko težav, ker sem bila kot otrok neproblematična, tam ko sem bila postavljena, sem se s tem sprijaznila in sem potem plula naprej (I9).

Si lahko povedala svoje mnenje? Na kakšen način?

Sem lahko. Najprej sem živela v eni rejniški družini, tam si nisem upala, potem sem pa prišla v drugo, tam sem pa vedno lahko povedala, kar sem mislila (I10). Točno tako kot je bilo, tako sem povedala, vsi smo bili pristni (I11).

Kaj ti je dajalo občutek, da te slišijo, razumejo?

Vedno sem bila slišana s strani socialne delavke, to kar smo se zmenili, kar sem potrebovala, je vedno slišala in potem pomagala, da se je uresničilo (I12).

Kaj je bilo v tvojem življenju drugače potem, ko ste na IPS nekaj dogovorili?

Stvari, ki sem jih mogla spremeniti, popraviti sem potem naredila, tako kot smo se dogovorili na skupini (I13). Ni mi pa povzročala nekega dodatnega stresa (I14).

Kako ti je IPS pomagala?

To sem jaz jemala kot spodbudo, enako kot v šoli, če nekaj ni vredno in ti profesor reče da na tej točki nisi uspešen, da bo treba nekaj več narediti v tej smeri, potem najdeš način kako popraviš (I15).

Kakšne spremembe si opazil v svojem življenju, v odnosu do rejniške družine, svojih staršev?

Bolj v rejniški družini. Ko sem prišla v drugo rejniško družino sem se na začetku sprla z možem svoje rejnice. Tako da se dva meseca nisva niti pogovarjala. Potem smo pa šli na IPS, rejnica je povedala, da ne ve kaj je narobe in da midva ne znava tega rešit, potem je pa socialna delavka stopila zraven in vprašala

kaj je, smo se o tem pogovorili, potem sva pa začela nazaj komunicirati (I16). Včasih mogoče ne upaš povedati, kaj je narobe, potem pa je zraven socialna delavka, neka tretja oseba, ki ni skos prisotna in je nevtralna, pa se lažje odpreš in razčistiš kaj je bilo (I17).

Kako so te na IPS podprli, da si lahko premagal težave, s katerimi si se srečeval?

Spodbuda, da se soočim z njimi, da naredim en korak naprej in popustim svojo trmo (I18).

Kaj narediš, če se v IPS skregate?

Skregali se nismo nikoli (I19). Edino kar je bilo je, da se v prvi družini, kjer sem bila v rejništvu, res nisem dobro počutila, ampak tega nisem upala povedati (I20). Takrat je pa socialna delavka opazila, da z mano nekaj ni v redu in se je zavzela zame, da so me premestili potem v drugo družino (I21).

Kako se takrat počutiš?

Niti si nisem upala povedat, rejnica je bila takrat takšna, da je vse kar je bilo narobe obračala proti meni, je mene krivila (I22). To pa je mene psihološko in fizično zelo uničevalo, takrat sem popustila na vseh področjih (I23).

Kako prepire rešujete?

Nekaj časa smo potem hodili na psihoterapijo, cela rejniška družina, ampak tudi tam nismo napredla dosegli (I24), zato mi je socialna delavka potem poiskala drugo rejniško družino, kjer sem pa potem lahko prišla nazaj k sebi in so stvari začele funkcionirati naprej (I25).

Glede na svojo izkušnjo sodelovanja v IPS, kaj bi predlagal socialni delavki, kako bi lahko izboljšali delovanje IPS?

V prvi družini, kjer sem bila bi spremenila stvari, ker konkretno niso stvari delovale, tudi ko smo se dogovorili nekaj, se dogovorov potem nismo držali (I26). V drugi družini pa je bilo točno tako, kot smo se dogovorili. Mogoče, da bi bila srečanja večkrat na leto (I27). Je pa odvisno od človeka, koliko si pripravljen spremeniti in delati na tem, kar se znotraj IPS dogovorili (I28).

Kaj ti v IPS ni bilo všeč? Kaj bi si ti želel, da bi bilo drugače?

Kot sem rekla, v prvi družini, tam se nisem našla, načeloma je bilo vse v redu, dokler ni zadnje leto vse eksplodiralo (I29). Potem sem pa povedala, na spodbudo socialne delavke, šele takrat sem si upala, da mi je potem našla drugo družino.

Intervju J

Kakšne so tvoje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

Dobimo se na centru, z rejnico pa socialno delavko pa mama pride zraven ponavadi (J1). Potem se pa pogovarjamo. O celem letu kako je blo (J2), kako je šola (J3), aktivnosti (J4), stiki (J5), kako je v rejniški družini (J6). Prostočasne dejavnosti (J7). Vse.

Kakšna je bila tvoja vloga v IPS?

Jaz morem povedati kako je meni, kako jaz gledam na vse stvari (J8). Rejnica more povedati kako je njej, mama pa tudi za sebe (J9).

- Si lahko povedal svoje mnenje? Na kakšen način?

Moram povedati svoje mnenje (J10). Socialna delavka me vpraša kako je, na različnih področjih, jaz pa moram povedati kako se imam, kaj si želim, če se strinjam s tem kako je ali pa bi kaj spremenil (J11).

- Kaj ti je dajalo občutek, da te slišijo, razumejo?

Ja, upoštevajo me, poslušajo kaj povem (J12).

Kaj je v tvojem življenju drugače potem, ko se na IPS nekaj dogovorite?

Odvisno od tega kaj se zmenimo (J13). Nekih drastičnih sprememb se ne dogovarjamo. Če bi bilo kaj hudega, bi imel kakšne težave, potem bi se, ampak za enkrat teče vse normalno (J14).

Kako ti je IPS pomagala?

Če imam kakšne težave se potem tam pogovorimo kako jih rešiti. Ampak zaenkrat jih trenutno nimam (J15).

Kakšne spremembe si opazil v svojem življenju, v odnosu do rejniške družine, svojih staršev?

Mama se bolj drži kako se dogovorimo za stike (J16).

Kako so te na IPS podprli, da si lahko premagal težave, s katerimi si se srečeval?

S pogovorom. Pogovarjamo se kaj je narobe, potem pa skupaj iščemo rešitve (J17).

Kaj narediš, če se v IPS skregate?

Zaenkrat še nismo imeli kakšnih konfliktov (J18).

Kako se takrat počutiš?

/

Kako prepire rešujete?

/

Glede na svojo izkušnjo sodelovanja v IPS, kaj bi predlagal socialni delavki, kako bi lahko izboljšali delovanje IPS?

Meni je všeč, tako je to samo enkrat na leto, tako da nimam kakih posebej želja, kako bi spremenil (J19).

Kaj ti v IPS ni bilo všeč? Kaj bi si ti želel, da bi bilo drugače?

Ne bi kaj spremenil, mi je vse ok (J20).

Intervju K

Kakšne so tvoje izkušnje s sodelovanjem v IPS?

Moja izkušnja sodelovanja v IPS je bila dobra, pozitivna (K1).

Kakšna je bila tvoja vloga v IPS?

Da sem se jih redno udeleževala in potem na njih povedala, kaj počnem v življenju in kaj si želim (K2).

- Si lahko povedal svoje mnenje? Na kakšen način?

Ko sem bila na srečanjih s socialno delavko sem lahko izražala svoje mnenje. Lahko sem povedala tudi kaj mi ni všeč (K3).

Kaj ti je dajalo občutek, da te slišijo, razumejo?

S tem, da so moje mnenje potrdili (K4) in mi situacijo prikazali tudi v drugi luči (K5).

Kaj je v tvojem življenju drugače potem, ko se na IPS nekaj dogovorite?

Niso me silili v to, kar si nisem želela, pa si je želel kdo drug (K6).

Kako ti je IPS pomagala?

Tako, da smo se dogovorili kaj je treba narediti. In potem se to stvar naredila (K7). Če mi kaj ni bilo všeč ali se nisem dobro počutila pa so me poslušali in smo našli kako neko stvar narediti drugače (K8).

Kakšne spremembe si opazil v svojem življenju, v odnosu do rejniške družine, svojih staršev?

V rejniški družini sem se počutila zaželeno, da me imajo radi (K9). S starši oz. očetom nisem želela imeti stikov (K10).

Kako so te na IPS podprli, da si lahko premagal težave, s katerimi si se srečeval?

Sem si želela biti normalna v šoli in imeti normalno družino. Nisem želela, da bi se vedelo, da sem v rejniški družini in da zame ne morejo oz. ne znajo skrbeti starši (K11). Z očetom nisem želela imeti stikov in socialna delavka mi je pomagala, da se nisem rabla z njim srečevati, če se nisem želela oz. so mu dali pogoje, da more spremeniti svoje vedenje, če želi stike z mano. Tega pa ni naredil (K12).

Kaj narediš, če se v IPS skregate?

Nismo se nikoli skregali (K13).

Kako se takrat počutiš?

/

Kako prepire rešujete?

/

Glede na svojo izkušnjo sodelovanja v IPS, kaj bi predlagal socialni delavki, kako bi lahko izboljšali delovanje IPS?

Poslušali so me, podpirali in lahko sem izrazila svoje mnenje, na tak način smo potem tudi reševali težave. Niso me silili v nekaj, kar nisem hotela, zato sem se počutila dobro. Če imajo takšno izkušnjo tudi drugi otroci, potem tega ne bi spreminjala (K14).

Kaj ti v IPS ni bilo všeč? Kaj bi si ti želel, da bi bilo drugače?

V IPS mi je bilo vse OK, v mojem primeru so mi znali pomagat (K15).

SOCIALNE DELAVKE

Intervju L

Kako izvajanje in delo IPS poteka na vašem CSD?

»Jaz imam tak sistem, da se z udeleženi najprej po telefonu dogovorim, kdaj bi jim ustrezal termin. Še posebej rejnice imajo veliko obveznosti in so zelo zasedene, otroci pa tudi. Ko se to dogovorimo, vsem pošljem vabila (L1). Rada pa naredim tudi, da grem pred IPS na teren, obiščem družino, tam se pogovorim z rejnicami in otrokom in s tem že dobim malo občutek in vpogled v to, kakšne teme bomo odpirali na srečanju IPS (L2). Pri rejništvih, ki so že dolgotrajna in ustaljena se zgodi, da se vsebine IPS ponavljajo, da nimamo nekih novih težav za reševati ali ciljev za postavljati (L3). Ko se pa kaj zakomplicira, ali pa se je rejništvo šele začelo, imamo pa na IPS veliko dela, dogovarjanja, postavljanja ciljev (L4). Kadar je rejniška družina oddaljena od centra ali pa je kakšna posebna situacija, npr. da otroci v rejništvu nimajo več živečih staršev ali drugih članov matične družine, potem naredimo IPS tudi kar na domu rejniške družine (L5). Podobno tudi naredimo, če imajo otroci odpor do prihoda na center, še posebej to opažam pri adolescentih, potem skličemo IPS tudi v njim bolj domačem okolju (L6).«

Kakšna je vaša vloga v IPS?

»Organizacija in sklic srečanja (L7), vodenje pogovora (L8), usmerjanje pri dogovarjanju ciljev (L9), pomoč članom (L10), zapisovanje (L11), seznanjanje staršev, ki niso bili prisotni (L12), poročanje o poteku

rejništva, to enkrat letno naredimo povzetek najpomembnejših stvari za otroka v rejništvu v preteklem letu (L13).«

Kako poteka sodelovanje z vsemi udeleženi v IPS?

»Načeloma dobro (L14). Imamo rejnice, ki dobro sodelujejo, so pripravljene izpostaviti težave in prisluhniti socialnim delavkam, ter iskreno povedo, kar jim ne ustreza (L15). Kar opažam je, da sodelovanje z nami težje sprejemajo sorodniške rejniške družine (L16). Otroci nekateri sodelujejo, nekateri ne (L17). Nekaterim je nelagodno in neprijetno prihajati na center in sodelovati s centrom, še posebej adolescentom. Trudim se, da jim pri tem čim bolj olajšam situacijo, pridem jim naproti (L18). Če so otroci premladi, potem tudi ne sodelujejo na IPS, ker še ne razumejo vsega, kar se dogaja (L19). Ali pa imamo take teme, da ni primerno, da sodelujejo (L20). S takimi otroci potem opravi tudi posebej individualne razgovore, kjer imajo možnost povedati svoje mnenje, svoj vidik (L21). V rejništvih, ki so že dolgotrajna in so se delala še po prejšnji zakonodaji opažam, da v veliko primerih starši niso sodelovali in so se tudi odnosi med njimi in otroci odtujili (L22). V novejših rejništvih, ko pa zakonodaja nalaga, da je potrebno delati z matično družino, pa s starši bolj sodelujemo (L23). Smo pa potrebovali kar nekaj časa, da smo po izrečenem ukrepu vzpostavili kontakt z njimi, da so prišli na srečanja (L24). Tako da z mano zdaj sodelujejo, s sodelavko, ki pa je izdala ukrep odvzema otroka pa ne (L25). Zaenkrat kažejo zanimanje in interes za otroka (L26), čeprav pri opravljanju nalog in dogovorov, ki jih sklenemo na IPS, pa se še lovimo (L27).«

Kako posamezne udeležene v IPS vključujete v proces odločanja?

»Vsakemu dam besedo in možnost da pove kako on gleda na situacijo, kaj on potrebuje (M28). Največ pa se da na potrebe in želje otroka (L29).«

S kakšnimi izzivi se srečujete pri vodenju IPS?

»Najbolj v primerih sorodniškega rejništva, rejniki težje sprejemajo, da se država vključuje v njihovo delo. Ti rejniki jemljejo to kot poslanstvo in jim ni všeč nadzor centrom v njihovo delo. Težje sprejemajo tudi predloge, dogovore znotraj IPS, težje je z njimi vzpostaviti odnos (L30).«

Na kakšen način jih rešujete?

»Mirna, dvosmerna komunikacija (L31), poskušam jim prisluhniti (L32), se odzvati z empatijo, konkretno (L33). Da malo omilim to obrambno držo z njihove strani (L34). Tudi z več individualnega sodelovanja (L35).«

Kako dogovori, doseženi znotraj IPS pomagajo udeleženi v IPS?

»Pri usmerjanju aktivnosti (L36), strukturiranju vsakdana (L37), razmišljat, osmisлит kakšne stvari (L38), priložnost in varen prostor, da se odprejo kakšne stvari, ki jih do slej še nismo naslovili, pa vplivajo na njihovo delo in proces rejništva (L39).«

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

»Vse stvari, ki so pomembne za otroka in potek rejništva (L40). Konkretni cilji, ki se razlikujejo glede na starost in potrebe otroka (L41). Od vpisa v šolo (L42), neplačevanja preživnine (L43), dogovori za stike (L44), zdravstvene težave (L45), dopusti in počitnice otrok (L46). Povzame se vse, kar se v rejniški družini dogaja, če so kakšne težave, kaj je dobrega (L47). Odvisno res od primera do primera.«

Kako ste sprejemali dogovore?

»Vsi udeleženi lahko predlagajo kakšne spremembe bi si želeli (L48). Ni nujno, da so dogovori vedno vsem všeč, vedno zahtevajo enakovredni vložek, ampak vse kar sprejmemo, sprejmemo v korist otroka (L49). Ko postavimo cilje si zadamo časovni okvir in potem spremljamo napredek (L50).«

Ali je bilo kaj drugače tudi v sodelovanju z matično družino, rejniško družino in otrokom v rejništvu?

»Pri teh dogovorih je tako, da vedno od nekoga zahtevajo neko aktivnost, neko dejanje, nek odziv (L51). Zdaj če se komu naloži delo, to ni enako, kot če se mu breme odvzame (L52). Mi se dogovarjamo za korist otroka, temu sledimo. Veliko velja otrokovo mnenje (L53).«

Na katera strokovna znanja in veščine se lahko oprete pri vodenju IPS? Katera bi še potrebovali?

»Delo s posameznikom (L54) in delo s skupino (L55). Znati moraš v danem trenutku prisluhniti komu, mu nuditi podporo, mu priti nasproti, hkrati pa usklajevati interese in želje cele skupine (L56). Znati moraš in dati besedo in prekiniti nekoga (L57). Potrebovala bi še vedno več znanja s področja psihologije in prava (L58). Da bi lažje razumela kakšna dejanja, ravnanja, besed udeležениh, kar se pa prava tiče pa še več znanja o pravicah otrok, še posebej ko se iščejo možnosti, da se ti otroci osamosvojijo (L59).«

Kako spremljate napredek sodelovanja in upoštevanja dogovorov sprejetih znotraj IPS?

»Ob naslednjem srečanju IPS (L60). Z rejniki imamo tako ves čas kontakt, mesečno na skupini rejnic, pa tudi slišimo se po telefonu in na obiskih večkrat zunaj IPS. Že sproti vidiš (L61). Ko si postavimo cilje, si zadamo časovni okvir in se potem ob izteku tega časa ponovno dobimo, ter pogledamo kje smo (L62).«

Kaj ste pri vodenju IPS pogrešali?

»Zapisnikarja. Težko je voditi pogovor in pisati hkrati. Zato tudi rada pred samim IPS grem na teren, ter potem osnutek napišem že pred IPS, potem pa samo dopolnim ali spremenim, glede na dogovore, ki jih sprejmemo na srečanjih (L63).«

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

»Da v kakem primeru se ponavljamo, ne najdemo novih ciljev, je vse stabilno (L64).«

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

»Zaenkrat ne. (L65)«

Intervju M

Kako izvajanje in delo IPS poteka na vašem CSD?

Predvsem kontinuirano pri samem spremljanju rejništva (M1). Pri nekaterih otrocih in mladostnikih je potrebno IPS večkrat sklicati, pri nekaterih pa manjkrat (M2). Zakonsko je določeno najmanj enkrat letno, ampak to je sigurno premalo (M3). Odvisno je od vsakega primera. Pomembno je, da je ta kontinuiteta vseh teh dogovorov konstantna (M4).

Kakšna je vaša vloga v IPS?

Da poskušam ustvariti socialno delavski odnos z vsemi udeleženi v IPS (M5). Da utiram pot za otroka, mladostnika k napredku in poskušam osvetliti vsem neko težavo ali problem s katerim se otrok sooča, ali pa kje bi lahko bili boljši (M6). Biti v podporo tako matični, kot rejniški družini, predvsem pa ustvariti sodelovanje med njima (M7).

Kako poteka sodelovanje z vsemi udeleženi v IPS?

Na IPS ima vsak svoj prostor, da pove kako stvari vidi, doživlja, kaj misli, predlaga (M8), da se ustvari varen prostor za otroka (M9). Včasih otrok pred vsemi nami ne more izraziti vsega. Takrat je pomembno, da socialni delavec začuti in presodi, kdaj postavi kakšno vprašanje, kdaj pa ne (M10). Najboljše je, da se vse lahko odkrito pogovori (M11). Največkrat pa ne samo da ni možno, tudi ni v korist otroka, da se pogovarjamo o vsem. To je potrebno potem presoditi (M12).

Kako posamezne udeležene v IPS vključujete v proces odločanja?

Predvsem je res veliko na strokovnem delavcu, da vzpostavi ta socialno delavski odnos (M13). Da da občutek vsem, da smo za res samo za tega otroka tu in da nismo na nekem tekmovanju kdo je boljši in kdo slabši (M14). Zelo pomembno je delo z matično družino (M15), z rejniško družino si res skos v sodelovanju in stiku in so pripravljeni delati (M16). Matična družina se pa včasih kar vda v usodo, ter izgublja stik z otrokom. Tega se ne sme dopustiti (M17).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri vodenju IPS?

Izzivi se največkrat pojavijo, kadar pridejo otroci v obdobje mladostništva. Takrat se največkrat upirajo, nasprotujejo, so vzgojno bolj zahtevni in zavračajo sodelovanje z nami (M18). Vseeno pa je potrebno dobiti

njihovo sodelovanje, mnenje, skleniti nek dogovor, kako bi naslovili neke problemske situacije, s katerimi se srečujejo (M19). Zdaj so pri njih predvsem problematične spletne aktivnosti in zlorabe (M20).

Na kakšen način jih rešujete?

S pogovori (M21), iskanjem skupnih rešitev (M22), postavljanjem mej (M23), motiviranjem (M24), sodelovanjem s šolo, če je potrebno (M25). Vključitev v kakšno dodatno strokovno pomoč (M26). Predvsem pa je pomembno, da držiš stik z njim, da mladostnik čuti, da nam je odraslim mar (M27). Hkrati pa krepitev rejniške družine in matične, da se to obdobje zdrži (M28).

Kako dogovori, doseženi znotraj IPS pomagajo udeležencem v IPS?

Če se na IPS nekaj dogovorimo in se situacija drugače obrne v praksi, se lahko na naslednjem srečanju opremo na to, kar smo se dogovorili in raziskujemo kaj je bilo takšnega, da se ta dogovor ni izvedel (M29). Potem pa preučimo možnosti za naprej, če se soočamo s tem in ostajamo pri istih dogovorih, ali pa sklenemo kaj drugega (M30). Ti dogovori so neko vodilo, opora, struktura (M31).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

To je celostno življenje otroka, ki je v rejništvu (M32). Se pravi v sami rejniški družini, kje je njegovo mesto, kakšna so pravila (M33), kakšne so njegove želje (M34), kakšen je njegov prosti čas (M35). Kako je glede šole, šolskih obveznosti in interesnih dejavnosti (M36). O poteku stikov s starši (M37). O zdravstvenih ali drugih težavah, kako pomagati glede tega (M38). V bistvu celo njegovo življenje z rejniško in matično družino in vsemi udeleženci, ki so vpeti v njegovo življenje (M39).

Kako ste sprejemali dogovore?

Najprej pogledamo kako so dogovori potekali in evalvirali prejšnje (M40). Potem pa za v naprej vsak pove, glede vseh področij otrokovega življenja, če se mu zdi tako vredno, kaj bi lahko spremenili (M41). Vsi na IPS glede na otrokove potrebe sprejemamo odločitve (M42). Socialni delavec pa mora gledati, da je vse, kar se dogovori, najbolj v otrokovo korist (M43).

Ali je bilo kaj drugače tudi v sodelovanju z matično družino, rejniško družino in otrokom v rejništvu?

V večini primerov ja (M44). Razen v ekstremnih primerih, ko so mladostniki skrenili s poti, je bilo težje. Če zapadejo v kakšno slabo družbo ali pa kakšna punca pade pod vpliv fanta, ki ni najboljši za njen razvoj. V takih primerih pa sem potem veliko v kontaktu tako z rejnico, kot tudi z otrokom, da ve, da me lahko pokliče če karkoli potrebuje (M45).

Na katera strokovna znanja in veščine se lahko oprete pri vodenju IPS? Katera bi še potrebovali?

Predvsem dinamika skupine, da strokovni delavec začuti relacijo med rejniško in matično družino (M46). Da poskrbi za varen prostor (M47). Socialno delavski odnos, da se v razgovoru vsi počutijo vredne, enakovredne. Da jim daš ta občutek (M48). Krepitev moči predvsem matične družine in otroka. Iščem, kje je matična družina močna in jo tam podprem, da ji dam neko podporo, spodbudo, pohvalo tega. Potem pa tiste šibkejšje strani podkrepim s tistim, pri čemer so močni. Da jim ne pametujem, ampak poskusim iz njih izhajati (M49). Matične družine so včasih tako slabo opremljene, da jim moraš iti res, res naproti, da se ne čutijo ogrožene. To, da izgubiš otroka je težka izkušnja in potem se z naše strani in s strani rejnice čutijo oškodovane. V ta odnos je treba res ogromno dela vložiti (M50).

Vedno bi potrebovala več znanja. Psihologije (M51), pa o travmah (M52) in odvisnosti (M53). Da bolje razumeš matično in rejniško družino. Ker tudi rejniška družina je samo družina in se ji lahko zatakne in na neki točki ne zmore več. Da znaš enim in drugim pomagati (M54).

Kako spremljate napredek sodelovanja in upoštevanja dogovorov sprejetih znotraj IPS?

Sprotno, večkrat. Enkrat mesečno imajo rejnice skupino, že tam sproti spremljaš (M55). Pa potem po telefonu, na obiskih na domu (M56). Pa spet na naslednjem IPS (M57). Zato je smiselno, da je IPS večkrat letno, da si seznanjen z vsem kar se dogaja (M58).

Kaj ste pri vodenju IPS pogrešali?

V primerih, ki niso bili tako zapleteni, ni bilo strokovne delavke za matično družino. Je pomembno, da je socialna delavka, ki dela z matično družino prisotna, ker je to primer dobre prakse. Lažje si razdeliš vloge, ena lahko postavlja meje, druga pa gre na proti družini (M59). Zdaj pa je vse to drugače, ko so odločitve predstavljene na sodišča (M60).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Meni je IPS zelo vrede. So zelo razgibani in različni, odvisno od primera, je potrebno včasih vključiti več ljudi, včasih pa smo tudi samo z otrokom, rejniško in matično družino. Kadar vzpostaviš sodelovanje so res dobri rezultati (M61).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

Vedno bi morali biti prisotni dve socialni delavki. Ker to, da je potrebno vse skupaj zapisati, je velika oteževalna okoliščina. To, da moraš sproti pisati, ali pa da izvedeš pogovor in potem morajo vsi čakati, da vse skupaj zapišeš, še posebej če so situacije kompleksne in pogovori trajajo dolgo, ni v korist nikogar (M62). Prav tako pa sistem šole in zdravstva, včasih težko dopušča, da se IPS razširi in da so prisotni vsi, ki bi bili potrebni, za določen primer (M63). Zdaj pa tako ni več rejniških družin, oz. jih je vedno manj. Tako da bo potrebno popolnoma na novo vzpostaviti sistem rejništva (M64).

Intervju N

Kako izvajanje in delo IPS poteka na vašem CSD?

Sodelovanje se z rejniško in matično družino začne že pred samo namestitvijo otroka v rejništvo. Preden se otroka namesti poskušamo otroka spoznati z rejniško družino. Tudi matični družini ponudimo možnost, da spoznajo in gredo na obisk k rejniški družini. Tako da se je že zgodilo, da smo se člani kasnejšega IPS skupaj srečali že pred začetkom rejništva (N1). Potem pa prvo srečanje skušamo zorganizirati v roku enega tedna od namestitve (N2). Takrat se ponavadi sestanemo z rejniško in matično družino, če ocenimo, da je koristno zanj je prisoten tudi otrok, ampak na prvem srečanju običajno ni prisoten, saj se dogovarjamo preveč formalnosti (N3). Skupaj sprejmemo načrt pomoči za otroka, pogoje za vrnitev otroka, v kolikor so bili starši predhodno z njimi že seznanjeni in so jih sprejeli, ter načrt za naprej (N4). Pogledamo kakšna je odločitev sodišča, dogovarjamo se o stikih, ki so dostikrat pod nadzorom, določamo kako bodo potekali, kdo bo zraven, kje se bodo izvajali (N5). V okviru rejništva se dostikrat na IPS prvič srečamo z matično družino, tako da tudi njih seznanimo o poteku dela v rejništvu (N6). Srečanja IPS sklicujemo vsaj dvakrat letno, ponavadi ob začetku in nekje proti koncu šolskega leta (N7). Če pa je potrebno, pa se srečujemo pogostejše, tudi vsak mesec in pol, dva meseca (N8). Kljub temu pa, da se srečamo dvakrat letno, skozi celo leto sodelujemo tako z matično, kot z rejniško družino (N9).

Kakšna je vaša vloga v IPS?

Da pozdravim prisotne, povem kakšen je namen srečanja (N10), vodim IPS (N11), poskrbim, da vsi prisotni pridejo do besede, da ne glede na to kar se pogovarjamo slišim in otroka, rejnika in starše (N12). Kako vsak od njih vidi situacijo. Skrbim za to, da uspejo vsi povedati kaj želijo, kaj je smiselno izpostaviti, dileme o katerih se želijo pogovoriti (N13). In pa vabim jih, sklicujem IPS srečanja (N14).

Kako poteka sodelovanje z vsemi udeleženi v IPS?

Naš center ima posebej zaposleno socialno delavko, ki dela z matičnimi družinami. S sodelavko se potem me na rejništvu povezujemo in spremljamo, kako poteka življenje v obeh družinah. Nam se zdi to, da ima matična družina svojo socialno delavko izredno pomembno, saj imajo svojo osebo, na katero se lahko obračajo in tudi nimajo občutka pristranskosti s strani socialne delavke, ki sodeluje tako z njimi, kot tudi z rejniško družino. Prav tako socialna delavka za matično družino ne vodi postopkov na sodišču. Potem z njo skupaj delamo timsko (N15). V našem timu je tudi psihologinja, ki jo potem vključujemo po potrebi (N16). Gremo pa tudi na teren (N17), opravljamo individualne pogovore z otrokom (N18).

Kako posamezne udeležene v IPS vključujete v proces odločanja?

Mi se zelo trudimo, da gledamo in na otroka in na rejnike in na starše (N19). V največji meri na otroka. Da ima otrok izkušnjo sodelovanja z vsemi (N20). V IPS so vedno vabljeni in matična in rejniška družina, ter otrok, če je zanje primerno (N21). V primerih, ko veljajo prepovedi približevanja ali pa otroci zavračajo

starše, potem razdelimo srečanja IPS, da starše vključimo posebej, ne istočasno z otrokom. Se pravi izvedemo dva srečanja, na enem je prisoten otrok, na drugem starš (N22). Ali pa če starša ne želita prihajati skupaj, za vsakega starša posebej skličemo skupino (N23). Kadar pa ocenjujemo, da za otroka ni najbolje, da je na srečanju, to je najbolj pogosto, če se med matičnimi in rejniškimi starši pojavijo konflikti, takrat otroka ne vabimo na IPS, da mi razrešimo situacijo, ter otrok ne dobi občutka, da si matična in rejniška družina med seboj nista naklonjeni (N24). Včasih vabimo koga iz šole na srečanja IPS, zdravstvene delavce, imeli smo že tudi nogometnega trenerja, pač odvisno od primera otroka in njegovih potreb (N25).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri vodenju IPS?

Ko sem začela delati na tem področju mi je bila, jaz ji rečem »sezona IPSov«, zelo stresna. Ker so srečanja po navadi v enem obdobju strnjena. In mi je bil velik izziv. Eno se je pogovarjati ena na ena, na srečanjih IPS pa je drugače (N26). So različne zgodbe. Rejnik bo drugače videl situacijo, kot biološki starš (N27). Na srečanju nas je vsaj 6, ali celo več, zato mi je vedno izziv kako srečanje IPS peljati, da držim neko rdečo nit pogovora, da ne zaidemo iz tem, zaradi katerih smo se zbrali (N28). In da res upoštevamo in slišimo vsakega člana. In kako ustvariti dogovore, da bodo spremenljivi za vse (N29). Ker včasih je treba dogovore sprejeti tudi takšne, da so v nasprotju z željo otroka. Če si otrok želi ves čas bivati v matični družini, ta pa še tega ni sposobna, kako to razložiti otroku, da bo razumel, da te možnosti ni in da se ne bo počutil spregledanega v svojih željah (N30).

Na kakšen način jih rešujete?

S pogovorom (N31), sodelovanjem in grajenjem odnosa (N32). V rejništvu najprej rabiš odnos z vsemi udeleženi, potem šele lahko sklepaš dogovore in sodeluješ z vsemi (N33). Da jih znamo spodbuditi, še posebej pri matičnih družinah, da zmorejo povedati svoje mnenje in vidik (N34). S spoštovanjem vsakega (N35).

Kako dogovori, doseženi znotraj IPS pomagajo udeleženi v IPS?

Načeloma vedno delamo v največjo korist otroka (N36). Dogovori so fajn, ker se jih napiše, potem pa imamo nekaj konkretnega, česar se lahko vsi držimo (N37). Sklenemo jih skupaj, vsi sodelujemo pri dogovorih, ter se jih vsi držimo (N38). Na naslednjem srečanju, pa se potem pogovarjamo kako so bili realizirani, če je potrebno kaj spremeniti ali skleniti nove (N39). Že za samo evalvacijo je fajn, da so dogovori konkretni in časovno določeni (N40).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Vse kar je takrat aktualno za otroka (N41). Od poteka stikov (N42), šole (N43), življenja v rejniški družini (N44), kje bodo otroci med počitnicami (N45). Če se pojavijo kakšne težave, kako jih bomo razrešili (N46). Pač od primera do primera odvisno.

Kako ste sprejemali dogovore?

Vsi skupaj na srečanjih IPS, vsak ima možnost da pove svoje mnenje in potem to, kar se dogovorimo zapišemo (N47). Delamo na tem, da so čim bolj konkretni, da vsak ve točno, kaj je njegova naloga (N48). Dogovorimo se tudi do kdaj bodo opravljeni in potem to sproti preverjamo (N49).

Ali je bilo kaj drugače tudi v sodelovanju z matično družino, rejniško družino in otrokom v rejništvu?

Če matična in rejniška družina zmoreta vzpostaviti sodelovalen odnos, potem stvar zelo dobro funkcionira (N50). To vpliva tudi na otroka in v teh primerih se dogovori izvajajo tako, kot smo določili na IPS (N51). Če pa tega sodelovanja ni, moramo pa veliko delati na tem, kako ga vzpostaviti, to je osnova vsakega sodelovanja v rejništvu (N52).

Na katera strokovna znanja in veščine se lahko oprete pri vodenju IPS? Katera bi še potrebovali?

Vzpostavljanje delovnega odnosa. To je najbolj pomembno (N53). Aktivno poslušanje vseh udeležениh, če nisi aktivno prisoten na srečanjih IPS se lahko hitro izgubiš (N54). Sprotno preverjanje razumevanja (N55). Vsi koncepti socialnega dela. Se mi zdi da je rejništvo res ena osnova, kjer lahko uporabiš vse te koncepte in je tudi zelo dobro in koristno zate, če jih uporabljaš pri delu (N56). Opolnomočenje vseh sodelujočih v procesu. Opolnomočenje otroka, da zmore to dvojno življenje, da se zaveda, da ni njegova krivda, da je mogel iz družine. Opolnomočenje matične družine, da sodeluje, da eventualno otrok pride nazaj v družino, če pa to ni mogoče, pa da vseeno ostane v njegovem življenju na otroku koristen način. Opolnomočenje rejnikov, ki se soočajo s sto in eno situacijo, ki jih spravlja v stisko, da zdržijo (N57).

Znanj nimaš nikoli dovolj. Na našem CSD so zelo naklonjeni omogočanju izobraževanja zaposlenih. Kar najbolj izstopa, mislim, da bi moral imeti vsak socialni delavec na področju rejništva veliko znanja o travmah (N58).

Kako spremljate napredek sodelovanja in upoštevanja dogovorov sprejetih znotraj IPS?

Sprotno. Določimo časovni rok in potem sproti preverjamo, kako se dogovori izvajajo, tudi pred naslednjim srečanjem IPS smo v kontaktu z vsemi (N59). Če pa ni nekih posebnosti, pa potem na naslednjem srečanju IPS preverimo kako je bilo v vmesnem času, če so bile kakšne posebnosti in dorečemo stvari za vnaprej (N60).

Kaj ste pri vodenju IPS pogrešali?

Da bi bilo povsod dobro sodelovanje med matično in rejniško družino. Tam kjer zmorejo sodelovati, tam je super, otroci se sprostijo in stvar funkcionira. Da bi bilo povsod tako bi bilo idealno (N61).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

IPS je res dobra stvar rejništva, če se zorganizira tako kot se mora, potem da veliko vsem v procesu sodelovanja (N62).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

Trenutno so največji izzivi sodelovanje s sodišči. Prej smo se na srečanjih dogovorili kako bodo npr. stiki potekali, potem pa sodišče odloči čisto drugače, kot smo se dogovorili. Potem pa je potrebno znova in znova usklajevati in sprejemati dogovore znotraj IPS, ki ne bi bili potrebni in bi se lahko posvečali drugim stvarem (N63).

Intervju O

Kako izvajanje in delo IPS poteka na vašem CSD?

To je v sklopu spremljanja rejništva. Po zakonu je najmanj enkrat letno, po potrebi večkrat (O1). Ko gre otrok v rejniško družino, sploh na začetku, je potrebno ta srečanja imeti večkrat (O2). Pošljem vabilo, dogovorim se z rejnico, kdaj jim odgovarja termin (O3). Starši pa so tudi vedno vabljeni (O4). Kar nekaj je takih stabilnih rejništev, kjer se srečamo res enkrat letno, saj ni potrebno veliko urejati (O5). Imamo pa tudi na tri, štiri mesce srečanja, ker se dogajajo stvari, o katerih se moramo dogovarjat in pogovarjat (O6). Srečanja trajajo eno, dve, včasih tudi dve uri in pol, odvisno od tega kako in kdo sodeluje (O7).

Kakšna je vaša vloga v IPS?

Jaz spremljam rejniške družine in otroke. Se z njimi dogovarjam, sodelujem, sem jim na razpolago, v podporo (O8). Otrokom sem v podporo, vidim jih, morem jih poznati, njihovo življenje v rejniški družini, njihove interese, želje (O9). Vodim, usmerjam in poskušam doseči sodelovanje med vsemi (O10).

Kako poteka sodelovanje z vsemi udeleženi v IPS?

Rejniška družina je vedno udeležena, če ne spada pot krajevno pristojnost našega centra, potem z njimi pride še socialna delavka z njihovega CSD (O11). Pri otroku je odvisno od njegove starosti, če se srečanj udeležuje, jaz jih, vsaj mladostnike, poskušam čim bolj motivirati, da pridejo zraven (O12). Sem v podporo, jih usmerjam (O13). Aktivno sodelujem z vsemi, da delamo za otrokovo dobro vsi skupaj (O14). Z rejniškimi družinami sem tako redno v kontaktu, telefonskem in z obiski da vem, kaj se dogaja, kako je z otrokom (O15). Staršem, ne vsem, ni odvzeta starševska skrb, tako da imajo pravico in dolžnost skrbeti za otroka, je pa od njih odvisno, koliko želijo sodelovati. Ne moremo jih v nič prisiliti (O16). Z njimi poglavitno dela sodelavka, ki jih vzpodbuja pri doseganju sprememb, mi pa, tudi v sodelovanju z njo, sodelujemo v okviru spremljanja rejništva (O17).

Kako posamezne udeležene v IPS vključujete v proces odločanja?

Ko se karkoli dogaja povabimo vse, ki so vpleteni v obravnavo otroka. Tudi razne zdravstvene delavce ali učitelje (O18). Tam kjer matična družina sprejema situacijo, želi sodelovati in dela premike, tam se lahko

veliko dogovarjamo in pogovarjamo (O19). Kjer pa ni sprejemanja rejništva, kjer je iskanje krivcev nekje drugje, tam pa hitro zaključimo (O20).

S kakšnimi izzivi se srečujete pri vodenju IPS?

Da starši ne sodelujejo. Zapustijo srečanje ali ne želijo podpisati kakšnih dokumentov za otroka. Ne zmorejo sprejeti, da gredo otroci na počitnice z rejniško družino, še posebej ne v tujino. Ali pa želijo na IPS ukazovati kdo naj kaj dela, si vzamejo pozicijo nadrejenega (O21).

Na kakšen način jih rešujete?

Z ohranjanjem odnosa (O22). Dam prostor, da se razburjenja pomirijo, si vzamemo 5 minut za sprehod, se nadihamo (O23). Jaz vedno povem, da bom odkrita in direktna. Ne žaljiva, ampak odprta, sočutna, spoštljiva (O24). Ne zavijam stvari v vato, povem tako kot je. Da res naslovimo vse, kar se kuha. Ne želim, da se kaj prikriva ali da je strah, da se česa ne sme nasloviti (O25). Meje pa morajo biti (O26).

Kako dogovori, doseženi znotraj IPS pomagajo udeležencem v IPS?

Predvsem se sestavljajo v korist otroka, kakšne so njegove potrebe in želje (O27). Če se otrok počuti sprejetega v obeh družinah, ve, da je sodelovanje med njima dobro, potem so veliki napredki v njegovem razvoju. Če pa tega sodelovanja ni, pa ni napredka (O28).

Kaj ste se na srečanjih IPS dogovarjali?

Vpis v šolo, vrtec ali prešolanje. Šolsko poročilo (O29). Razni zdravstveni pregledi, kaj se je obravnavalo, kaj se je zgodilo (O30). Razna doživljanja otrok, dodatna pomoč, ki jo imajo – psiholog, psihoterapevt (O31). Stiki (O32). Preživetje (O33). Počitnice in aktivnosti (O34). Kako je v rejniški družini (O35). Vse kar se tiče otroka in kar otrok potrebuje (O36). Smo imeli že tudi spremembo osebnega imena (O37). Ker namen IPS je da uredimo stvari, ki so pomembne in relevantne za otroka (O38). V okviru IPS dopolnjujemo in spreminjamo otrokov individualni načrt, kaj se je naredilo, kaj bi se še moralo (O39).

Kako ste sprejemali dogovore?

Zapisnik sestavimo, če se vsi strinjamo to zapišemo, zapišemo kdo bo kaj naredil, do kdaj (O40). Vse kar sestavljamo, je znotraj sklepa sodišča. Če pa se karkoli uradno spreminja, je pa potrebno dati predlog za spremembo na sodišče (O41).

Ali je bilo kaj drugače tudi v sodelovanju z matično družino, rejniško družino in otrokom v rejništvu?

Odvisno od posameznika, predvsem matične družine. Če so pripravljeni kaj spreminjati, se lahko marsikaj izboljša, če pa niso pa nekih večjih sprememb ne dosežemo. Pri enih družinah je ogromno napredka. Če je dobra komunikacija, spoštljiva, potem je vse možno. Otroci so lojalni staršem, pa tudi čuti se povezan z

rejniško družino. Zato je potrebno, da je odnos med obema sodelovalen. Če pa ni napredkov pri starših, če rejništva ne sprejmejo, pa tudi napredka ni (O42).

Na katera strokovna znanja in veščine se lahko oprete pri vodenju IPS? Katera bi še potrebovali?

Delovni odnos (O43). Odkritost, da nobenega ne obsojam (O44). Krepitev moči, iskanje, kaj zdaj zmorejo (O45). Da je to varen prostor, v katerem so vsi pomembni (O46). Da sem na strani otroka in skrbim, da je za otroka poskrbljeno (O47). Poznavanje vseh udeležениh, da veš kje imajo mejo, da, če kakšna stvar ni pomembna, ne razburjaš dodatno udeležениh (O48). Kako so pomembne korenine za otroka (O49). Ogromno mi daje tudi supervizija, delo na sebi, do kje sem jaz odgovorna, za kaj pa so odgovorni drugi (O50).

Želim si več znanja mediacije, da bi znala voditi pogovor, ki je poln konfliktov, v pozitivno smer (O51). Pa znanje o travmi (O52).

Kako spremljate napredek sodelovanja in upoštevanja dogovorov sprejetih znotraj IPS?

Določimo časovnico dogovorov, ko tisti čas mine, potem preverimo, kako je z dogovorom (O53). Pa na naslednjem IPS se dogovori pogledajo, se vidi kaj se je naredilo, kaj pa še moramo in se dogovorimo kako bomo (O54). Ter skozi poročila, ki jih moramo oddati sodiščem (O55).

Kaj ste pri vodenju IPS pogrešali?

IPS so nujni za rejništvo. Zahtevajo veliko časa, ki ga ni dovolj. Da bi jih bilo več, saj bi se bolj vzpostavil odnos med vsemi, lažje bi sodelovali (O56). Več bi nas moglo biti, strokovnih delavcev, ki delamo na tem področju, da bi lahko bilo to sodelovanje res bogato (O57).

Kaj vam v delovanju IPS ni bilo všeč?

Deluje kot birokracija, smo omejeni z njo (O58). Imamo samo en dan v tednu, ko lahko skličeš IPS popoldan, kar ne odgovarja vedno ne rejniški družini, ne matični, saj imajo vsi svoje obveznosti (O59).

Kaj menite, da bi bilo, glede na vaše izkušnje sodelovanja v IPS, potrebno spremeniti ali izboljšati v delovanju IPS, da bi bolje služila potrebam in interesom vseh vključenih?

Bi morali socialni delavci dati psihoterapijo skozi, da bi bolje spoznali sebe, svoje šibke točke, svoje meje. Ne moreš samo s strokovnim izpitom in ZUP delati strokovno. Da vidiš samo človeka kot človeka, ne pa kaj je naredil (O60).

10.3 Odprto kodiranje

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>Meni so bili kar vredni. Nisem imela kakih slabih izkušenj.</i>	Dobre izkušnje s sodelovanjem	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
A2	<i>včasih je bila kakšna bolj vroča debata.</i>	Občasna vroča debata	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
A3	<i>Ampak na splošno sem bila zadovoljna.</i>	Dobre izkušnje s sodelovanjem	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
A4	<i>Če je bilo kaj narobe, kakšni prepiri, je socialna delavka posredovala in je preusmerila, da so se stvari malo pomirile.</i>	Posredovanje socialne delavke ob prepirih	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
A5	<i>To, da je držalo, kar smo se tam dogovorili.</i>	Držanje dogovorov	Dobre izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
A6	<i>Zdaj v mojem zadnjem primeru, ko so bile težave pri sodelovanju z mamo in otrokom, med njima se je vzpostavil napet odnos, smo se potem dogovorili, da se srečujemo ločeno nekaj časa, dokler se situacija ni umirila. To je potem pomagalo in nam in otroku in mami, da smo se tisto obdobje uspešno dali skos.</i>	Ločeno srečevanje z otrokom in matično družino zaradi napetega odnosa	Dobre izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
A7	<i>Prav je, da se srečujemo, da lahko otrok tam, če ima kakšne probleme ali želje to tam pred vsemi pove in dogovori kako naprej.</i>	Možnost, da otrok pred vsemi izrazi mnenje in želje	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
A8	<i>da se tam otrok in starš srečata in dogovorita in se potem teh stvari bolj držita, kar je dogovorjeno na IPS.</i>	Sprejemanje in držanje dogovorov med otrokom in matično družino	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
A9	<i>Da se staršem prizna, da tudi, če je otrok v rejništvu, so oni zanj še pomembni, da niso odrinjeni.</i>	Priznanje vloge in pomena matične družine	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
A10	<i>Tudi za otroka je koristno, da lažje sprejme realno sliko staršev, kako se včasih njihove zgodbe in pričevanja razlikujejo znotraj IPS-a, kot takrat, kadar so otroci na obisku pri njih. Da vidi tista dva obraza..</i>	Sprejemanje realne slike matične družine	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
A11	<i>Zaenkrat nisem imela težav z njimi.</i>	Brez težav s sodelovanjem	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja

A12	<i>Socialna delavka mi je na voljo, mi stoji ob strani.</i>	Podpora socialne delavke	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
A13	<i>Občasno se pojavijo kakšna nesoglasja, še posebej s starši, ampak smo vse razrešili.</i>	Občasna nesoglasja z matično družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
A14	<i>Dajo mi besedo in povem svoj pogled.</i>	Možnost izražanja lastnega mnenja	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
A15	<i>Lahko povem kaj me teži.</i>	Možnost pogovora o stiskah	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
A16	<i>Nikoli nič ne skrivam, povem kako je realno pri nas, kako so otroci, kaj počnemo in kaj potrebujemo, da bomo lažje naprej.</i>	Poročanje o stanju znotraj družine	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
A17	<i>V glavnem so vedno poslušali in upoštevali to, kar sem povedala, kakšne želje sem izrazila glede sebe ali otroka.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
A18	<i>Nekaj sem predlagala ali pa izpostavila, kar se mi ni zdelo prav. Potem pa smo se skupaj dogovarjali, kako bi naprej.</i>	Iskanje skupnih rešitev	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
A19	<i>Če je bilo, na primer, kaj povezano s šolo, se je potem povabilo učitelje, ali pa ravnatelja.</i>	Povabilo zunanjih oseb	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
A20	<i>Tudi, kadar so mi starši ali pa otroci kaj očitali, da narobe delam, sem lahko pojasnila svoje stališče, svoje razloge za to dejanje.</i>	Možnost pojasnila svojega stališča	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
A21	<i>Potem se je pa problem, ko smo se o njem pogovorili, ponavadi dobro razrešil.</i>	Razreševanje težav skozi pogovor	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
A22	<i>Glede stikov.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A23	<i>Težav, ki so jih povedali otroci.</i>	Težave otrok	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A24	<i>Težav, ki so jih izpostavili starši.</i>	Težave matične družine	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A25	<i>Tudi o hišnih pravilih in kakšna so pravila pri nas.</i>	Pravila znotraj rejniške družine	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

A26	<i>Reševali smo vse, kar se je nabralo.</i>	Reševanje sprotnih zadev	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A27	<i>Kaj se dogaja, ko so pri starših na obisku, da ko je otrok tam ne smejo uživati alkohola ipd.</i>	Dogajanje na stikih	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A28	<i>V mojih primerih je tisto, kar smo se dogovorili na IPS držalo in smo vsi upoštevali.</i>	Upoštevanje dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A29	<i>Naslednjič smo pa potem spet pogledali, kakšen je bil dogovor in kako smo se ga držali, kaj bi spremenili, kaj je bilo prav.</i>	Preverjanje upoštevanja dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A30	<i>En čas je pomagalo, smo se držali, potem pa je prišel nov problem in smo tistega razreševali.</i>	Držanje dogovorov do naslednje težave	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A31	<i>Z otrokom ni bilo glede tega problemov.</i>	Otrok se drži dogovora	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A32	<i>Bolj so bili starši, ki se niso držali dogovora. Na primer ure obiska. Ali pa, da je dogovor, da pridejo, potem jih pa ni.</i>	Matična družina se ne drži dogovora	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A33	<i>Lažje je bilo doseči, da so se otroci držali dogovorjenega, kot pa starši.</i>	Lažje doseči sodelovanje otroka kot njegovih staršev	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
A34	<i>Otrok je bil jezen na starša, da na srečanju ni prav odreagiral.</i>	Jeza otroka nad nepravimi reakcijami straša	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
A35	<i>Se je težko sprijaznil, da je prišel v rejništvo.</i>	Otrok težko sprejme rejništvo	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
A36	<i>Na sestankih je vedno pričakoval, da ga bodo odpeljali domov, potem pa je bil jezen, ker niso mogli razrešiti svojih težav, da bi se lahko vrnil</i>	Želja po vrtnitvi domov in jeza, ker to ni bilo mogoče	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi

A37	<i>Iskrena sem bila z njimi, vedno sem povedala, kako bo izgledalo srečanje, kaj se bomo pogovarjali in da ne bo možno iti domov.</i>	Odkritost do otroka kaj se bo na srečanju dogajalo	Reševanje izzivov	Izzivi
A38	<i>Potem, ko pa otroci to sprejmejo, je pa lažje. Tudi starejši kot so, vidijo, zakaj je boljše za njega da ne živi doma, radi gredo na obisk, še rajši pa se vrnejo domov.</i>	Uvid otroka v težave matične družine	Reševanje izzivov	Izzivi
A39	<i>V mojih primerih sem se do zdaj vedno počutila podprto, je šlo vse skupaj gladko skozi.</i>	Občutek podpore	Negativne izkušnje	Izboljšave
A40	<i>Mislim, da ni bilo nič takega.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
A41	<i>Bolj bi mogli poslušati rejnice.</i>	Več poslušanja rejnic	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
A42	<i>Zdaj je trend, da se posluša starše, še posebej, če imajo ti odvetnika.</i>	Pretirano poslušanje staršev in prisotnost odvetnikov	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
A43	<i>Bolj bi se moglo poslušati otroka.</i>	Več poslušanja otroka	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
A44	<i>Starša pa, če se drži tega, kar mu je naročeno, če pa ne pa ne sme imeti glavne besede.</i>	Upoštevanje besede staršev, če se ti držijo dogovorov	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
A45	<i>Rejnice moramo vedno na vsako skupino, če pa starša ni, pa ni nobenega ukrepa, na naslednjem srečanju pa postavljajo svoje pogoje. To bi bilo potrebno drugače urediti.</i>	Prisotnost rejnic je obvezna, prisotnost staršev pa ni	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
A46	<i>Pri sodiščih rejnice nismo podprte. Vedno manj se da na našo besedo</i>	Več podpore na sodiščih	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
A47	<i>Pa zelo je koristno, če pridejo še drugi, na primer učitelji iz šole, še posebej kadar so težave povezane s šolo.</i>	Vključitev zunanjih oseb	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
B1	<i>Jaz imam dobre izkušnje.</i>	Dobre izkušnje s sodelovanjem	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
B2	<i>Vedno smo se na koncu nekako uspeli dogovoriti v korist otroka.</i>	Dogovor v korist otroka	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
B3	<i>Da bi kakšna posebej izstopala ne. Vse kar smo se pogovarjali in dogovarjali na skupini je bilo v</i>	Vso delo na IPS je v pomoč otroku	Dobre Izkušnje s	Proces sodelovanja

	<i>pomoč tistemu otroku, kateremu je bila skupina namenjena.</i>		sodelovanjem na IPS	
B4	<i>Da se najboljše dogovori za njegovo situacijo.</i>	Najboljše rešitve za situacijo otroka	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
B5	<i>Da se določijo stiki.</i>	Določanje stikov	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
B6	<i>Da dobi vpogled v to, kar se bo skozi proces dogajalo.</i>	Vpogled v proces rejništva	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
B7	<i>Odvisno od tega kakšni so starši in koliko sodelujejo, koliko je njim do koristi otroka.</i>	Odvisno od sodelovanja staršev	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
B8	<i>Imaš različne starše, eni gledajo samo na svoje potrebe, ne pa tudi na otrokove.</i>	Starši postavljajo svoje potrebe pred potrebe otroka	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
B9	<i>S socialnimi delavkami pa imam dobre izkušnje, opažam, da z njimi delamo za isti cilj.</i>	Socialna delavka in rejnica delata za isti cilj	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
B10	<i>Nimam slabih izkušenj pri sodelovanju s socialnimi delavkami.</i>	Dobre izkušnje s sodelovanjem s socialnimi delavkami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
B11	<i>Da povem kako se otrok počuti, kako se razvija, kaj mu je vredno, kaj mu ni.</i>	Poročanje o razvoju in počutju otroka	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
B12	<i>Da si tam za njega in ga podpreš pri njegovih odločitvah. Ne pri vseh odločitvah, ker otrok vsega še ne zna sam presoditi v svojo korist, ampak pri tistih, ki so zanj pomembne in mu bodo pomagale.</i>	Podpora otroka pri odločitvah, ki so mu v korist	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
B13	<i>Se počutim slišano in razumljeno.</i>	Občutek slišanosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
B14	<i>Če je kakšna težava pri sodelovanju s starši, ali pa da imajo otroci kakšen problem se pogovorimo, pa dobim podporo kako naprej.</i>	Pogovor in podpora pri težavah	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
B15	<i>Ali pa kakšne nove ideje, kaj lahko naredimo, da se bo izboljšalo.</i>	Nove ideje za boljše delo	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
B16	<i>Kako bodo potekali stiki.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in

				delo udeležениh
B17	<i>Kako je s šolskim delom.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B18	<i>Kako je z domačimi stvarmi.</i>	Pravila znotraj rejniške družine	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B19	<i>Kaj je dobro, kaj je treba spremeniti pri našem delu.</i>	Kaj je dobro in kaj je potrebno spremeniti	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B20	<i>Vsak pove svoje predloge in mnenje.</i>	Predlogi in mnenja vsakega	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B21	<i>Potem pa tisto kar se dogovorimo zapišemo in potem to do naslednjega srečanja skušamo upoštevati.</i>	Zapis dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B22	<i>Odkvisno od primera, ampak većinoma pomaga.</i>	Sklenitev dogovorov pomaga pri sodelovanju	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B23	<i>Posebej vidim, da pomaga pri starših, po navadi se starši teh dogovor kar držijo. Odkvisno od staršev, ti, s katerimi jaz trenutno sodelujem se držijo dogovorov in nimamo nekih večjih težav.</i>	Matične družine se v večini primerov držijo dogovorov	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
B24	<i>Zaenkrat se ne srečujem s kakšnimi izzivi.</i>	Brez srečevanja z izzivi	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
B25	<i>Zaenkrat nič.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
B26	<i>Zaenkrat potekajo dobro.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
B27	<i>Trenutno ne bi spreminjala ničesar.</i>	Brez predlogov za spremembe	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
C1	<i>Do sedaj so bile izkušnje vedno v redu.</i>	Dobre izkušnje s sodelovanjem	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja

C2	<i>Ni bilo nekih težav, problemov.</i>	Brez težav in problemov	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
C3	<i>Večkrat pride prav, še posebej v najstniških letih.</i>	Posebno pomembna v najstniških letih	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
C4	<i>Da otrok vidi, da mu skušajo pomagati tudi na centru, da se gre zanj.</i>	Izkušnja otroka, da mu CSD želi pomagati	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
C5	<i>Da dobi izkušnjo da se ga sliši, upošteva.</i>	Otrok je slišan, upoštevan	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
C6	<i>Da lahko in individualno s socialno delavko in na skupini pove to kar ga muči, teži. Ko dobi ta občutek se stvari močno izboljšajo.</i>	Otrok lahko pove kar ga muči in teži	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
C7	<i>Da lahko sam izrazi svoje želje, kar ga muči, pred staršema in socialnimi delavkami.</i>	Otrok lahko izrazi svoje želje in težave pred starši in socialnimi delavkami	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
C8	<i>Če pove na IPS jih starši tudi bolj upoštevajo, kot če jim pove samo na stikih.</i>	Matična družina bolj upošteva kar otrok pove na IPS	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
C9	<i>Z socialnimi delavkami ni težav.</i>	Dobre izkušnje s sodelovanjem s socialnimi delavkami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
C10	<i>So pa težave, največkrat s starši.</i>	Težave pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
C11	<i>Pomoč otroku, da zbere pogum in pove, kar si želi.</i>	Pomoč otroku pri izražanju želja	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
C12	<i>Ali pa da si njegov glas, če otrok ne upa ali ne zmore sam povedati.</i>	Glas otroka, ki ne zna/zmore govoriti o svojih željah	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
C13	<i>Da ga podpreš pri njegovih realnih odločitvah</i>	Podpora otroka pri odločitvah, ki so mu v korist	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
C14	<i>Da vidi, da ti ni vseeno zanj.</i>	Pokazati otroku, da ti zanj ni vseeno	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja

C15	<i>S strani strokovnih delavcev vsekakor, so odprti za moje mnenje in predloge.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
C16	<i>S strani staršev pa velikokrat ne.</i>	Neslišnost s strani staršev	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
C17	<i>Včasih že to pomaga, da se pogovoriš, pojasniš težavo in dobiš nasvet ali podporo kako delati v nekem primeru.</i>	Pogovor in podpora pri težavah	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
C18	<i>Glede šole in šolskih stvari.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C19	<i>Zdravstvenih težav.</i>	Zdravstvene težave	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C20	<i>Napredovanje otroka.</i>	Napredovanje otroka	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C21	<i>Kako bodo potekali stiki v nadaljevanju.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C22	<i>Kje bo otrok med počitnicami.</i>	Počitnice	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C23	<i>Vse kar je takrat aktualno.</i>	Reševanje sprotnih zadev	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C24	<i>Na vsakem IPS se naredi zapisnik, zapišejo se stvari, predlogi. Na koncu se podpišemo, če se s predlogi strinjamo in teh stvari se moraš potem držati.</i>	Zapis dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C25	<i>Fajn je, da se neke meje in dogovori vnaprej določeni.</i>	Vnaprej določene meje in dogovori	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
C26	<i>Še posebej pri starših, ki se teh dogovorov nočejo držati imaš vsaj neko oporo, da je bilo to takrat dorečeno in ne odstopaš od teh dogovorov.</i>	Dogovori kot opora pri sodelovanju z matično družino	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

C27	<i>Včasih pridejo kakšni izbruhi, obtožbe s strani staršev.</i>	Izbruhi in obtožbe s strani matične družine	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
C28	<i>Večinsko pa delamo v korist otroka.</i>	Delo v korist otroka	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
C29	<i>Običajno strokovni delavec ob takšnih izbruhih posreduje in se pogovori s starši, jim pojasni določene stvari.</i>	Posredovanje socialne delavke	Reševanje izzivov	Izzivi
C30	<i>Starši včasih pričakujejo ali zahtevajo od otroka preveč.</i>	Prevelika pričakovanja matične družine do otroka	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
C31	<i>Potem jim je treba razložiti na miren, pravilen način, da tudi oni razumejo, zakaj neka stvar pač ne funkcionira.</i>	Dodatna razlaga matični družini	Reševanje izzivov	Izzivi
C32	<i>Niti nisem kaj pogrešala.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
C33	<i>Najbolj me zmoti, da se starša ne udeležita srečanj.</i>	Matične družine se ne udeležujejo srečanj IPS	Negativne izkušnje	Izboljšave
C34	<i>Da bi se starša udeleževala skupin, da bi se jima ponudila dodatna pomoč.</i>	Udeleževanje srečanj in dodatna pomoč matični družini	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
C35	<i>Včasih ne vidita jasne slike in pride do nesoglasij.</i>	Nesoglasja, ker matična družina ne vidi jasne slike	Negativne izkušnje	Izboljšave
D1	<i>Do sedaj je bilo sodelovanje korektno.</i>	Korektno sodelovanje	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
D2	<i>Ponavadi se pred samim srečanjem slišimo ali vidimo s socialno delavko. Če otrok ne želi na IPS se pred samim srečanjem z njim pogovori, potem se pa to, kar takrat pove upošteva na IPS.</i>	Če si otrok ne želi na IPS, se socialna delavka predhodno z njim pogovori	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
D3	<i>Da se glede stikov uredi in dogovori tam, da potem starši vidijo, da se stikov ne da urejat kar po svoje, ampak se je treba držati urnika, ki se naredi na IPS.</i>	Urejanje stikov, ki se jih je potrebno držati	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
D4	<i>Da staršu pove svoje želje, da je slišan s strani starša in da se staršu pokaže, da ima otrok pravico do</i>	Otrok pove svoje želje in	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja

	<i>svojega menja in da se njegove želje upoštevajo. Še posebej je bilo to pri nas v primeru, ko je starš omejeval stike otroka z drugimi sorodniki, otrok pa je imel željo po stikih z njimi.</i>	je upoštevan s strani starša		
D5	<i>Da se otroka sliši, sliši njegove želje in interese.</i>	Otrokove želje in interesi so slišani	Vloga in pomen IPS	Proces sodelovanja
D6	<i>Jaz večjih težav nisem imela.</i>	Brez težav s sodelovanjem	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
D7	<i>Če socialne delavke znajo voditi IPS tudi starši dobijo v vednost, da imajo meje in dolžnosti, da morajo sodelovati in se dogovorov držati.</i>	Na dobro vodenem IPS starši dobijo v vednost svoje meje in dolžnosti	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
D8	<i>Ti dogovori, ki jih tam sprejmemo se zapišejo in potem imamo tudi mi rejniki podlago, da vemo in lahko zagovarjamo, da se jih je treba držati.</i>	Dogovori kot opora pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
D9	<i>Podpora otroku, da vidi, da ti ni vseeno zanj.</i>	Podpora otroka pri odločitvah, ki so mu v korist	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
D10	<i>Da poveš, kar ti on pove in podpreš njegovo mnenje.</i>	Rejnica je glas otroka	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
D11	<i>Da se skupaj pogovarjamo o vseh zdravstvenih težavah in o šoli. Da se starše seznani z vsem, kar se dogaja v življenju otroka.</i>	Seznanitev matične družine z vsem, kar se dogaja v življenju otroka	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
D12	<i>Odvisno od otroka in staršev.</i>	Razumevanje je odvisno od otroka in staršev	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
D13	<i>Nekateri poslušajo in skušajo razumeti, pomagati.</i>	Pomoč matične družine	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
D14	<i>Spet drugi pa ne, so ujeti v svojem svetu.</i>	Matična družina ujeta v svojem svetu	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
D15	<i>Kar se pa socialnih delavk tiče pa mi vedno prisluhnejo in upoštevajo, kar povem. Z njimi se slišimo večkrat tudi izven IPS.</i>	Občutek slišanosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja

D16	<i>Da se pogovoriš in dobiš nazaj »feedback« ali je dobro kar počneš, kaj bi bilo treba spremeniti.</i>	Povratna informacija o svojem delu	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
D17	<i>Kaj lahko skupaj spremenimo na boljše. Da je sodelovanje skupno, da skupaj delamo v smer, ki je za otroka najboljša.</i>	Skupno delovanje v, za otroka najboljšo, smer	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
D18	<i>Glede stikov s starši in drugimi sorodniki, kako bodo potekali, kdaj in kje.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D19	<i>Glede šolskih stvari.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D20	<i>Zdravstvenih težav.</i>	Zdravstvene težave	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D21	<i>Kako bomo uskladili kakšne naše dopuste in počitnice otroka.</i>	Počitnice	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D22	<i>Če se je na stikih dogajalo kar, kar ni bilo dobro.</i>	Dogajanje na stikih	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D23	<i>Karkoli otrok pove, ga muči.</i>	Težave otrok	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D24	<i>Sklepi, ki smo se jih dogovorili se zapišejo po alinejah.</i>	Zapis dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D25	<i>Pri drugem srečanju IPS pa se potem to prebere in se pogovorimo, kaj smo v tem vmesnem času uresničili, kaj še moremo, kaj je bilo uspešno, kaj ne.</i>	Refleksija prejšnjih dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D26	<i>Da se vidi, da sodelujemo skupaj.</i>	Skupno sodelovanje vseh udeleženi	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D27	<i>Še posebej nam ti dogovori pridejo prav v šoli, da lahko dokažemo da ima otrok posebne potrebe.</i>	Dokazilo o posebnih potrebah otroka	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

D28	<i>Da lahko skličemo sestanek tudi z zdravnico, socialnimi delavkami, učitelji, da tudi ti vidijo, kakšne je situacija otroka in da ima tak otrok še posebej potrebo da je slišan in upoštevan.</i>	Opora za sestanke z drugimi službami	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
D29	<i>Včasih pride do kakšnega spora med staršema.</i>	Spor med staršema	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
D30	<i>Ko jima je naložena kakšna naloga, se potem spreta in obtožujeta drug drugega in prelagata odgovornost.</i>	Prelaganje odgovornosti matične družine	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
D31	<i>Socialna delavka posreduje, se opremo potem da dogovor in se zapiše točno kako in kaj. Da potem vesta, da se morata teh stvari držati.</i>	Posredovanje socialne delavke	Reševanje izzivov	Izzivi
D32	<i>Da je zraven prisoten učitelj od otroka. Včasih pridobijo poročilo iz šole, spet vedno pa ne. Še posebej za starše je fajn, da s prve roke dobijo od učiteljev poročilo kako je z otrokom in njegovim napredkom v šoli. Še posebej pri tistih, ki od otroka zahtevajo preveč in ne vidijo vseh težav, ki jih otrok ima. Takrat prisotnost učitelja pomaga, da se postavijo na realna tla, da otrok nekaterih stvari ne zmore. Potem se tudi ustavi sponašanje staršev, da smo mi krivi, če otroku na nekem področju ne uspe. Da se pridobi mnenje, stran vseh.</i>	Prisotnost učitelja	Negativne izkušnje	Izboljšave
D33	<i>Da starši ne prihajajo na srečanja.</i>	Matične družine se ne udeležujejo srečanj IPS	Negativne izkušnje	Izboljšave
D34	<i>Na tista ko pa prihajajo pa govorijo in zahtevajo zmeraj drugače. Enkrat bi želela skupne stike, drugič ločene.</i>	Vedno drugačne zahteve matične družine	Negativne izkušnje	Izboljšave
D35	<i>Da stvari niso realne, življenjske in to potem otoka zmede in vpliva na potek rejništva.</i>	Nerealni dogovori, ki zmedejo otroka	Negativne izkušnje	Izboljšave
D36	<i>Da se starša vključita in sprejmeta stvari kot so, da se jih ne da spremeniti, da lahko le skupaj delamo naprej za dobro otroka.</i>	Sprejem situacije in skupno delo za otrokovo dobro	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
E1	<i>Dvakrat ali trikrat na leto, odvisno kaka je situacija.</i>	Udeležba na IPS do trikrat letno	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja

E2	<i>Nimam kakšnih pripomb. Do zdaj smo še vedno dobro sodelovali.</i>	Dobro sodelovanje	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
E3	<i>Vedno je bilo vse korektno, karkoli smo se dogovorili je držalo.</i>	Korektno sodelovanje in držanje dogovorov	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
E4	<i>Meni pomaga. Jaz sem se pomirila, ker vem, da je pri dobri družini in mi nič ne manjka.</i>	Mirnost zaradi sinovega bivanja v dobri družini	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
E5	<i>Sin je dosti boljši kot je bil prej. V šoli je vredu. Dosti je napredoval odkar je šel v rejništvo.</i>	Otrokovo napredovanje	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
E6	<i>Povem kako je, ko je sin doma na stikih. Kaj delamo.</i>	Dogajanje na stikih	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
E7	<i>Rejnica pove kaj se dogaja pri njih, kam grejo.</i>	Poročilo rejnice o otroku	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
E8	<i>Pa če je treba kaj se dogovoriti glede stikov, ali pa da ima on kakšno željo, potem to rešimo tam.</i>	Sprejemanje dogovorov glede na želje otroka	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
E9	<i>Po mojem mnenju ja. Poslušajo kaj povem. Do zdaj še nismo imeli težav.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
E10	<i>Včasih morajo biti socialne delavke malo stroge, da se stvari premaknejo.</i>	Občasna strogost socialnih delavk	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
E11	<i>Drugače pa dobro sodelujemo, brez problemov.</i>	Dobro sodelovanje s socialnimi delavkami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
E12	<i>Tisto je pa odlično. Zelo dobro se razumemo, sodelujemo, si povemo vse kar je.</i>	Odlično sodelovanje in komunikacija z rejniško družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
E13	<i>Sin je vedno zraven. Malo je zadržan, ne upa vedno povedati, potem pa mu rečemo naj pove, pa se sprosti pa pove kako je njemu.</i>	Motiviranje sina, da pove svoje mnenje	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
E14	<i>Morda edino, da si sin zelo želi, da bi se lahko vrnil domov, pa se zaenkrat še ne more.</i>	Želja otroka po vrnitvi domov	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
E15	<i>Povemo mu zakaj še ne gre, kaj je treba spremeniti, da bo lahko prišel za skos domov.</i>	Informiranje o razlogih, zakaj je vrnitev domov nemogoča	Reševanje izzivov	Izzivi

E16	<i>Pa da ima čim večkrat stike, da pride k meni in ostane tu kadar lahko.</i>	Čim več stikov in dnevov preživetih v matični družini	Reševanje izzivov	Izzivi
E17	<i>Kako bo med počitnicah, kdaj bo pri meni, kdaj pa v rejniški družini ali pa če grejo oni kam na dopust, da kdaj ne bo stikov, pa bodo potem drugič.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E18	<i>Kako je v šoli.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E19	<i>Kako je v rejniški družini.</i>	Potek življenja v rejniški družini	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E20	<i>Včasih sproti, če pride kaj vmes, pokličem preko telefona rejnico ali pa socialno delavko. Da smo na tekočem.</i>	Sprotna komunikacija	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E21	<i>Potem pa se vsedemo na IPS skupaj in pogledamo kako je bilo pa kaj še moramo narediti.</i>	Pregled doseženega in plan za vnaprej	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E22	<i>Velike. Na dobro. Pri vseh. Lažje nam je vsem zdaj, tako kot imamo dogovorjeno.</i>	Pozitivne spremembe in lažje življenje	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E23	<i>Točno vemo kdaj imamo stike pa kje se dobimo, ali pride sin k meni ali je v rejniški družini. Lahko se slišimo po telefonu pa se vse zmenimo.</i>	Odporna komunikacija z rejniško družino	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
E24	<i>Nimam kaj reči.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
E25	<i>Zaenkrat je bilo vse dobro.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
E26	<i>Edino sinova želja, da bi prišel domov za vedno, druga ne.</i>	Vrnitev otroka nazaj v matično družino	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
F1	<i>So bila bolj pogosto, skoraj vsak mesec včasih, odvisno kaj se je dogajalo v rejništvu.</i>	Pogosta, včasih mesečna srečanja IPS	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja

F2	<i>Izkušnja sodelovanja je bila še kar dobra.</i>	Dobro sodelovanje	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
F3	<i>Za mene kot mamu zelo boleča.</i>	Boleča izkušnja sodelovanja	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
F4	<i>Imeli smo srečanja, kjer so nas poslušali.</i>	Občutek slišnosti na srečanjih IPS	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
F5	<i>Kontakt z rejnico je bil dober, ni bilo kompliciranja.</i>	Dober kontakt z rejnico	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
F6	<i>Najbolj to, da smo potem uredili, da se je lahko vrnil nazaj domov iz rejniške družine. To sva si oba želela.</i>	Vrnitev otroka nazaj v matično družino	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
F7	<i>Tisto kar so nam svetovale socialne delavke.</i>	Upoštevanje nasvetov socialnih delavk	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
F8	<i>Povedala sem, kako se mi zdijo stvari, če kaj ni bilo prav, potem smo se pa pogovarjali, da smo našli skupen jezik.</i>	Izraz nestrinjanja in sodelovalni pogovor	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
F9	<i>Ja in ne. Na začetku bolj ne, potem pa tekom dela vedno bolj.</i>	Tekom sodelovanja vedno bolj razumljeni	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
F10	<i>Tako da na koncu smo šli z roko v roki.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
F11	<i>Sodelovanje z njimi je bilo vredno, še zdaj smo v dobrih odnosih. Ni bilo nikakršnih zamer.</i>	Dobro sodelovanje s socialnimi delavkami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
F12	<i>Načeloma smo dobro sodelovali.</i>	Dobro sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
F13	<i>Bile so sicer kakšne borbe, nestrinjanja, ampak na splošno pa smo se razumeli in smo dobro komunicirali.</i>	Kljub nestrinjanju dobro sodelovanje z rejnico	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
F14	<i>Rejnica je bila z mano korektna, jo je zanimalo kakšne navade ima otrok, kakšne posebnosti, veliko sva se o njem pogovarjale.</i>	Zanimanje rejnice o navadah in interesih otroka	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
F15	<i>Od začetka ni bil prisoten, potem pa sem jaz to zahtevala in je hodil zraven.</i>	Otrok na srečanjih prisoten na zahtevo mame	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja

F16	<i>Njega se je upoštevalo, je videl to, da delamo v njegovo dobro in se je lahko potem tudi vrnil domov.</i>	Upoštevanje otrokovega mnenja in želja	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
F17	<i>Včasih smo imeli kakšne konflikte glede stikov ali pa kakšen je odnos do otroka v rejniški družini.</i>	Konflikti glede stikov in odnosa do otroka v rejniški družini	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
F18	<i>Sin je imel včasih občutek, da se delajo razlike med njim in drugimi otroci v rejniški družini, potem sem se pa mogla postaviti za njega.</i>	Občutek otroka, da sse med njim in ostalimi otroci delajo razlike	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
F19	<i>Pogovarjali smo se, jaz sem povedala kaj je sin povedal meni.</i>	Pogovor	Reševanje izzivov	Izzivi
F20	<i>Sem se bolj strogo postavila in borila za njega.</i>	Borba za otroka	Reševanje izzivov	Izzivi
F21	<i>Sodelovali smo s psihologinjo.</i>	Sodelovanje s psihologinjo	Reševanje izzivov	Izzivi
F22	<i>Skrbeli smo, da se je otrok dobro počutil na stikih.</i>	Skrb za dobro počutje otroka na stikih	Reševanje izzivov	Izzivi
F23	<i>O stikih, kje bodo, kdaj.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F24	<i>O stikih, kje bodo, kdaj.</i>	Vzgoja otroka	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F25	<i>Kaj je dobro za njega, kako mu gre v šoli.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F26	<i>Skupaj smo sprejeli, pa zapisali, potem pa je držalo.</i>	Sprejem in zapis dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F27	<i>Na naslednjem srečanju pa smo si potem povedali kako je bilo, kaj bi spremenili.</i>	Analiza dogovorov na naslednjem srečanju IPS	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F28	<i>Da smo poiskali problem, v čem je bil, pa ga skupaj rešili.</i>	Skupno iskanje in reševanje problema	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F29	<i>Glede rejništva smo sproti rešili vse kar je bilo narobe.</i>	Sprotno reševanje problemov	Vpliv sklenjenih dogovorov na	Doprinos IPS za življenje in

			sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	delo udeleženi
F30	<i>Potem pa smo rešili vse do te točke, da je lahko sin prišel nazaj domov. Kar sva si pa oba želela.</i>	Vrnitev otroka nazaj v matično družino	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F31	<i>Sodelovanje je bilo korektno. Vse kar sem izpostavila je bilo slišano in smo se dogovarjali o tem naprej. Smo uspeli iti z roko v roki za sinovo dobro.</i>	Sodelovanje z rejniško družino v dobro otroka	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
F32	<i>Pogrešam to, da bi se lahko soočila z osebo, ki je podala prijavo, zaradi katere je bil otrok odvzet.</i>	Ni soočenja z osebi, ki je podala prijavo za odvzem otroka	Negativne izkušnje	Izboljšave
F33	<i>Je potekalo vse tako po tistem postopku kot mora, ni mi kaj manjkalo.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
F34	<i>Sama srečanja IPS so bila dobra. Glede tega ne bi kaj izboljšala.</i>	Brez predlogov za spremembe	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
G1	<i>Če sem zdrava vedno, kadar lahko grem. Ene dvakrat na leto imamo.</i>	Srečanja dvakrat letno	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
G2	<i>V začetku je bilo zelo hudo, ker hčerka ni hotela priti, ni se hotela z mano srečevati. To me je zelo prizadelo.</i>	Hči zavrača sodelovanje z mamo	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
G3	<i>Rejnica mi je povedala, vse kar se z hčerko dogaja in me je potolažila, da se bo med nama vzpostavil stik. Najprej sva imele stike na CSD potem pa v rejniški družini, potem pa je tudi hčerka začela prihajati na IPS.</i>	Počasno vzpostavljanje stika s hčerko	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
G4	<i>Najbolj hudo mi je bilo, ko je socialna delavka od mene zahtevala, da hčerki ne očitam, da je želela v rejništvo.</i>	Stiska ob začetku rejništva	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
G5	<i>Potem pa mi je hčerka povedala, zakaj je raje v rejniški družini kot pri meni, sem spoznala, da je za obe bolje tako.</i>	Sprejetje rejništva	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
G6	<i>To, da sem dobila vse podatke o tem, kaj delajo v rejniški družini, kam gredo, kako gre hčerki v šoli, če je bila kaj bolna. Vse to sem zvedla na</i>	Vpogled v hčerino življenje v rejništvu	Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja

	<i>IPS, na stikih se to nismo vedno mogli pogovarjati.</i>			
G7	<i>Včasih mi je bilo hudo, pa sem na IPS tudi jokala. Mi je pomagalo to, da so me socialna delavka in rejnica pomirile in počakale, da sem se umirila.</i>	Možnost izražanja žalosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
G8	<i>Hčerko so tudi pomirile, ko je bila jezna name, zakaj toliko jočem in sem žalostna, ko se spomnim bolečih stvari v našem življenju.</i>	Pomiritev hčere	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
G9	<i>Mogla sem poslušati, kar so povedali drugi.</i>	Poslušanje drugih	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
G10	<i>Povedala sem lahko kaj mislim in čutim. Da imam hčerko rada in bi si želela, da bi živela z mano.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
G11	<i>Po IPS sem imela tudi stik z hčerko, lahko je bil potem zraven tudi moj mlajši sin, ki si je želel, da bi se večkrat videl s svojo sestro.</i>	Stik z otrokom	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
G12	<i>Ne vedno, v glavnem pa. Večkrat sem se počutila, ne pa vedno. Včasih mi je bilo zelo hudo.</i>	Večinoma upoštevana	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
G13	<i>Socialna delavka je bila zelo potrpežljiva. Velikokrat me je poklicala in mi razložila, kako je s hčerko, ko se ona z mano še ni želela pogovarjati. Mi je dajala podporo, fajna je.</i>	Dobro sodelovanje s socialnimi delavkami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
G14	<i>Najprej sem se bala, da hčerka ne bo več imela rada in me zaničevala, ker je rejniška družina bolj bogata, bolj izobraženi, so študirani ljudje. Jaz pa nisem. Potem pa sem videla, da zelo lepo skrbijo za njo, da so do mene prijazni, sem lahko prišla k njim, so mi vse pokazali, me povabili na kosilo. So fajn družina, lepo so poskrbeli za hčerko, je fajn, da je bila v taki družini. Jaz sem veliko bolna.</i>	Dobro sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
G15	<i>Ko sem ji od začetka kaj rekla, je rekla da me noče slišati, da se o tem ne bo pogovarjala. Potem se je pa tudi ona bolj pogovarjala z mano in sinom, tako da je bilo potem boljše.</i>	Postopno sprejemanje s strani hčere	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
G16	<i>Pa tako dobro ji je šlo v šoli, veliko dejavnosti je imela, lepo poje, plesala je. Sem lahko šla tudi na njene nastope. Mi je bilo všeč, sem bila ponosna nanjo.</i>	Ponos na otroka	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja

G17	<i>Ko je imela hčerka fanta pa je bila še mladoletna mi ni bilo všeč. Sem ji povedla, da more še malo počakat, prva je šola. Pa je rekla, da jaz ji to ne bom govorila, ker sem tudi imela bolj mlada njo.</i>	Nestrinjanje s hčerkinim fantom	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
G18	<i>Me je rejnica pomirila, da še ona dva nista tako resno skupaj, da še ne prihaja k njej spat, pa da so se tudi o spolnosti pogovarjali. Potem mi ga je pa hčerka predstavila, pa mi je bil še kr všeč.</i>	Dodatna razlaga matični družini	Reševanje izzivov	Izzivi
G19	<i>Kaj počnejo v rejniški družini, kam grejo, kako je bilo če so šli na dopust.</i>	Potek življenja v rejniški družini	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
G20	<i>Kako je v šoli, kake ocene ima. Kam se bo naprej vpisala v srednjo šolo.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
G21	<i>Pisala je socialna delavka, potem smo pa podpisali to kar je zapisala. Tisto napisano sem potem domov dobila, mi je poslala, da sem lahko shranila in prebrala še enkrat.</i>	Sprejem in zapis dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
G22	<i>Ona je bila prej pri svojem očetu, preden je šla v rejništvo. Pa ni hotela k meni priti. Sej sem vedela, da je boljše, da je tako, ampak je bilo vseeno težko, da je pri tujih ljudeh, kako bojo skrbeli za njo. Potem sem pa videla, da so vredni, da jo imajo radi, da se ona dobro tam počuti. Potem je bilo meni lažje, ko sem videla kaj vse so ji lahko nudili. Je bilo dobro, da je šla v to družino.</i>	Pozitivne spremembe in lažje življenje	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
G23	<i>Dobro smo se razumeli. So pripeljali hčerko na obisk, če sem bila jaz bolna. Smo se lahko slišali, po telefonu.</i>	Odporna komunikacija z rejniško družino	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
G24	<i>Da je bila rejniška družina bolj daleč od tam kjer sem jaz živela, pa nisem mogla pogosto na obisk.</i>	Oddaljenost rejniške družine	Negativne izkušnje	Izboljšave
G25	<i>Mi je bilo vse všeč.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
G26	<i>Da bi bila rejniška družina bližje. Ker so stroški, ko hodiš daleč na obisk, sem se mogla z vlakom voziti.</i>	Stroški zaradi oddaljenosti rejniške družine	Spremembe in izboljšave	Izboljšave

H1	<i>Vredu. Grem z rejnico na center za socialno delo in tja potem včasih pride mama, ali pa še kdo drug, ter se pogovarjamo kako sem, pa o šoli, pa o obiskih pri mami.</i>	Pozitivne izkušnje sodelovanja	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
H2	<i>Socialna delavka me vpraša kako sem pa kaj si želim.</i>	Zanimanje socialne delavke o počutju in željah otroka	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
H3	<i>Potem pa če povem kaj, da mi ni všeč ali pa da bi rad se pogovarjamo o tem.</i>	Pogovarjanje o otrokovih težavah in željah	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
H4	<i>Včasih pride socialna delavka tudi domov na obisk, pa se o tem že takrat pogovarjamo.</i>	Obisk socialne delavke na domu	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
H5	<i>Ali pa povem rejnici, pa ona pove na skupini.</i>	Otrokovo mnenje na skupini predstavi rejnica	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
H6	<i>Če kaj povem za kakšno težavo se potem pogovarjamo o tem.</i>	Pogovarjanje o otrokovih težavah in željah	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
H7	<i>Ali pa če imam kakšne težave v šoli, potem pride tudi učiteljica, pa tudi ona pove kako je v šoli.</i>	Vključitev zunanjih oseb	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
H8	<i>So boljši stiki z mamo.</i>	Izboljšanje stikov	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H9	<i>Pa v šoli je boljše, če pride učiteljica na skupino. Sem dobil dodatno pomoč in potem sem naredil razred.</i>	Izboljšanje šolskega dela	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H10	<i>V šoli sem potem z učiteljico posebej delal in sem popravil ocene.</i>	Dodatna pomoč v šoli	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H11	<i>Pa enkrat smo naredili urnik, kaj moram doma delati, da moram sobo pospravljati in delati nalogo. Potem je pa tako bilo doma, da sem to delal in se nismo več kregali.</i>	Pravila znotraj rejniške družine	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H12	<i>Ko sem se skregal z mamo in sem rekel socialni delavki, da nočem da hodi na srečanja, potem smo jih imeli nekaj časa samo z socialno delavko in rejnico, kadar je pa prišla mama pa jaz nisem rabil iti, sem samo prej povedal kaj bi želel socialni delavki.</i>	Ločen IPS zaradi prepira z mamo	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

H13	<i>So me poslušali.</i>	Slišnost	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H14	<i>Prišla je učiteljica.</i>	Vključitev zunanjih oseb	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H15	<i>Nisem rabil hoditi, če nisem želel.</i>	Upoštevanje želje po neobiskovanju	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
H16	<i>Ko sem se skregal z mamo, ker ni hodila na obiske, tako kot smo se dogovorili potem nisva skupaj hodila na skupino, dokler se nisva pobotala.</i>	Ločen IPS zaradi prepira z mamo	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
H17	<i>Kot da me ne poslušajo, ne upoštevajo.</i>	Občutek neslišnosti, neupoštevanja ob nesoglasjih	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
H18	<i>Mama je začela hoditi na obiske takrat, kot smo se zmenili.</i>	Držanje dogovorjenih terminov stika	Reševanje izzivov	Izzivi
H19	<i>Pa kadar sem jaz šel k njej na obisk ni pila alkohola.</i>	Treznost ob stikih z otrokom	Reševanje izzivov	Izzivi
H20	<i>Da ne bi rabli hoditi na center, ampak bi imeli doma.</i>	Izvajanje IPS v družini in ne na CSD	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
H21	<i>Vse je v redu.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
I1	<i>Srečanja smo imeli dvakrat letno.</i>	IPS dvakrat letno	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
I2	<i>Na teh srečanjih je bila vedno prisotna moja rejnica, večkrat tudi moj oče, včasih pa njega ni bilo.</i>	Prisotnost rejnice in občasno očeta	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
I3	<i>Pa smo šli čez, kako poteka moje življenje, če sem zdrava, kako je v šoli, če sem napredovala v kakih stvareh.</i>	Pregled življenja otroka	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
I4	<i>Pa tudi slabe stvari, če sem imela kakšne težave.</i>	Pregled težav v življenju otroka	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
I5	<i>IPS so mi bili všeč, ker smo šli za nazaj čez vse, kako je potekalo, potem pa smo si naredili plan za naprej, kako bomo naprej sodelovali in kako bi lahko neke stvari izboljšali. Ta srečanja so mi bila v redu, fajn.</i>	Izdelava plana za sodelovanje v prihodnosti	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja

I6	<i>Vedno sem bila tista, ki je mogla največ govorit.</i>	Na srečanju IPS največ govoril otrok	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
I7	<i>Tista področja, na katerih sem bila uspešna so mi bila prijetna za govorit.</i>	Prijetno govoriti o področjih, kjer je otrok uspešen	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
I8	<i>Bolj pa smo je bilo poudarka kaj bi želela spremeniti, kaj mi ni všeč, če sem kaj narobe naredila, kam bi se osredotočila.</i>	Poudarek na problematičnih področjih, težavah	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
I9	<i>Ampak nisem imela toliko težav, ker sem bila kot otrok neproblematična, tam ko sem bila postavljena, sem se s tem sprijaznila in sem potem plula naprej.</i>	Otrok brez prevelikih težav	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
I10	<i>Sem lahko. Najprej sem živela v eni rejniški družini, tam si nisem upala, potem sem pa prišla v drugo, tam sem pa vedno lahko povedala, kar sem mislila.</i>	Svoje mnenje lahko izrazila ob menjavi rejniške družine	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
I11	<i>Točno tako kot je bilo, tako sem povedala, vsi smo bili pristni.</i>	Možnost izražanja lastnega mnenja	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
I12	<i>Vedno sem bila slišana s strani socialne delavke, to kar smo se zmenili, kar sem potrebovala, je vedno slišala in potem pomagala, da se je uresničilo.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
I13	<i>Stvari, ki sem jih mogla spremeniti, popraviti sem potem naredila, tako kot smo se dogovorili na skupini.</i>	Spremembe dosežene glede na dogovorih na IPS	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
I14	<i>Ni mi pa povzročala nekega dodatnega stresa.</i>	IPS ni povzročala dodatnega stresa	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
I15	<i>To sem jaz jemala kot spodbudo, enako kot v šoli, če nekaj ni v redu in ti profesor reče da na tej točki nisi uspešen, da bo treba nekaj več narediti v tej smeri, potem najdeš način kako popraviš.</i>	IPS kot vzpodbuda za spremembe	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
I16	<i>Bolj v rejniški družini. Ko sem prišla v drugo rejniško družino sem se na začetku sprla z možem svoje rejnice. Tako da se dva meseca nisva niti pogovarjala. Potem smo pa šli na IPS, rejnica je povedala, da ne ve kaj je narobe in da midva ne znava tega rešit, potem je pa socialna delavka stopila zraven in vprašala kaj je, smo se o tem pogovorili, potem sva pa začela nazaj komunicirati.</i>	IPS kot prostor za razrešitev sporov znotraj rejniške družine	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

I17	<i>Včasih mogoče ne upaš povedati, kaj je narobe, potem pa je zraven socialna delavka, neka tretja oseba, ki ni skos prisotna in je nevtralna, pa se lažje odpreš in razčistiš kaj je bilo.</i>	Prisotnost socialne delavke, kot nevtralne osebe, pomaga pri odprtju in razčiščevanju sporov	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
I18	<i>Spodbuda, da se soočim z njimi, da naredim en korak naprej in popustim svojo trmo.</i>	Spodbuda za prvi korak v smer rešitve težave	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
I19	<i>Skregali se nismo nikoli.</i>	Brez preprirov na IPS	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
I20	<i>Edino kar je bilo je, da se v prvi družini, kjer sem bila v rejništvu, nisem dobro počutila, ampak tega nisem upala povedati.</i>	Strah pred priznanjem, da se v rejniški družini ne počuti dobro	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
I21	<i>Takrat je pa socialna delavka opazila, da z mano nekaj ni v redu in se je zavzela zame, da so me premestili potem v drugo družino.</i>	Premestitev v drugo rejniško družino	Reševanje izzivov	Izzivi
I22	<i>Niti si nisem upala povedat, rejnica je bila takrat takšna, da je vse kar je bilo narobe obračala proti meni, je mene krivila.</i>	Rejnica je za vse slabe stvari krivila otroka	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
I23	<i>To pa je mene psihološko in fizično zelo uničevalo, takrat sem popustila na vseh področjih.</i>	Popuščanje na vseh področjih	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
I24	<i>Nekaj časa smo potem hodili na psihoterapijo, cela rejniška družina, ampak tudi tam nismo napredla dosegli.</i>	Obiskovanje psihoterapije	Reševanje izzivov	Izzivi
I25	<i>Mi je socialna delavka potem poiskala drugo rejniško družino, kjer sem pa potem lahko prišla nazaj k sebi in so stvari začele funkcionirati naprej.</i>	Premestitev v drugo rejniško družino	Reševanje izzivov	Izzivi
I26	<i>V prvi družini, kjer sem bila bi spremenila stvari, ker konkretno niso stvari delovale, tudi ko smo se dogovorili nekaj, se dogovorov potem nismo držali.</i>	Dogovorov se v rejniški družini ni upoštevalo	Negativne izkušnje	Izboljšave
I27	<i>Mogoče, da bi bila srečanja večkrat na leto.</i>	Srečanja IPS pogostejša	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
I28	<i>Je pa odvisno od človeka, koliko si pripravljen spremeniti in delati na tem, kar se znotraj IPS dogovorili.</i>	Držanje dogovorov je odvisno od posameznika	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

			udeleženi v IPS	
I29	<i>Kot sem rekla, v prvi družini, tam se nisem našla, načeloma je bilo vse v redu, dokler ni zadnje leto vse eksplodiralo.</i>	Slabo počutje v prvi rejniški družini	Negativne izkušnje	Izboljšave
J1	<i>Dobimo se na centru, z rejnico pa socialno delavko pa mama pride zraven ponavadi.</i>	IPS na CSD ob prisotnosti rejnice in mame	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J2	<i>Potem se pa pogovarjamo. O celem letu kako je blo.</i>	Pogovor o celem letu	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J3	<i>Kako je šola.</i>	Šola	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J4	<i>Aktivnosti.</i>	Aktivnosti	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J5	<i>Stiki.</i>	Stiki	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J6	<i>Kako je v rejniški družini.</i>	Življenje v rejniški družini	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J7	<i>Prostočasne dejavnosti.</i>	Prostočasne dejavnosti	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
J8	<i>Jaz morem povedati kako je meni, kako jaz gledam na vse stvari.</i>	Izražanje svojega mnenja	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
J9	<i>Rejnica more povedati kako je njej, mama pa tudi za sebe.</i>	Prostor za izražanje mnenja rejnice in mame	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
J10	<i>Moram povedati svoje mnenje.</i>	Potrebno je povedati svoje mnenje	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
J11	<i>Socialna delavka me vpraša kako je, na različnih področjih, jaz pa moram povedati kako se imam, kaj si želim, če se strinjam s tem kako je ali pa bi kaj spremenil.</i>	Na pobudo socialne delavke povedati svoje želje in pobude za spremembe	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
J12	<i>Ja, upoštevajo me, poslušajo kaj povem.</i>	Občutek slišnosti in upoštevanosti	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja

J13	<i>Odvisno od tega kaj se zmenimo.</i>	Odvisno od dogovorov	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
J14	<i>Nekih drastičnih sprememb se ne dogovarjamo. Če bi bilo kaj hudega, bi imel kakšne težave, potem bi se, ampak za enkrat teče vse normalno.</i>	Trenutno ni težav, če pa se pojavijo se o njih pogovarjajo na IPS	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
J15	<i>Če imam kakšne težave se potem tam pogovorimo kako jih rešiti. Ampak zaenkrat jih trenutno nimam.</i>	Pogovor o razreševanju težav, ko se te pojavijo	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
J16	<i>Mama se bolj drži kako se dogovorimo za stike.</i>	Mama se bolj drži dogovorov za stike	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
J17	<i>S pogovorom. Pogovarjamo se kaj je narobe, potem pa skupaj iščemo rešitve.</i>	Iskanje rešitev skozi pogovor	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
J18	<i>Zaenkrat še nismo imeli kakšnih konfliktov.</i>	Brez konfliktov	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
J19	<i>Meni je všeč, tako je to samo enkrat na leto, tako da nimam kakih posebej želja, kako bi spremenil.</i>	Zadovoljstvo s trenutnim stanjem IPS	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
J20	<i>Ne bi kaj spremenil, mi je vse ok.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
K1	<i>Moja izkušnja sodelovanja v IPS je bila dobra, pozitivna.</i>	Pozitivne izkušnje sodelovanja	Izkušnje s sodelovanjem na IPS	Proces sodelovanja
K2	<i>Da sem se jih redno udeleževala in potem na njih povedala, kaj počnem v življenju in kaj si želim.</i>	Pogovarjanje o otrokovih težavah in željah	Vloga na srečanjih IPS	Proces sodelovanja
K3	<i>Ko sem bila na srečanjih s socialno delavko sem lahko izražala svoje mnenje. Lahko sem povedala tudi kaj mi ni všeč.</i>	Možnost izražanja lastnega mnenja	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
K4	<i>S tem, da so moje mnenje potrdili.</i>	Potrjevanje mnenja	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja
K5	<i>In mi situacijo prikazali tudi v drugi luči.</i>	Prikaz situacije v drugi luči	Podpora prejeta znotraj IPS	Proces sodelovanja

K6	<i>Niso me silili v to, kar si nisem želela, pa si je želel kdo drug.</i>	Sprejemanje želj otroka	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K7	<i>Tako, da smo se dogovorili kaj je treba narediti. In potem se to stvar naredila.</i>	Dogovori o obveznostih	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K8	<i>Če mi kaj ni bilo všeč ali se nisem dobro počutila pa so me poslušali in smo našli kako neko stvar narediti drugače.</i>	Iskanje drugačnih rešitev	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K9	<i>V rejniški družini sem se počutila zaželeno, da me imajo radi.</i>	Občutek zaželenosti v rejniški družini	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K10	<i>S starši oz. Očetom nisem želela imeti stikov.</i>	Brez stika z očetom	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K11	<i>Sem si želela biti normalna v šoli in imeti normalno družino. Nisem želela, da bi se vedelo, da sem v rejniški družini in da zame ne morejo oz. Ne znajo skrbeti starši.</i>	Želja po normalnosti v šoli in družini	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K12	<i>Z očetom nisem želela imeti stikov in socialna delavka mi je pomagala, da se nisem rabla z njim srečevati, če se nisem želela oz. So mu dali pogoj, da more spremeniti svoje vedenje, če želi stike z mano. Tega pa ni naredil.</i>	Pomoč pri stikih na željo otroka	Podpora prejeta znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
K13	<i>Nismo se nikoli skregali.</i>	Brez preprirov na IPS	Izzivi pri sodelovanju v IPS	Izzivi
K14	<i>Poslušali so me, podpirali in lahko sem izrazila svoje mnenje, na tak način smo potem tudi reševali težave. Niso me silili v nekaj, kar nisem hotela, zato sem se počutila dobro. Če imajo takšno izkušnjo tudi drugi otroci, potem tega ne bi spreminjala.</i>	Izražanje in upoštevanje mnenja otroka	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
K15	<i>V IPS mi je bilo vse OK, v mojem primeru so mi znali pomagat.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
L1	<i>Jaz imam tak sistem, da se z udeležениmi najprej po telefonu dogovorim, kdaj bi jim ustrezal termin. Še posebej rejnice imajo veliko obveznosti in so zelo zasedene,</i>	Pred sklicanjem IPS telefonski dogovor o datumu srečanja	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja

	<i>otroci pa tudi. Ko se to dogovorimo, vsem pošljem vabila.</i>			
L2	<i>Rada pa naredim tudi, da grem pred IPS na teren, obiščem družino, tam se pogovorim z rejnicami in otrokom in s tem že dobim malo občutek in vpogled v to, kakšne teme bomo odpirali na srečanju IPS.</i>	Pred srečanjem IPS pogovor z otrokom na terenu	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
L3	<i>Pri rejništvih, ki so že dolgotrajna in ustaljena se zgodi, da se vsebine IPS ponavljajo, da nimamo nekih novih težav za reševati ali ciljev za postavljati.</i>	Pri dolgotrajnih in ustaljenih rejništvih se vsebine na IPS ponavljajo	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
L4	<i>Ko se pa kaj zakomplicira, ali pa se je rejništvo šele začelo, imamo pa na IPS veliko dela, dogovarjanja, postavljanja ciljev.</i>	Ob težavah in začetku rejništva je na IPS veliko dela	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
L5	<i>Kadar je rejniška družina oddaljena od centra ali pa je kakšna posebna situacija, npr. Da otroci v rejništvu nimajo več živečih staršev ali drugih članov matične družine, potem naredimo IPS tudi kar na domu rejniške družine.</i>	V posameznik primerih se IPS izvede na domu rejniške družine	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
L6	<i>Podobno tudi naredimo, če imajo otroci odpor do prihoda na center, še posebej to opažam pri adolescentih, potem skličemo IPS tudi v njim bolj domačem okolju.</i>	V primeru otrokovega odpora do IPS se ta skliče v njemu domačem okolju	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
L7	<i>Organizacija in sklic srečanja.</i>	Sklic IPS	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
L8	<i>Vodenje pogovora.</i>	Vodenje IPS	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
L9	<i>Usmerjanje pri dogovarjanju ciljev.</i>	Usmerjanje pri dogovarjanju ciljev	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
L10	<i>Pomoč članom.</i>	Pomoč članom	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
L11	<i>Zapisovanje.</i>	Zapis dogovorov	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja

L12	<i>Seznanjanje staršev, ki niso bili prisotni.</i>	Seznanitev matične družine, kadar ni prisotna na srečanju	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
L13	<i>Poročanje o poteku rejništva, to enkrat letno naredimo povzetek najpomembnejših stvari za otroka v rejništvu v preteklem letu.</i>	Poročanje o poteku rejništva	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
L14	<i>Načeloma dobro.</i>	Dobro sodelovanje	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L15	<i>Imamo rejnice, ki dobro sodelujejo, so pripravljene izpostaviti težave in prisluhniti socialnim delavkam, ter iskreno povedo, kar jim ne ustreza.</i>	Rejnice pripravljene na sodelovanje s SD	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L16	<i>Kar opažam je, da sodelovanje z nami težje sprejemajo sorodniške rejniške družine.</i>	Sodelovanje s SD težje sprejmejo sorodniške rejniške družine	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L17	<i>Otroci nekateri sodelujejo, nekateri ne.</i>	Nekateri otroci sodelujejo, nekateri ne	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L18	<i>Nekaterim je nelagodno in neprijetno prihajati na center in sodelovati s centrom, še posebej adolescentom. Trudim se, da jim pri tem čim bolj olajšam situacijo, pridem jim naproti.</i>	Adolescentom je sodelovanje s centrom nelagodno	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L19	<i>Če so otroci premladi, potem tudi ne sodelujejo na IPS, ker še ne razumejo vsega, kar se dogaja.</i>	Mlajši otroci na IPS še ne sodelujejo	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L20	<i>Ali pa imamo take teme, da ni primerno, da sodelujejo.</i>	Otroci ne sodelujejo, kadar so teme IPS za njih neprimerne	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L21	<i>S takimi otroci potem opravi tudi posebej individualne razgovore, kjer imajo možnost povedati svoje mnenje, svoj vidik.</i>	Individualni razgovor z otrokom	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L22	<i>V rejništvih, ki so že dolgotrajna in so se delala še po prejšnji zakonodaji opažam, da v veliko primerih starši niso sodelovali in so se tudi odnosi med njimi in otroci odtujili.</i>	Odtujenost otrok in staršev v rejništvih prejšnje zakonodaje	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L23	<i>V novjših rejništvih, ko pa zakonodaja nalaga, da je potrebno delati z matično družino, pa s starši bolj sodelujemo.</i>	Sodelovanje z matično družino boljše po uvedbi	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja

		nove zakonodaje		
L24	<i>Smo pa potrebovali kar nekaj časa, da smo po izrečenem ukrepu vzpostavili kontakt z njimi, da so prišli na srečanja.</i>	Vzpostavitev sodelovanja z matično družino po izročenem ukrepu zahteva precej časa	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L25	<i>Tako da z mano zdaj sodelujejo, s sodelavko, ki pa je izdala ukrep odvzema otroka pa ne.</i>	Matična družina sodeluje s SD na področju rejništva, ne pa SD ki je izdala ukrep odvzema otroka	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L26	<i>Zaenkrat kažejo zanimanje in interes za otroka.</i>	Matične družine kažejo interes za otroka	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L27	<i>Čprav pri opravljanju nalog in dogovorov, ki jih sklenemo na IPS, pa se še lovimo.</i>	Težave matične družine z opravljanjem dogovorov	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
L28	<i>Vsakemu dam besedo in možnost da pove kako on gleda na situacijo, kaj on potrebuje.</i>	Vključevanje vseh članov IPS	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
L29	<i>Največ pa se da na potrebe in želje otroka.</i>	Največji poudarek na potrebah in željah otroka	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
L30	<i>Najbolj v primerih sorodniškega rejništva, rejniki težje sprejemajo, da se država vključuje v njihovo delo. Ti rejniki jemljejo to kot poslanstvo in jim ni všeč nadzor centrom v njihovo delo. Težje sprejemajo tudi predloge, dogovore znotraj IPS, težje je z njimi vzpostaviti odnos.</i>	Rejniki sorodniki težje sprejemajo vključevanje države v njihovo delo	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
L31	<i>Mirna, dvosmerna komunikacija.</i>	Mirna in dvosmerna komunikacija	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
L32	<i>Poskušam jim prisluhniti.</i>	Poslušanje	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
L33	<i>Se odzvati z empatijo, konkretno.</i>	Empatični, konkretni odzivi	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi

L34	<i>Da malo omilim to obrambno držo z njihove strani.</i>	Omilitev obrambne drže	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
L35	<i>Tudi z več individualnega sodelovanja.</i>	Individualno sodelovanje	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
L36	<i>Pri usmerjanju aktivnosti.</i>	Usmerjanje aktivnosti rejništva	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L37	<i>Strukturiranju vsakdana.</i>	Strukturiranje vsakdana	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L38	<i>Razmišljat, osmisli kakšne stvari.</i>	Osmišljanje stvari	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L39	<i>Priložnost in varen prostor, da se odprejo kakšne stvari, ki jih do slej še nismo naslovili, pa vplivajo na njihovo delo in proces rejništva.</i>	Varen prostor za naslovitev stvari, ki vplivajo na proces rejništva	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L40	<i>Vse stvari, ki so pomembne za otroka in potek rejništva.</i>	Stvari pomembne za otroka in potek rejništva	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L41	<i>Konkretni cilji, ki se razlikujejo glede na starost in potrebe otroka.</i>	Konkretni cilji postavljeni glede potreb otroka	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L42	<i>Od vpisa v šolo.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L43	<i>Neplačevanja preživitve.</i>	Preživitve	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L44	<i>Dogovori za stike.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L45	<i>Zdravstvene težave.</i>	Zdravstvene težave	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
L46	<i>Dopusti in počitnice otrok.</i>	Počitnice	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih

L47	<i>Povzame se vse, kar se v rejniški družini dogaja, če so kakšne težave, kaj je dobrega.</i>	Življenje v rejniški družini	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L48	<i>Vsi udeleženi lahko predlagajo kakšne spremembe bi si želeli.</i>	Predlog za spremembe vsakega udeleženega	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L49	<i>Ni nujno, da so dogovori vedno vsem všeč, vedno zahtevajo enakovredni vložek, ampak vse kar sprejmemo, sprejmemo v korist otroka.</i>	V korist otroka	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L50	<i>Ko postavimo cilje si zadamo časovni okvir in potem spremljamo napredek.</i>	Časovni okvir in spremljanje napredka cilja	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L51	<i>Pri teh dogovorih je tako, da vedno od nekoga zahtevajo neko aktivnost, neko dejanje, nek odziv.</i>	Dogovori od udeleženi zahtevajo aktivnost	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L52	<i>Zdaj če se nekomu naloži delo, to ni enako, kot če se mu breme odvzame.</i>	Nalaganje in odvzem dela	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L53	<i>Mi se dogovarjamo za korist otroka, temu sledimo. Veliko velja otrokovo mnenje.</i>	V korist otroka	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
L54	<i>Delo s posameznikom.</i>	Delo s posameznikom	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L55	<i>In delo s skupino.</i>	Delo s skupino	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L56	<i>Znati moraš v danem trenutku prisluhniti nekomu, mu nuditi podporo, mu priti nasproti, hkrati pa usklajevati interese in želje cele skupine.</i>	Poslušanje posameznika in hkratno usklajevanje skupine	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L57	<i>Potrebovala bi še vedno več znanja s področja psihologije in prava.</i>	Psihologija in pravo	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L58	<i>Da bi lažje razumela kakšna dejanja, ravnanja, besed udeleženi, kar se pa prava tiče pa še več znanja o</i>	Boljše razumevanje dejanj in	Dodatna znanja	Uporabna znanja in

	<i>pravicah otrok, še posebej ko se iščejo možnosti, da se ti otroci osamosvojijo.</i>	pravic udeleženih		spremljanje napredka
L59	<i>Ob naslednjem srečanju IPS.</i>	Na naslednjem srečanju IPS	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L60	<i>Z rejniki imamo tako ves čas kontakt, mesečno na skupini rejnic, pa tudi slišimo se po telefonu in na obiskih večkrat zunaj IPS. Že sproti vidiš.</i>	Konstanten kontakt z rejnici	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L61	<i>Ko si postavimo cilje, si zadamo časovni okvir in se potem ob izteku tega časa ponovno dobimo, ter pogledamo kje smo.</i>	Ob poteku časovnega okvirja zastavljenih ciljev	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
L62	<i>Zapisnikarja. Težko je vodit pogovor in pisati hkrati. Zato tudi rada pred samim IPS grem na teren, ter potem osnutek napišem že pred IPS, potem pa samo dopolnim ali spremenim, glede na dogovore, ki jih sprejmemo na srečanjih.</i>	Pomoč pri zapisovanju	Negativne izkušnje	Izboljšave
L63	<i>Da v kakem primeru se ponavljamo, ne najdemo novih ciljev, je vse stabilno.</i>	Ponavljanje ciljev	Negativne izkušnje	Izboljšave
L64	<i>Zaenkrat ne.</i>	Brez predlogov za spremembe	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
M1	<i>Predvsem kontinuirano pri samem spremljanju rejništva.</i>	Kontinuirano spremljanje rejništva	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
M2	<i>Pri nekaterih otrocih in mladostnikih je potrebno IPS večkrat sklicati, pri nekaterih pa manjkrat.</i>	Število srečanj IPS odvisno od primera	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
M3	<i>Zakonsko je določeno najmanj enkrat letno, ampak to je sigurno premalo.</i>	IPS enkrat letno je premalo	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
M4	<i>Odvisno je od vsakega primera. Pomembno je, da je ta kontinuiteta vseh teh dogovorov konstantna.</i>	Število srečanj IPS odvisno od primera	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
M5	<i>Da poskušam ustvariti socialno delavski odnos z vsemi udeleženi v IPS.</i>	Ustvarjanje socialno delavskega odnosa z vsemi udeleženi	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
M6	<i>Da utiram pot za otroka, mladostnika k napredku in poskušam osvetliti vsem neko težavo ali problem s katerim se otrok sooča, ali pa kje bi lahko bili boljši.</i>	Utiranje poti otroka k napredku	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja

M7	<i>Biti v podporo tako matični, kot rejniški družini, predvsem pa ustvariti sodelovanje med njima.</i>	Opora in vzpodbujanje sodelovanja med matično in rejniško družino	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
M8	<i>Na IPS ima vsak svoj prostor, da pove kako stvari vidi, doživlja, kaj misli, predlaga.</i>	Prostor za besedo vsakega	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
M9	<i>Da se ustvari varen prostor za otroka.</i>	Varen prostor za otroka	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
M10	<i>Včasih otrok pred vsemi nami ne more izraziti vsega. Takrat je pomembno, da socialni delavec začuti in presodi, kdaj postavi kakšno vprašanje, kdaj pa ne.</i>	Presoja kdaj otroka nasloviti in kdaj ne	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
M11	<i>Najboljše je, da se vse lahko odkrito pogovori</i>	Odkriti pogovori	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
M12	<i>Največkrat pa ne samo da ni možno, tudi ni v korist otroka, da se pogovarjamo o vsem. To je potrebno potem presoditi.</i>	Presojanje, ali je pogovor v korist otroka	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
M13	<i>Predvsem je res veliko na strokovnem delavcu, da vzpostavi ta socialno delavski odnos.</i>	Vzpostavitev socialno delavskega odnosa	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
M14	<i>Da da občutek vsem, da smo za res samo za tega otroka tu in da nismo na nekem tekmovanju kdo je boljši in kdo slabši.</i>	Največji poudarek na potrebah in željah otroka	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
M15	<i>Zelo pomembno je delo z matično družino.</i>	Delo z matično družino	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
M16	<i>Z rejniško družino si res skos v sodelovanju in stiku in so pripravljeni delati.</i>	Nenehno sodelovanje in pripravljenost rejniške družine	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
M17	<i>Matična družina se pa včasih kar vda v usodo, ter izgublja stik z otrokom. Tega se ne sme dopustiti.</i>	Preprečevanje izgube stika med matično družino in otrokom	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
M18	<i>Izzivi se največkrat pojavijo, kadar pridejo otroci v obdobje mladostništva. Takrat se največkrat upirajo, nasprotujejo, so vzgojno bolj zahtevni in zavračajo sodelovanje z nami.</i>	Obdobje mladostništva pri otrocih	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
M19	<i>Vseeno pa je potrebno dobiti njihovo sodelovanje, mnenje, skleniti nek dogovor, kako bi naslovili neke</i>	Vzpostavitev sodelovanja z mladostnikom	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi

	<i>problemske situacije, s katerimi se srečujejo.</i>			
M20	<i>Zdaj so pri njih predvsem problematične spletne aktivnosti in zlorabe.</i>	Spletne aktivnosti in zlorabe	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
M21	<i>S pogovori.</i>	Pogovor	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M22	<i>Iskanjem skupnih rešitev.</i>	Iskanje skupnih rešitev	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M23	<i>Postavljanjem mej.</i>	Postavljanje meja	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M24	<i>Motiviranjem.</i>	Motiviranje	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M25	<i>Sodelovanjem s šolo, če je potrebno.</i>	Sodelovanje s šolo	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M26	<i>Vključitev v kakšno dodatno strokovno pomoč.</i>	Dodatna strokovna pomoč	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M27	<i>Predvsem pa je pomembno, da držiš stik z njim, da mladostnik čuti, da nam je odraslim mar.</i>	Ohranjanje stika z mladostnikom	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M28	<i>Hkrati pa krepitev rejniške družine in matične, da se to obdobje zdrži.</i>	Krepitev rejniške in matične družine	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
M29	<i>Če se na IPS nekaj dogovorimo in se situacija drugače obrne v praksi, se lahko na naslednjem srečanju opremo na to, kar smo se dogovorili in raziskujemo kaj je bilo takšnega, da se ta dogovor ni izvedel.</i>	Opora na pretekle dogovore pri preučevanju, zakaj niso delovali	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
M30	<i>Potem pa preučimo možnosti za naprej, če se soočamo s tem in ostajamo pri istih dogovorih, ali pa sklenemo kaj drugega.</i>	Nadaljevanje preteklih dogovorov ali postavljanje novih	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
M31	<i>Ti dogovori so neko vodilo, opora, struktura.</i>	Dogovori kot vodilo	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
M32	<i>To je celostno življenje otroka, ki je v rejništvu.</i>	Celostno življenje otroka v rejništvu	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih

M33	<i>Se pravi v sami rejniški družini, kje je njegovo mesto, kakšna so pravila.</i>	Življenje v rejniški družini	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M34	<i>Kakšne so njegove želje.</i>	Otrokove želje	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M35	<i>Kakšen je njegov prosti čas.</i>	Prosti čas	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M36	<i>Kako je glede šole, šolskih obveznosti in interesnih dejavnosti.</i>	Šola in interesne dejavnosti	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M37	<i>O poteku stikov s starši.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M38	<i>O zdravstvenih ali drugi težavah, kako pomagati glede tega.</i>	Zdravstvene težave	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M39	<i>V bistvu celo njegovo življenje z rejniško in matično družino in vsemi udeleženi, ki so vpeti v njegovo življenje.</i>	Življenje otroka in vseh udeleženi v njem	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M40	<i>Najprej pogledamo kako so dogovori potekali in evalvirali prejšnje.</i>	Pregled in evalvacija preteklih dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M41	<i>Potem pa za v naprej vsak pove, glede vseh področij otrokovega življenja, če se mu zdi tako vredno, kaj bi lahko spremenili.</i>	Skupno sprejemanje dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M42	<i>Vsi na IPS glede na otrokove potrebe sprejemamo odločitve.</i>	Odločitve se sprejemajo glede na otrokove potrebe	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M43	<i>Socialni delavec pa mora gledati, da je vse, kar se dogovori, najbolj v otrokovo korist.</i>	V korist otroka	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M44	<i>V večini primerov ja.</i>	Pozitiven vpliv dogovorov na sodelovanje	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
M45	<i>Razen v ekstremnih primerih, ko so mladostniki skrenili s poti, je bilo težje. Če zapadejo v kakšno slabo družbo ali pa kakšna punca pade pod vpliv fanta, ki ni najboljši za njen</i>	Težave če mladostniki zapadejo v slabo družbo	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

	<i>razvoj. V takih primerih pa sem potem veliko v kontaktu tako z rejnico, kot tudi z otrokom, da ve, da me lahko pokliče če karkoli potrebuje.</i>		udeleženi v IPS	
M46	<i>Predvsem dinamika skupine, da strokovni delavec začuti relacijo med rejniško in matično družino.</i>	Dinamika skupine	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M47	<i>Da poskrbi za varen prostor.</i>	Zagotavljanje varnega prostora	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M48	<i>Socialno delavski odnos, da se v razgovoru vsi počutijo vredne, enakovredne. Da jim daš ta občutek.</i>	Enakovrednost vsakega člana IPS	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M49	<i>Krepitev moči predvsem matične družine in otroka. Iščem, kje je matična družina močna in jo tam podprem, da ji dam neko podporo, spodbudo, pohvalo tega. Potem pa tiste šibkejši strani podkrepim s tistim, pri čemer so močni. Da jim ne pametujem, ampak poskusim iz njih izhajati.</i>	Krepitev moči matične družine in otroka	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M50	<i>Matične družine so včasih tako slabo opremljene, da jim moraš iti res, res naproti, da se ne čutijo ogrožene. To, da izgubiš otroka je težka izkušnja in potem se z naše strani in s strani rejnice čutijo oškodovane. V ta odnos je treba res ogromno dela vložiti.</i>	Delo z matično družino	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M51	<i>Vedno bi potrebovala več znanja. Psihologije.</i>	Psihologija	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M52	<i>Pa o travmah.</i>	Travme	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M53	<i>In odvisnosti.</i>	Odvisnosti	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M54	<i>Da bolje razumeš matično in rejniško družino. Ker tudi rejniška družina je samo družina in se ji lahko zatakne in na neki točki ne zmore več. Da znaš enim in drugim pomagati.</i>	Boljše razumevanje matične in rejniške družine	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M55	<i>Sprotno, večkrat. Enkrat mesečno imajo rejnice skupino, že tam sproti spremljaš.</i>	Skupina rejnic	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M56	<i>Pa potem po telefonu, na obiskih na domu.</i>	Obisk socialne	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in

		delavke na domu		spremljanje napredka
M57	<i>Pa spet na naslednjem IPS.</i>	Na naslednjem srečanju IPS	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M58	<i>Zato je smiselno, da je IPS večkrat letno, da si seznanjen z vsem kar se dogaja.</i>	IPS večkrat letno	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
M59	<i>V primerih, ki niso bili tako zapleteni, ni bilo strokovne delavke za matično družino. Je pomembno, da je socialna delavka, ki dela z matično družino prisotna, ker je to primer dobre prakse. Lažje si razdeliš vloge, ena lahko postavlja meje, druga pa gre na proti družini.</i>	Ni socialne delavke za matično družino	Negativne izkušnje	Izboljšave
M60	<i>Zdaj pa je vse to drugače, ko so odločitve predstavljene na sodišča.</i>	Prestavljanje odločitev na sodišča	Negativne izkušnje	Izboljšave
M61	<i>Meni je IPS zelo vredu. So zelo razgibani in različni, odvisno od primera, je potrebno včasih vključiti več ljudi, včasih pa smo tudi samo z otrokom, rejniško in matično družino. Kadar vzpostaviš sodelovanje so res dobri rezultati.</i>	Brez negativnih izkušenj	Negativne izkušnje	Izboljšave
M62	<i>Vedno bi morali biti prisotni dve socialni delavki. Ker to, da je potrebno vse skupaj zapisati, je velika oteževalna okoliščina. To, da moraš sproti pisati, ali pa da izvedeš pogovor in potem morajo vsi čakati, da vse skupaj zapišeš, še posebej če so situacije kompleksne in pogovori trajajo dolgo, ni v korist nikogar.</i>	Pomoč pri zapisovanju	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
M63	<i>Prav tako pa sistem šole in zdravstva, včasih težko dopušča, da se IPS razširi in da so prisotni vsi, ki bi bili potrebni, za določen primer.</i>	Sistem šole in zdravstva težko dopušča sodelovanje	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
M64	<i>Zdaj pa tako ni več rejniških družin, oz. Jih je vedno manj. Tako da bo potrebno popolnoma na novo vzpostaviti sistem rejništva.</i>	Potreba po reorganizaciji rejništva zaradi pomanjkanja rejniških družin	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
N1	<i>Sodelovanje se z rejniško in matično družino začne že pred samo namestitvijo otroka v rejništvo. Preden se otroka namesti poskušamo otroka spoznati z rejniško družino. Tudi matični družini ponudimo možnost, da spoznajo in gredo na</i>	Sodelovanje se začne že pred prvim IPS	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja

	<i>obisk k rejniški družini. Tako da se je že zgodilo, da smo se člani kasnejšega IPS skupaj srečali že pred začetkom rejništva.</i>			
N2	<i>Potem pa prvo srečanje skušamo zorganizirati v roku enega tedna od namestitve.</i>	Prvo srečanje IPS v roku enega tedna od namestitve	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N3	<i>Takrat se ponavadi sestanemo z rejniško in matično družino, če ocenimo, da je koristno zanj je prisoten tudi otrok, ampak na prvem srečanju običajno ni prisoten, saj se dogovarjamo preveč formalnosti.</i>	Prvo srečanje IPS večinoma brez prisotnosti otroka	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N4	<i>Skupaj sprejmemo načrt pomoči za otroka, pogoje za vrnitev otroka, v kolikor so bili starši predhodno z njimi že seznanjeni in so jih sprejeli, ter načrt za naprej.</i>	Načrt pomoči za otroka in pogoji za vrnitev	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N5	<i>Pogledamo kakšna je odločitev sodišča, dogovarjamo se o stikih, ki so dostikrat pod nadzorom, določamo kako bodo potekali, kdo bo zraven, kje se bodo izvajali.</i>	Izvajanje stikov	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N6	<i>V okviru rejništva se dostikrat na IPS prvič srečamo z matično družino, tako da tudi njih seznanimo o poteku dela v rejništvu.</i>	Seznanjanje matične družine o poteku rejništva	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N7	<i>Srečanja IPS sklicujemo vsaj dvakrat letno, ponavadi ob začetku in nekje proti koncu šolskega leta.</i>	Srečanje IPS vsaj dvakrat letno	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N8	<i>Če pa je potrebno, pa se srečujemo pogosteje, tudi vsak mesec in pol, dva meseca.</i>	Število srečanj IPS odvisno od primera	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N9	<i>Kljub temu pa, da se srečamo dvakrat letno, skozi celo leto sodelujemo tako z matično, kot z rejniško družino.</i>	Sodelovanje z matično in rejniško družino tudi izven srečanj IPS	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
N10	<i>Da pozdravim prisotne, povem kakšen je namen srečanja.</i>	Pozdrav in pojasnitev namena srečanja	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
N11	<i>Vodim IPS.</i>	Vodenje IPS	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
N12	<i>Poskrbim, da vsi prisotni pridejo do besede, da ne glede na to kar se pogovarjamo slišim in otroka, rejnika in starše.</i>	Slišanje vsakega	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja

N13	<i>Kako vsak od njih vidi situacijo. Skrbim za to, da uspejo vsi povedat kaj želijo, kaj je smiselno izpostaviti, dileme o katerih se želijo pogovoriti.</i>	Povabilo vsakega, da izrazi svoje mnenje	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
N14	<i>In pa vabim jih, sklicujem IPS srečanja.</i>	Sklic IPS	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
N15	<i>Naš center ima posebej zaposleno socialno delavko, ki dela z matičnimi družinami. S sodelavko se potem me na rejništvu povezujemo in spremljamo, kako poteka življenje v obeh družinah. Nam se zdi to, da ima matična družina svojo socialno delavko izredno pomembno, saj imajo svojo osebo, na katero se lahko obračajo in tudi nimajo občutka pristranskosti s strani socialne delavke, ki sodeluje tako z njimi, kot tudi z rejniško družino. Prav tako socialna delavka za matično družino ne vodi postopkov na sodišču. Potem z njo skupaj delamo timsko.</i>	Sodelovanje s socialno delavko za matično družino	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
N16	<i>V našem timu je tudi psihologinja, ki jo potem vključujemo po potrebi.</i>	Vključevanje psihologinje	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
N17	<i>Gremo pa tudi na teren.</i>	Terenski obiski	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
N18	<i>Opravljamo individualne pogovore z otrokom.</i>	Individualni razgovor z otrokom	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
N19	<i>Mi se zelo trudimo, da gledamo in na otroka in na rejnike in na starše.</i>	Vključevanje vseh članov IPS	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
N20	<i>V največji meri na otroka. Da ima otrok izkušnjo sodelovanja z vsemi.</i>	Omogočanje sodelovanja otroka z vsemi	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
N21	<i>V IPS so vedno vabljeni in matična in rejniška družina, ter otrok, če je zanje primerno.</i>	Na srečanja IPS vabljeni rejniška in matična družina ter otrok	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
N22	<i>V primerih, ko veljajo prepovedi približevanja ali pa otroci zavračajo starše, potem razdelimo srečanja IPS, da starše vključimo posebej, ne istočasno z otrokom. Se pravi izvedemo dva srečanja, na enem je prisoten otrok, na drugem starš.</i>	Glede na želje otroka se srečanja IPS lahko razdelijo	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja

N23	<i>Ali pa če starša ne želita prihajati skupaj, za vsakega starša posebej skličemo skupino.</i>	Možnost srečanja IPS za vsakega starša posebej	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
N24	<i>Kadar pa ocenjujemo, da za otroka ni najbolje, da je na srečanju, to je najbolj pogosto, če se med matičnimi in rejniškimi starši pojavijo konflikti, takrat otroka ne vabimo na IPS, da mi razrešimo situacijo, ter otrok ne dobi občutka, da si matična in rejniška družina med seboj nista naklonjeni.</i>	V primeru konflikta med matično in rejniško družino otrok ni prisoten na IPS	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
N25	<i>Včasih vabimo koga iz šole na srečanja IPS, zdravstvene delavce, imeli smo že tudi nogometnega trenerja, pač odvisno od primera otroka in njegovih potreb.</i>	Povabilo zunanjih oseb	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
N26	<i>Ko sem začela delati na tem področju mi je bila, jaz ji rečem »sezona IPS«, zelo stresna. Ker so srečanja po navadi v enem obdobju strnjena. In mi je bil velik izziv. Eno se je pogovarjati ena na ena, na srečanjih IPS pa je drugače.</i>	Stresna strnjena sezona srečanja IPS	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
N27	<i>So različne zgodbe. Rejnik bo drugače videl situacijo, kot biološki starš.</i>	Različni pogledi na situacijo	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
N28	<i>Na srečanju nas je vsaj 6, ali celo več, zato mi je vedno izziv kako srečanje IPS peljati, da držim neko rdečo nit pogovora, da ne zaidemo iz tem, zaradi katerih smo se zbrali.</i>	Držanje rdeče niti srečanja	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
N29	<i>In da res upoštevamo in slišimo vsakega člana. In kako ustvariti dogovore, da bodo spremenljivi za vse.</i>	Ustvarjanje dogovorov, sprejemljivih za vse	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
N30	<i>Ker včasih je treba dogovore sprejeti tudi takšne, da so v nasprotju z željo otroka. Če si otrok želi ves čas bivati v matični družini, ta pa še tega ni sposobna, kako to razložiti otroku, da bo razumel, da te možnosti ni in da se ne bo počutil spregledanega v svojih željah.</i>	Kako otroku pojasniti dogovore, ki niso v skladu z njegovimi željami	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
N31	<i>S pogovorom.</i>	Pogovor	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
N32	<i>Sodelovanjem in grajenjem odnosa.</i>	Sodelovanje in grajenje odnosa	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
N33	<i>V rejništvu najprej rabiš odnos z vsemi udeleženi, potem šele lahko sklepaš dogovore in sodeluješ z vsemi.</i>	Osnova sodelovanja je dober odnos	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi

N34	<i>Da jih znamo spodbuditi, še posebej pri matičnih družinah, da zmorejo povedati svoje mnenje in vidik.</i>	Krepitev moči matične družine	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
N35	<i>S spoštovanjem vsakega.</i>	Spoštovanje vsakega	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
N36	<i>Načeloma vedno delamo v največjo korist otroka.</i>	V korist otroka	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N37	<i>Dogovori so fajn, ker se jih napiše, potem pa imamo nekaj konkretnega, česar se lahko vsi držimo.</i>	Zapis dogovorov	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N38	<i>Sklenemo jih skupaj, vsi sodelujemo pri dogovorih, ter se jih vsi držimo.</i>	Skupna sklenitev dogovorov	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N39	<i>Na naslednjem srečanju, pa se potem pogovarjamo kako so bili realizirani, če je potrebno kaj spremeniti ali skleniti nove.</i>	Evalvacija dogovorov na naslednjem srečanju	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N40	<i>Že za samo evalvacijo je fajn, da so dogovori konkretni in časovno določeni.</i>	Konkretni in časovno določeni dogovori	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N41	<i>Vse kar je takrat aktualno za otroka.</i>	Kar je za otroka aktualno	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N42	<i>Od poteka stikov.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N43	<i>Šole.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N44	<i>Življenja v rejniški družini.</i>	Življenje v rejniški družini	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N45	<i>Kje bodo otroci med počitnicami.</i>	Počitnice	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N46	<i>Če se pojavijo kakšne težave, kako jih bomo razrešili.</i>	Razreševanje težav	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
N47	<i>Vsi skupaj na srečanjih IPS, vsak ima možnost da pove svoje mnenje in potem to, kar se dogovorimo zapišemo.</i>	Skupno sprejemanje dogovorov	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih

N48	<i>Delamo na tem, da so čim bolj konkretni, da vsak ve točno, kaj je njegova naloga.</i>	Dogovori čim bolj konkretni	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
N49	<i>Dogovorimo se tudi do kdaj bodo opravljeni in potem to sproti preverjamo.</i>	Časovni okvir in spremljanje napredka cilja	Sprejemanje dogovorov	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
N50	<i>Če matična in rejniška družina zmoreta vzpostaviti sodelovalen odnos, potem stvar zelo dobro funkcionira.</i>	Sodelovalen odnos med matično in rejniško družino	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
N51	<i>To vpliva tudi na otroka in v teh primerih se dogovori izvajajo tako, kot smo določili na IPS.</i>	Dobro sodelovanje vpliva na otroka in upoštevanje dogovorov	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
N52	<i>Če pa tega sodelovanja ni, moramo pa veliko delati na tem, kako ga vzpostaviti, to je osnova vsakega sodelovanja v rejništvu.</i>	Če ni sodelovanja se mora pred izpolnjevanje m dogovorov to vzpostaviti	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeležениmi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeležениh
N53	<i>Vzpostavljanje delovnega odnosa. To je najbolj pomembno.</i>	Vzpostavljanje delovnega odnosa	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N54	<i>Aktivno poslušanje vseh udeležениh, če nisi aktivno prisoten na srečanjih IPS se lahko hitro izgubiš.</i>	Aktivno poslušanje	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N55	<i>Sprotno preverjanje razumevanja.</i>	Preverjanje razumevanja	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N56	<i>Vsi koncepti socialnega dela. Se mi zdi da je rejništvo res ena osnova, kjer lahko uporabiš vse te koncepte in je tudi zelo dobro in koristno zate, če jih uporabljaš pri delu.</i>	Vsi koncepti socialnega dela	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N57	<i>Opolnomočenje vseh sodelujočih v procesu. Opolnomočenje otroka, da zmore to dvojno življenje, da se zaveda, da ni njegova krivda, da je mogel iz družine. Opolnomočenje matične družine, da sodeluje, da eventualno otrok pride nazaj v družino, če pa to ni mogoče, pa da vseeno ostane v njegovem življenju na otroku koristen način. Opolnomočenje rejnikov, ki se</i>	Opolnomočenje vseh sodelujočih v procesu	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka

	<i>soočajo s sto in eno situacijo, ki jih spravlja v stisko, da zdržijo.</i>			
N58	<i>Znanj nimaš nikoli dovolj. Na našem CSD so zelo naklonjeni omogočanju izobraževanja zaposlenih. Kar najbolj izstopa, mislim, da bi moral imeti vsak socialni delavec na področju rejništva veliko znanja o travmah.</i>	Travme	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N59	<i>Sprotno. Določimo časovni rok in potem sproti preverjamo, kako se dogovori izvajajo, tudi pred naslednjim srečanjem IPS smo v kontaktu z vsemi.</i>	Ob poteku časovnega okvirja zastavljenih ciljev	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N60	<i>Če pa ni nekih posebnosti, pa potem na naslednjem srečanju IPS preverimo kako je bilo v vmesnem času, če so bile kakšne posebnosti in dorečemo stvari za vnaprej.</i>	Na naslednjem srečanju IPS	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
N61	<i>Da bi bilo povsod dobro sodelovanje med matično in rejniško družino. Tam kjer zmorejo sodelovati, tam je super, otroci se sprostijo in stvar funkcionira. Da bi bilo povsod tako bi bilo idealno.</i>	Dobro sodelovanje med matično in rejniško družino	Negativne izkušnje	Izboljšave
N62	<i>IPS je res dobra stvar rejništva, če se zorganizira tako kot se mora, potem da veliko vsem v procesu sodelovanja.</i>	IPS kot dobra stvar rejništva	Negativne izkušnje	Izboljšave
N63	<i>Trenutno so največji izzivi sodelovanje s sodišči. Prej smo se na srečanjih dogovorili kako bodo npr. Stiki potekali, potem pa sodišče odloči čisto drugače, kot smo se dogovorili. Potem pa je potrebno znova in znova usklajevati in sprejemati dogovore znotraj IPS, ki ne bi bili potrebni in bi se lahko posvečali drugim stvarem.</i>	Sodelovanje s sodišči	Spremembe in izboljšave	Izboljšave
O1	<i>To je v sklopu spremljanja rejništva. Po zakonu je najmanj enkrat letno, po potrebi večkrat.</i>	Srečanje IPS vsaj enkrat letno	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
O2	<i>Ko gre otrok v rejniško družino, sploh na začetku, je potrebno ta srečanja imeti večkrat.</i>	Več srečanj ob začetku rejništva	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
O3	<i>Pošljem vabilo, dogovorim se z rejnico, kdaj jim odgovarja termin.</i>	Sklic IPS	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
O4	<i>Starši pa so tudi vedno vabljeni.</i>	Vabilo matični družini	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja

O5	<i>Kar nekaj je takih stabilnih rejništev, kjer se srečamo res enkrat letno, saj ni potrebno veliko urejati.</i>	Stabilna rejništva ne zahtevajo veliko srečanj IPS	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
O6	<i>Imamo pa tudi na tri, štiri mesce srečanja, ker se dogajajo stvari, o katerih se moramo dogovarjati in pogovarjati.</i>	Ob težavah in začetku rejništva je na IPS veliko dela	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
O7	<i>Srečanja trajajo eno, dve, včasih tudi dve uri in pol, odvisno od tega kako in kdo sodeluje.</i>	Trajanje IPS od ure do dveh ur in pol	Izkušnje izvajanja IPS	Proces sodelovanja
O8	<i>Jaz spremljam rejniške družine in otroke. Se z njimi dogovarjam, sodelujem, sem jim na razpolago, v podporo.</i>	Spremljanje rejniške družine in otroka	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
O9	<i>Otrokom sem v podporo, vidim jih, morem jih poznati, njihovo življenje v rejniški družini, njihove interese, želje.</i>	Podpora otroku	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
O10	<i>Vodim, usmerjam in poskušam doseči sodelovanje med vsemi.</i>	Opora in vzpodbujanje sodelovanja med matično in rejniško družino	Vloga SD na srečanju IPS	Proces sodelovanja
O11	<i>Rejniška družina je vedno udeležena, če ne spada pot krajevno pristojnost našega centra, potem z njimi pride še socialna delavka z njihovega CSD</i>	Rejniška družina vedno prisotna	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
O12	<i>Pri otroku je odvisno od njegove starosti, če se srečanje udeležuje, jaz jih, vsaj mladostnike, poskušam čim bolj motivirati, da pridejo zraven.</i>	Nekateri otroci sodelujejo, nekateri ne	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
O13	<i>Sem v podporo, jih usmerjam.</i>	Podpora, usmeritev	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
O14	<i>Aktivno sodelujem z vsemi, da delamo za otrokovo dobro vsi skupaj.</i>	Aktivno sodelovanje	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
O15	<i>Z rejniškimi družinami sem tako redno v kontaktu, telefonskem in z obiski da vem, kaj se dogaja, kako je z otrokom.</i>	Reden kontakt z rejnicami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
O16	<i>Staršem, ne vsem, ni odvzeta starševska skrb, tako da imajo pravico in dolžnost skrbeti za otroka, je pa od njih odvisno, koliko želijo sodelovati. Ne moremo jih v nič prisiliti.</i>	Matične družine sodelujejo v skladu s svojimi željami	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja
O17	<i>Z njimi poglavitno dela sodelavka, ki jih vzpodbuja pri doseganju sprememb, mi pa, tudi v sodelovanju</i>	Sodelovanje s socialno delavko za	Sodelovanje z drugimi člani IPS	Proces sodelovanja

	<i>z njo, sodelujemo v okviru spremljanja rejništva.</i>	matično družino		
O18	<i>Ko se karkoli dogaja povabimo vse, ki so vpleteni v obravnavo otroka. Tudi razne zdravstvene delavce ali učitelje.</i>	Povabilo zunanjih oseb	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
O19	<i>Tam kjer matična družina sprejema situacijo, želi sodelovati in dela premike, tam se lahko veliko dogovarjamo in pogovarjamo.</i>	Kjer matična družina sprejme situacijo je sodelovanje dobro	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
O20	<i>Kjer pa ni sprejemanja rejništva, kjer je iskanje krivcev nekje drugje, tam pa hitro zaključimo.</i>	Slabo sodelovanje, če matična družina ne sprejema rejništva	Vključevanje članov IPS v proces odločanja	Proces sodelovanja
O21	<i>Da starši ne sodelujejo. Zapustijo srečanje ali ne želijo podpisati kakšnih dokumentov za otroka. Ne zmorejo sprejeti, da gredo otroci na počitnice z rejniško družino, še posebej ne v tujino. Ali pa želijo na IPS ukazovati kdo naj kaj dela, si vzamejo pozicijo nadrejenega.</i>	Matična družina zavrača sodelovanje	Izzivi pri vodenju IPS	Izzivi
O22	<i>Z ohranjanjem odnosa.</i>	Sodelovanje in grajenje odnosa	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
O23	<i>Dam prostor, da se razburjenja pomirijo, si vzamemo 5 minut za sprehod, se nadihamo.</i>	Odmor	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
O24	<i>Jaz vedno povem, da bom odkrita in direktna. Ne žaljiva, ampak odprta, sočutna, spoštljiva.</i>	Osnova sodelovanja je dober odnos	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
O25	<i>Ne zavijam stvari v vato, povem tako kot je. Da res naslovimo vse, kar se kuha. Ne želim, da se kaj prikriva ali da je strah, da se česa ne sme nasloviti.</i>	Naslavljanje vseh težav	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
O26	<i>Meje pa morajo biti.</i>	Postavljanje meja	Reševanje izzivov pri vodenju IPS	Izzivi
O27	<i>Predvsem se sestavljajo v korist otroka, kakšne so njegove potrebe in želje.</i>	V korist otroka	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
O28	<i>Če se otrok počuti sprejetega v obeh družinah, ve, da je sodelovanje med njima dobro, potem so veliki napredki v njegovem razvoju. Če pa tega sodelovanja ni, pa ni napredka.</i>	Sodelovanje med družinama pomeni napredek v	Doprinos dogovorov za vse udeležene	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih

		življenju otroka		
O29	<i>Vpis v šolo, vrtec ali prešolanje. Šolsko poročilo.</i>	Šola	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O30	<i>Razni zdravstveni pregledi, kaj se je obravnavalo, kaj se je zgodilo.</i>	Zdravstvene težave	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O31	<i>Razna doživljanja otrok, dodatna pomoč, ki jo imajo – psiholog, psihoterapevt.</i>	Psiholog, psihoterapevt	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O32	<i>Stiki.</i>	Stiki	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O33	<i>Preživnina.</i>	Preživnine	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O34	<i>Počitnice in aktivnosti.</i>	Počitnice	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O35	<i>Kako je v rejniški družini.</i>	Življenje v rejniški družini	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O36	<i>Vse kar se tiče otroka in kar otrok potrebuje.</i>	Kar je za otroka aktualno	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O37	<i>Smo imeli že tudi spremembo osebnega imena.</i>	Sprememba osebnega imena	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O38	<i>Ker namen IPS je da uredimo stvari, ki so pomembne in relevantne za otroka.</i>	Kar je za otroka aktualno	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O39	<i>V okviru IPS dopolnjujemo in spreminjamo otrokov individualni načrt, kaj se je naredilo, kaj bi se še morajo.</i>	Dopolnjevanj e in spreminjanje otrokovega individualneg a načrta	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O40	<i>Zapisnik sestavimo, če se vsi strinjamo to zapišemo, zapišemo kdo bo kaj naredil, do kdaj.</i>	Zapis konkretnih dogovorov	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi
O41	<i>Vse kar sestavljamo, je znotraj sklepa sodišča. Če pa se karkoli uradno spreminja, je pa potrebno dati predlog za spremembo na sodišče.</i>	Uradne spremembe določa sodišče	Dogovori znotraj IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženi

O42	<i>Odvisno od posameznika, predvsem matične družine. Če so pripravljeni kaj spreminjat, se lahko marsikaj izboljša, če pa niso pa nekih večjih sprememb ne dosežemo. Pri enih družinah je ogromno napredka. Če je dobra komunikacija, spoštljiva, potem je vse možno. Otrok je lojalen staršem, pa tudi čuti se povezan z rejniško družino. Zato je potrebno, da je odnos med obema sodelovalen. Če pa ni napredkov pri starših, če rejništva ne sprejmejo, pa tudi napredka ni.</i>	Spremembe so odvisne od sodelovanja vseh, posebej pa matične družine	Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS	Doprinos IPS za življenje in delo udeleženih
O43	<i>Delovni odnos.</i>	Vzpostavljanje delovnega odnosa	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O44	<i>Odkritost, da nobenega ne obsojam.</i>	Enakovrednost vsakega člana IPS	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O45	<i>Krepitev moči, iskanje, kaj zdaj zmorejo.</i>	Krepitev moči	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O46	<i>Da je to varen prostor, v katerem so vsi pomembni.</i>	Zagotavljanje varnega prostora	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O47	<i>Da sem na strani otroka in skrbim, da je za otroka poskrbljeno.</i>	Na strani otroka	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O48	<i>Poznavanje vseh udeleženih, da veš kje imajo mejo, da, če kakšna stvar ni pomembna, ne razburjaš dodatno udeleženih.</i>	Poznavanje vseh udeleženih	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O49	<i>Kako so pomembne korenine za otroka.</i>	Pomembnost otrokovih korenin	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O50	<i>Ogromno mi daje tudi supervizija, delo na sebi, do kje sem jaz odgovorna, za kaj pa so odgovorni drugi.</i>	Supervizija in delo na sebi	Znanje za ravnanje	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O51	<i>Želim si več znanja mediacije, da bi znala voditi pogovor, ki je poln konfliktov, v pozitivno smer.</i>	Mediacija	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O52	<i>Pa znanje o travmi.</i>	Travme	Dodatna znanja	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O53	<i>Določimo časovnico dogovorov, ko tisti čas mine, potem preverimo, kako je z dogovorom.</i>	Ob poteku časovnega okvirja	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in

		zastavljenih ciljev		spremljanje napredka
O54	<i>Pa na naslednjem IPS se dogovori pogledajo, se vidi kaj se je naredilo, kaj pa še moramo in se dogovorimo kako bomo.</i>	Na naslednjem srečanju IPS	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O55	<i>Ter skozi poročila, ki jih moramo oddati.</i>	Poročila za sodišče	Spremljanje napredka	Uporabna znanja in spremljanje napredka
O56	<i>IPS so nujni za rejništvo. Zahtevajo veliko časa, ki ga ni dovolj. Da bi jih bilo več, saj bi se bolj vzpostavil odnos med vsemi, lažje bi sodelovali.</i>	Premalo časa	Negativne izkušnje	Izboljšave
O57	<i>Več bi nas moglo biti, strokovnih delavcev, ki delamo na tem področju, da bi lahko bilo to sodelovanje res bogato.</i>	Premalo strokovnih delavk	Negativne izkušnje	Izboljšave
O58	<i>Deluje kot birokracija, smo omejeni z njo.</i>	Birokracija	Negativne izkušnje	Izboljšave
O59	<i>Imamo samo en dan v tednu, ko lahko skličeš IPS popoldan, kar ne odgovarja vedno ne rejniški družini, ne matični, saj imajo vsi svoje obveznosti.</i>	Le en dan v tednu možnost popoldanskega IPS	Negativne izkušnje	Izboljšave
O60	<i>Bi morali socialni delavci dati psihoterapijo skozi, da bi bolje spoznali sebe, svoje šibke točke, svoje meje. Ne moreš samo s strokovnim izpitom in ZUP delati strokovno. Da vidiš samo človeka kot človeka, ne pa kaj je naredil.</i>	Psihoterapija za socialne delavke	Spremembe in izboljšave	Izboljšave

10.4 Osnovno kodiranje

PROCES SODELOVANJA

- Izkušnje s sodelovanjem na IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Dobre izkušnje s sodelovanjem (A1, A3, B1, C1)
- Občasna vroča debata (A2)
- Posredovanje socialne delavke ob prepirih (A4)
- Dogovor v korist otroka (B2)
- Brez težav in problemov (C2)
- Korektno sodelovanje (D1)
- Če si otrok ne želi na IPS, se socialna delavka predhodno z njim pogovori (D2)

MATIČNE DRUŽINE

- Dobro sodelovanje (E2, F2)
- Pogosta, včasih mesečna srečanja IPS (F1)
- Udeležba na IPS do trikrat letno (E1)
- Srečanja dvakrat letno (G1)
- Boleča izkušnja sodelovanja (F3)
- Hči zavrača sodelovanje z mamo (G2)
- Počasno vzpostavljanje stika s hčerko (G3)
- Stiska ob začetku rejništva (G4)
- Sprejetje rejništva (G5)

OTROK V REJNIŠTVU

- Pozitivne izkušnje sodelovanja (H1, K1)
- IPS dvakrat letno (I1)
- IPS na CSD ob prisotnosti rejnice in mame (J1)
- Prisotnost rejnice in občasno očeta (I2)
- Pogovor o celem letu (J2)
- Pregled težav v življenju otroka (I4)
- Pregled življenja otroka (I3)
- Izdelava plana za sodelovanje v prihodnosti (I5)
- Življenje v rejniški družini (J6)
- Aktivnosti (J4)
- Prostočasne dejavnosti (J7)
- Stiki (J5)
- Šola (J3)

• Izkušnje z izvajanjem IPS

SOCIALNE DELAVKE

- Število srečanj IPS odvisno od primera (M2, M4, N8)
- Srečanje IPS vsaj dvakrat letno (N7)
- Srečanje IPS vsaj enkrat letno (O1)
- Stabilna rejništva ne zahtevajo veliko srečanj IPS (O5)
- IPS enkrat letno je premalo (M3)
- Sodelovanje se začne že pred prvim IPS (N1)
- Sklic IPS (O3)
- Pred sklicanjem IPS telefonski dogovor o datumu srečanja (L1)
- Pred srečanjem IPS pogovor z otrokom na terenu (L2)
- Vabilo matični družini (O4)
- Prvo srečanje IPS v roku enega tedna od namestitve (N2)
- Prvo srečanje IPS večinoma brez prisotnosti otroka (N3)
- Več srečanj ob začetku rejništva (O2)
- V posameznik primerih se IPS izvede na domu rejniške družine (L5)
- V primeru otrokovega odpora do IPS se ta skliče v njemu domačem okolju (L6)
- Ob težavah in začetku rejništva je na IPS veliko dela (L4, O6)
- Kontinuirano spremljanje rejništva (M1)
- Načrt pomoči za otroka in pogoji za vrnitev (N4)
- Izvajanje stikov (N5)
- Seznanjanje matične družine o poteku rejništva (N6)
- Pri dolgotrajnih in ustaljenih rejništvih se vsebine na IPS ponavljajo (L3)
- Sodelovanje z matično in rejniško družino tudi izven srečanj IPS (N9)
- Trajanje IPS od ure do dveh ur in pol (O7)

• Dobre Izkušnje s sodelovanjem na IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Držanje dogovorov (A5)

- Ločeno srečevanje z otrokom in matično družino zaradi napetega odnosa (A6)
- Vso delo na IPS je v pomoč otroku (B3)
- Posebno pomembna v najstniških letih (C3)
- Izkušnja otroka, da mu CSD želi pomagati (C4)
- Otrok je slišan, upoštevan (C5)
- Otrok lahko pove kar ga muči in teži (C6)
- Urejanje stikov, ki se jih je potrebno držati (D3)

MATICNE DRUŽINE

- Korektno sodelovanje in držanje dogovorov (E3)
- Občutek slišanosti na srečanjih IPS (F4)
- Dober kontakt z rejnico (F5)
- Vpogled v hčerino življenje v rejništvu (G6)

• Vloga in pomen IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Možnost, da otrok pred vsemi izrazi mnenje in želje (A7)
- Otrok lahko izrazi svoje želje in težave pred starši in socialnimi delavkami (C7)
- Matična družina bolj upošteva kar otrok pove na IPS (C8)
- Otrok pove svoje želje in je upoštevan s strani starša (D4)
- Otrokove želje in interesi so slišani (D5)
- Sprejemanje in držanje dogovorov med otrokom in matično družino (A8)
- Priznanje vloge in pomena matične družine (A9)
- Sprejemanje realne slike matične družine (A10)
- Najboljše rešitve za situacijo otroka (B4)
- Določanje stikov (B5)
- Vpogled v proces rejništva (B6)
- Delo v korist otroka (C28)

• Sodelovanje z drugimi člani IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Brez težav s sodelovanjem (A11, D6)
- Dobro izkušnje s sodelovanjem s socialnimi delavkami (B10, C9)
- Podpora socialne delavke (A12)
- Socialna delavka in rejnica delata za isti cilj (B9)
- Občasna nesoglasja z matično družino (A13)
- Težave pri sodelovanju z matično družino (C10)
- Odvisno od sodelovanja staršev (B7)
- Starši postavljajo svoje potrebe pred potrebe otroka (B8)
- Na dobro vodenem IPS starši dobijo v vednost svoje meje in dolžnosti (D7)
- Dogovori kot opora pri sodelovanju z matično družino (D8)

MATICNE DRUŽINE

- Dobro sodelovanje s socialnimi delavkami (E11, F11, G13)
- Občasna strogost socialnih delavk (E10)
- Odlično sodelovanje in komunikacija z rejniško družino (E12)
- Dobro sodelovanje z rejniško družino (F12, G14)
- Zanimanje rejnice o navadah in interesih otroka (F13)
- Otrok na srečanjih prisoten na zahtevo mame (F15)
- Motiviranje sina, da pove svoje mnenje (E13)
- Upoštevanje otrokovega mnenja in želja (F16)
- Kljub nestrinjanju dobro sodelovanje z rejnico (F13)
- Postopno sprejemanje s strani hčere (G15)
- Ponos na otroka (G16)

SOCIALNE DELAVKE

- Dobro sodelovanje (L14)
- Rejnice pripravljene na sodelovanje s SD (L15)
- Sodelovanje s SD težje sprejmejo sorodniške rejniške družine (L16)
- Nekateri otroci sodelujejo, nekateri ne (L17, O12)
- Adolescentom je sodelovanje s centrom nelagodno (L18)
- Mlajši otroci na IPS še ne sodelujejo (L19)
- Otroci ne sodelujejo, kadar so teme IPS za njih neprimerne (L20)
- Individualni razgovor z otrokom (L21, N18)
- Odtujenost otrok in staršev v rejništvih prejšnje zakonodaje (L22)
- Sodelovanje z matično družino boljše po uvedbi nove zakonodaje (L23)
- Vzpostavitev sodelovanja z matično družino po izročenem ukrepu zahteva precej časa (L24)
- Matična družina sodeluje s SD na področju rejništva, ne pa SD ki je izdala ukrep odvzema otroka (L25)
- Matične družine kažejo interes za otroka (L26)
- Težave matične družine z opravljanjem dogovorov (L27)
- Prostor za besedo vsakega (M8)
- Varen prostor za otroka (M9)
- Odkriti pogovori (M11)
- Vključevanje psihologinje (N16)
- Sodelovanje s socialno delavko za matično družino (N15, O17)
- Terenski obiski (N17)
- Rejniška družina vedno prisotna (O11)
- Podpora, usmeritev (O13)
- Aktivno sodelovanje (O14)
- Reden kontakt z rejnicami (O15)
- Matične družine sodelujejo v skladu s svojimi željami (O16)

• Vloga na srečanjih IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Podpora otroka pri odločitvah, ki so mu v korist (B12, C13, D9)
- Možnost izražanja lastnega mnenja (A14)
- Možnost pogovora o stiskah (A15)
- Seznanitev matične družine z vsem, kar se dogaja v življenju otroka (D11)
- Poročanje o stanju znotraj družine (A16)
- Poročanje o razvoju in počutju otroka (B11)
- Občutek slišnosti in upoštevanosti (A17)
- Pomoč otroku pri izražanju želja (C11)
- Glas otroka, ki ne zna/zmore govoriti o svojih željah (C12)
- Pokazati otroku, da ti zanj ni vseeno (C14)
-
- Rejnica je glas otroka (D10)

MATIČNE DRUŽINE

- Dogajanje na stikih (E6)
- Poročilo rejnice o otroku (E7)
- Sprejemanje dogovorov glede na želje otroka (E8)
- Upoštevanje nasvetov socialnih delavk (F7)
- Izraz nestrinjanja in sodelovalni pogovor (F8)
- Poslušanje drugih (G9)
- Občutek slišnosti in upoštevanosti (G10)
- Stik z otrokom (G11)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Zanimanje socialne delavke o počutju in željah otroka (H2)
- Pogovarjanje o otrokovih težavah in željah (H3, K2)
- Izražanje svojega mnenja (J8)
- Na pobudo socialne delavke povedati svoje želje in pobude za spremembe (J11)
- Na srečanju IPS največ govoril otrok (I6)
- Potrebno je povedati svoje mnenje (J10)
- Prijetno govoriti o področjih, kjer je otrok uspešen (I7)
- Poudarek na problematičnih področjih, težavah (I8)
- Otrokovo mnenje na skupini predstavi rejnica (H5)
- Otrok brez prevelikih težav (I9)
- Obisk socialne delavke na domu (H4)
- Prostor za izražanje mnenja rejnice in mame (J9)

• Vloga SD na srečanjih IPS

SOCIALNE DELAVKE

- Sklic IPS (L7, N14)
- Vodenje IPS (L8, N11)
- Opora in vzpodbujanje sodelovanja med matično in rejniško družino (M7, O10)
- Pozdrav in pojasnitev namena srečanja (N10)
- Ustvarjanje socialno delavskega odnosa z vsemi udeleženci (M5)
- Utiranje poti otroka k napredku (M6)
- Presoja kdaj otroka nasloviti in kdaj ne (M10)
- Presojanje, ali je pogovor v korist otroka (M12)
- Slišanje vsakega (N12)
- Povabilo vsakega, da izrazi svoje mnenje (N13)
- Pomoč članom (L10)
- Usmerjanje pri dogovarjanju ciljev (L9)
- Zapis dogovorov (L11)
- Seznanitev matične družine, kadar ni prisotna na srečanju (L12)
- Poročanje o poteku rejništva (L13)
- Spremljanje rejniške družine in otroka (O8)
- Podpora otroku (O9)

• Podpora prejeta znotraj IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Občutek slišnosti in upoštevanosti (B13, C15, D15)
- Pogovor in podpora pri težavah (B14, C17)
- Razreševanje težav skozi pogovor (A21)
- Možnost pojasnila svojega stališča (A20)
- Iskanje skupnih rešitev (A18)
- Pomoč matične družine (D13)
- Skupno delovanje v, za otroka najboljše, smer (D17)
- Povabilo zunanjih oseb (A19)
- Nove ideje za boljše delo (B15)
- Povratna informacija o svojem delu (D16)
- Neslišnost s strani staršev (C16)
- Matična družina ujeta v svojem svetu (D14)
- Razumevanje je odvisno od otroka in staršev (D12)

MATIČNE DRUŽINE

- Občutek slišnosti in upoštevanosti (E9, F10)
- Tekom sodelovanja vedno bolj razumljeni (F9)
- Mirnost zaradi sinovega bivanja v dobri družini (E4)

- Otrokovo napredovanje (E5)
- Vrnitev otroka nazaj v matično družino (F6)
- Možnost izražanja žalosti (G7)
- Pomiritev hčere (G8)
- Večinoma upoštevana (G12)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Občutek slišnosti in upoštevanosti (I12, J12)
- Možnost izražanja lastnega mnenja (I11, K3)
- Svoje mnenje lahko izrazila ob menjavi rejniške družine (I10)
- Pogovarjanje o otrokovih težavah in željah (H6)
- Vključitev zunanjih oseb (H7)
- Potrjevanje mnenja (K4)
- Prikaz situacije v drugi luči (K5)

• Vključevanje članov v proces odločanja

SOCIALNE DELAVKE

- Vključevanje vseh članov IPS (L28, N19)
- Največji poudarek na potrebah in željah otroka (L29, M14)
- Povabilo zunanjih oseb (N25, O18)
- Omogočanje sodelovanja otroka z vsemi (N20)
- Na srečanja IPS vabljeni rejniška in matična družina ter otrok (N21)
- Glede na želje otroka se srečanja IPS lahko razdelijo (N22)
- Vzpostavitev socialno delavskega odnosa (M13)
- Preprečevanje izgube stika med matično družino in otrokom (M17)
- Delo z matično družino (M15)
- Kjer matična družina sprejme situacijo je sodelovanje dobro (O19)
- Slabo sodelovanje, če matična družina ne sprejema rejništva (O20)
- Nenehno sodelovanje in pripravljenost rejniške družine (M16)
- Možnost srečanja IPS za vsakega starša posebej (N23)
- V primeru konflikta med matično in rejniško družino otrok ni prisoten na IPS (N24)

IZZIVI

• Izzivi pri sodelovanju v IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Jeza otroka nad nepravimi rekcijami starša (A34)
- Otrok težko sprejme rejništvo (A35)
- Želja po vrnitvi domov in jeza, ker to ni bilo mogoče (A36)
- Brez srečevanja z izzivi (B24)
- Izbruhi in obtožbe s strani matične družine (C27)
- Prevelika pričakovanja matične družine do otroka (C30)
- Spor med staršema (D29)
- Prelaganje odgovornosti matične družine (D30)

MATIČNE DRUŽINE

- Želja otroka po vrnitvi domov (E14)
- Konflikti glede stikov in odnosa do otroka v rejniški družini (F17)
- Občutek otroka, da se med njim in ostalimi otroci delajo razlike (F18)
- Nestrinjanje s hčerinih fantom (G17)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Ločen IPS zaradi prepira z mamo (H16)
- Občutek neslišnosti, neupoštevanja ob nesoglasjih (H17)

- Brez preprirov na IPS (I19, K13)
 - Strah pred priznanjem, da se v rejniški družini ne počuti dobro (I20)
 - Rejnica je za vse slabe stvari krivila otroka (I22)
 - Popuščanje na vseh področjih (I23)
 - Brez konfliktov (J18)
- Izzivi pri vodenju IPS

SOCIALNE DELAVKE

 - Rejniki sorodniki težje sprejemajo vključevanje države v njihovo delo (L30)
 - Obdobje mladostništva pri otrocih (M18)
 - Vzpostavitev sodelovanja z mladostnikom (M19)
 - Spletne aktivnosti in zlorabe (M20)
 - Stresna strnjena sezona srečanja IPS (N26)
 - Različni pogledi na situacijo (N27)
 - Držanje rdeče niti srečanja (N28)
 - Ustvarjanje dogovorov, sprejemljivih za vse (N29)
 - Kako otroku pojasniti dogovore, ki niso v skladu z njegovimi željami (N30)
 - Matična družina zavrača sodelovanje (O21)
 - Reševanje izzivov

REJNIŠKE DRUŽINE

 - Posredovanje socialne delavke (C29, D31)
 - Odkritost do otroka kaj se bo na srečanju dogajalo (A37)
 - Uvid otroka v težave matične družine (A38)
 - Dodatna razlaga matični družini (C31)

MATICNE DRUŽINE

 - Informiranje o razlogih, zakaj je vrnitev domov nemogoča (E15)
 - Čim več stikov in dni preživetih v matični družini (E16)
 - Pogovor (F19)
 - Borba za otroka (F20)
 - Sodelovanje s psihologinjo (F21)
 - Skrb za dobro počutje otroka na stikih (F22)
 - Dodatna razlaga matični družini (G18)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

 - Premestitev v drugo rejniško družino (I21, I25)
 - Držanje dogovorjenih terminov stika (H18)
 - Treznost ob stikih z otrokom (H19)
 - Obiskovanje psihoterapije (I24)
 - Reševanje izzivov pri vodenju IPS

SOCIALNE DELAVKE

 - Pogovori (M21, N31)
 - Mirna in dvosmerna komunikacija (L31)
 - Poslušanje (L32)
 - Empatični, konkretni odzivi (L33)
 - Omilitev obrambne drže (L34)
 - Individualno sodelovanje (L35)
 - Iskanje skupnih rešitev (M22)
 - Postavljanje meja (M23, O26)

- Motiviranje (M24)
- Sodelovanje s šolo (M25)
- Dodatna strokovna pomoč (M26)
- Ohranjanje stika z mladostnikom (M27)
- Krepitev rejniške in matične družine (M28)
- Sodelovanje in grajenje odnosa (N32, O22)
- Osnova sodelovanja je dober odnos (N33, O24)
- Krepitev moči matične družine (N32)
- Spoštovanje vsakega (N35)
- Odmor (O23)
- Naslavljanje vseh težav (O25)

DOPRINOS IPS ZA ŽIVLJENJE IN DELO

• Dogovori znotraj IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Stiki (A22, B16, C21, D18)
- Dogajanje na stikih (A27, D22)
- Šola (B17, C18, D19)
- Počitnice (C22, D21)
- Zdravstvene težave (C19, D20)
- Pravila znotraj rejniške družine (A25, B18)
- Reševanje sprotih zadev (A26, C23)
- Težave otrok (A23, D23)
- Težave matične družine (A24)
- Kaj je dobro in kaj je potrebno spremeniti (B19)
- Napredovanje otroka (C20)

MATIČNE DRUŽINE

- Stiki (E17, F23)
- Šola (E18, F25, G20)
- Potek življenja v rejniški družini (E19, G19)
- Vzgoja otroka (F24)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Izboljšanje stikov (H8)
- Izboljšanje šolskega dela (H9)
- Pravila znotraj rejniške družine (H11)
- Spremembe dosežene glede na dogovorih na IPS (I13)
- IPS ni povzročala dodatnega stresa (I14)
- Odvisno od dogovorov (J13)
- Trenutno ni težav, če pa se pojavijo se o njih pogovarjajo na IPS (J14)

SOCIALNE DELAVKE

- Življenje v rejniški družini (L47, M33, N44, O35)
- Šola (L42, M36, N43, O29)
- Stiki (L44, M37, N42, O32)
- Zdravstvene težave (L45, M38, O30)
- Počitnice (L46, N45, O34)
- Kar je za otroka aktualno (N41, O36, O38)
- Stvari pomembne za otroka in potek rejništva (L40)
- Konkretni cilji postavljeni glede potreb otroka (L41)
- Preživetje (L43, O33)
- Celostno življenje otroka v rejništvu (M32)
- Otrokove želje (M34)
- Prosti čas (M35)

- Življenje otroka in vseh udeleženi v njem (M39)
- Razreševanje težav (N46)
- Psiholog, psihoterapevt (O31)
- Sprememba osebnega imena (O37)
- Dopolnjevanje in spreminjanje otrokovega individualnega načrta (O39)

- Sprejemanje dogovorov

REJNIŠKE DRUŽINE

- Zapis dogovorov (B21, C24, D24)
- Upoštevanje dogovorov (A28)
- Preverjanje upoštevanja dogovorov (A29)
- Predlogi in mnenja vsakega (B20)
- Refleksija prejšnjih dogovorov (D25)

MATIČNE DRUŽINE

- Sprotna komunikacija (E20)
- Pregled doseženega in plan za vnaprej (E21)
- Sprejem in zapis dogovorov (F26, G21)
- Analiza dogovorov na naslednjem srečanju IPS (F27)
- Skupno iskanje in reševanje problema (F28)

SOCIALNE DELAVKE

- Dogovori od udeleženi zahtevajo aktivnost (L51)
- Nalaganje in odvzem dela (L52)
- V korist otroka (L53, M43)
- Pregled in evalvacija preteklih dogovorov (M40)
- Odločitve se sprejemajo glede na otrokove potrebe (M42)
- Skupno sprejemanje dogovorov (M41, N47)
- Dogovori čim bolj konkretni (N48)
- Časovni okvir in spremljanje napredka cilja (N49)
- Zapis konkretnih dogovorov (O40)
- Uradne spremembe določa sodišče (O41)

- Vpliv sklenjenih dogovorov na sodelovanje z drugimi udeleženi v IPS

REJNIŠKE DRUŽINE

- Držanje dogovorov do naslednje težave (A30)
- Otroci se držijo dogovora (A31)
- Matična družina se ne drži dogovora (A32)
- Lažje doseči sodelovanje otroka kot njegovih staršev (A33)
- Sklenitev dogovorov pomaga pri sodelovanju (B22)
- Matične družine se v večini primerov držijo dogovorov (B23)
- Vnaprej določene meje in dogovori (C25)
- Dogovori kot opora pri sodelovanju z matično družino (C26)
- Skupno sodelovanje vseh udeleženi (D26)
- Dokazilo o posebnih potrebah otroka (D27)
- Opora za sestanke z drugimi službami (D28)

MATIČNE DRUŽINE

- Pozitivne spremembe in lažje življenje (E22, G22)
- Odprta komunikacija z rejniško družino (E23, G23)
- Sprotno reševanje problemov (F29)
- Vrnitev otroka nazaj v matično družino (F30)
- Sodelovanje z rejniško družino v dobro otroka (F31)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Ločen IPS zaradi prepira z mamo (H12)
- IPS kot prostor za razrešitev sporov znotraj rejniške družine (I16)
- Prisotnost socialne delavke, kot nevtralne osebe, pomaga pri odprtju in razčiščevanju sporov (I17)
- Držanje dogovorov je odvisno od posameznika (I28)
- Mama se bolj drži dogovorov za stike (J16)
- Občutek zaželenosti v rejniški družini (K9)
- Brez stika z očetom (K10)

SOCIALNE DELAVKE

- Predlog za spremembo vsakega udeleženega (L48)
- V korist otroka (L49)
- Časovni okvir in spremljanje napredka cilja (L50)
- Pozitiven vpliv dogovorov na sodelovanje (M44)
- Težave če mladostniki zapadejo v slabo družbo (M45)
- Sodelovalen odnos med matično in rejniško družino (N50)
- Dobro sodelovanje vpliva na otroka in upoštevanje dogovorov (N51)
- Če ni sodelovanja se mora pred izpolnjevanjem dogovorov to vzpostaviti (N52)
- Spremembe so odvisne od sodelovanja vseh, posebej pa matične družine (O42)

• Podpora otroka znotraj IPS

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Dodatna pomoč v šoli (H10)
- Slišnost (H13)
- Vključitev zunanjih oseb (H15)
- Upoštevanje želje po ne obiskovanju (H15)
- IPS kot vzpodbuda za spremembe (I15)
- Spodbuda za prvi korak v smer rešitve težave (I18)
- Pogovor o razreševanju težav, ko se te pojavijo (J15)
- Iskanje rešitev skozi pogovor (J17)
- Sprejemanje želj otroka (K6)
- Dogovori o obveznostih (K7)
- Iskanje drugačnih rešitev (K8)
- Želja po normalnosti v šoli in družini (K11)
- Pomoč pri stikih na željo otroka (K12)

• Doprinos dogovorov za vse udeležene

SOCIALNE DELAVKE

- Usmerjanje aktivnosti rejništva (L36)
- Strukturiranje vsakdana (L37)
- Osmišljanje stvari (L38)
- Varen prostor za naslovitev stvari, ki vplivajo na proces rejništva (L39)
- Opora na pretekle dogovore pri preučevanju, zakaj niso delovali (M29)
- Nadaljevanje preteklih dogovorov ali postavljanje novih (M30)
- Dogovori kot vodilo (M31)
- V korist otroka (N36)
- Zapis dogovorov (N37, O27)
- Skupna sklenitev dogovorov (N38)
- Evalvacija dogovorov na naslednjem srečanju (N39)
- Konkretni in časovno določeni dogovori (N40)
- Sodelovanje med družinama pomeni napredek v življenju otroka (O28)

UPORABNA ZNANJA IN SPREMLJANJE NAPREDKA

- Znanje za ravnanje
 - Delo s posameznikom (L54)
 - Delo s skupino (L55)
 - Poslušanje posameznika in hkratno usklajevanje skupine (L56)
 - Dinamika skupine (M46)
 - Zagotavljanje varnega prostora (M47, O46)
 - Enakovrednost vsakega člana IPS (M48, O44)
 - Krepitev moči matične družine in otroka (M49)
 - Delo z matično družino (M50)
 - Vzpostavljanje delovnega odnosa (N53, O43)
 - Aktivno poslušanje (N54)
 - Preverjanje razumevanja (N55)
 - Vsi koncepti socialnega dela (N56)
 - Opolnomočenje vseh sodelujočih v procesu (N57)
 - Krepitev moči (O45)
 - Da sem na strani otroka in skrbim, da je za otroka poskrbljeno (O47)
 - Poznavanje vseh udeležениh (O48)
 - Pomembnost otrokovih korenin (O49)
 - Supervizija in delo na sebi (O50)
- Dodatna znanja
 - Psihologija in pravo (L57, M51)
 - Travme (M52, N58, P52)
 - Boljše razumevanje dejanj in pravic udeležениh (L58)
 - Odvisnosti (M53)
 - Boljše razumevanje matične in rejniške družine (M54)
 - Mediacija (O51)
- Spremljanje napredka
 - Na naslednjem srečanju IPS (L59, M57, N60, O54)
 - Ob poteku časovnega okvirja zastavljenih ciljev (L61, N59, O53)
 - Konstanten kontakt z rejnicami (L60)
 - Skupina rejnic (M55)
 - Obisk socialne delavke na domu (M56)
 - IPS večkrat letno (M58)
 - Poročila za sodišče (O55)

IZBOLJŠAVE

- Negativne izkušnje

REJNIŠKE DRUŽINE

- Občutek podpore (A39)
- Brez negativnih izkušenj (A40, B25, B26, C32)
- Matične družine se ne udeležujejo srečanj IPS (C33, D33)
- Nesoglasja, ker matična družina ne vidi jasne slike (C35)
- Prisotnost učitelja (D32)
- Vedno drugačne zahteve matične družine (D34)
- Nerealni dogovori, ki zmedejo otroka (D35)

MATICNE DRUŽINE

- Brez negativnih izkušenj (E24, E25, F33, G25)
- Ni soočenja z osebo, ki je podala prijavo za odvzem otroka (F32)
- Oddaljenost rejniške družine (G24)

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Brez negativnih izkušenj (H21, J20, K15)
- Dogovorov se v rejniški družini ni upoštevalo (I26)
- Slabo počutje v prvi rejniški družini (I29)

SOCIALNE DELAVKE

- Pomoč pri zapisovanju (L62)
- Ponavljanje ciljev (L63)
- Ni socialne delavke za matično družino (M59)
- Prestavljanje odločitev na sodišča (M60)
- Brez negativnih izkušenj (M61)
- Dobro sodelovanje med matično in rejniško družino (N61)
- IPS kot dobra stvar rejništva (N62)
- Premalo časa (O56)
- Premalo strokovnih delavk (O57)
- Birokracija (O58)
- Le en dan v tednu možnost popoldanskega IPS (O59)

- Spremembe in izboljšave

REJNIŠKE DRUŽINE

- Več poslušanja rejnic (A41)
- Pretirano poslušanje staršev in prisotnost odvetnikov (A42)
- Več poslušanja otroka (A43)
- Upoštevanje besede staršev, če se ti držijo dogovorov (A44)
- Prisotnost rejnic je obvezna, prisotnost staršev pa ni (A45)
- Več podpore na sodiščih (A46)
- Vključitev zunanjih oseb (A47)
- Brez predlogov za spremembe (B27)
- Udeleževanje srečanj in dodatna pomoč matični družini (C34)
- Sprejem situacije in skupno delo za otrokovo dobro (D36)

MATICNE DRUŽINE

- Vrnitev otroka nazaj v matično družino (E26)
- Brez predlogov za spremembe (F34)
- Stroški zaradi oddaljenosti rejniške družine (G26)
-

OTROCI Z IZKUŠNJO REJNIŠTVA

- Izvajanje IPS v družini in ne na CSD (H20)
- Srečanja IPS pogostejša (I27)
- Zadovoljstvo s trenutnim stanjem IPS (J19)
- Izražanje in upoštevanje mnenja otroka (K14)

SOCIALNE DELAVKE

- Brez predlogov za spremembe (L64)
- Pomoč pri zapisovanju (M62)
- Sistem šole in zdravstva težko dopušča sodelovanje (M63)
- Potreba po reorganizaciji rejništva zaradi pomanjkanja rejniških družin (M64)
- Sodelovanje s sodišči (N63)
- Psihoterapija za socialne delavke (O60)